

**YEREL HALKIN SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW)
BAĞLAMINDA ERZURUM/UZUNDERE'Yİ TURİZM,
EKONOMİ, SOSYO-KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL
AÇIDAN DEĖERLENDİRMEŐİ**

Hacı Arslan UZAN

Doktora Tezi

Turizm İŞletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı

Prof. Dr. Gökalg N. SELÇUK

2018

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK ANABİLİM DALI**

Hacı Arslan UZAN

**YEREL HALKIN SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) BAĞLAMINDA
ERZURUM/UZUNDERE'Yİ TURİZM, EKONOMİ, SOSYO-
KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ**

DOKTORA TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK**

ERZURUM - 2018

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

27/12/2018

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum “Yerel Halkın Sakin Şehir (Cittaslow) Bağlamında Erzurum/Uzundere’yi Turizm, Ekonomi, Sosyo-kültürel ve Çevresel Açından Değerlendirilmesi” adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim *.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

27.12.2018

Hacı Arslan UZAN

* LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE

.....
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6- (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7- (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK danışmanlığında, Hacı Arslan UZAN tarafından hazırlanan bu çalışma 27/12/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı'nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK

İmza:

Üye : Prof. Dr. Cevad SELAM

İmza:

Üye : Doç. Dr. Mehmet Sinan BAŞAR

İmza:

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Vedat BAYDAR

İmza:

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nilgün BİLİCİ

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 27/12/2018

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR DİZİNİ	V
ŞEKİLLER DİZİNİ	VI
TABLolar DİZİNİ	VIII
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	X
TEŞEKKÜR	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**SLOW FOOD, CITTASLOW KAVRAMI, ÜYELİK SÜRECİ VE KRİTERLER,
DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE CITTASLOW**

1.1. SLOW FOOD KAVRAMI	3
1.2. CITTASLOW KAVRAMI	4
1.3. CITTASLOW ÜYELİK SÜRECİ VE KRİTERLER.....	6
1.3.1. Üyelik Süreci.....	6
1.3.2. Cittaslow Üyelik Kriterleri.....	7
1.4. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE CITTASLOW	14
1.4.1. Dünyada Cittaslow	14
1.4.2. Türkiye'de Cittaslow	15

İKİNCİ BÖLÜM**CITTASLOW FELSEFESİNİN TURİZM, EKONOMİ, SOSYO-KÜLTÜREL
YAŞAM VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

2.1. TURİZM VE CITTASLOW	26
2.1.1. Turizm Kavramı	26
2.1.2. Turizmin Tarihsel Gelişimi	27
2.1.3. Turizmin Özellikleri.....	28
2.1.4. Turizm Türleri.....	28
2.2. EKONOMİ VE CITTASLOW	30
2.3. SOSYO-KÜLTÜREL YAŞAM VE CITTASLOW	33
2.4. ÇEVRE VE CITTASLOW	34

2.4.1. Turizmin Çevre Üzerine Olumlu Etkileri	35
2.4.2. Turizmin Çevre Üzerine Olumsuz Etkileri	36
2.4.3. Çevreye Duyarlı Turizm Uygulamaları	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL HALKIN SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) BAĞLAMINDA ERZURUM/UZUNDERE'Yİ TURİZM, EKONOMİ, SOSYO-KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	39
3.1.1. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri	40
3.1.2. Veri Toplama Aracı ve Yöntemi.....	41
3.1.3. Veri Analiz Teknikleri	41
3.1.4. Araştırma Alanının Özellikleri.....	42
3.1.5. Literatür Özetleri.....	50
3.2. BULGULAR VE YORUM.....	59
3.2.1. Ölçeklerin Güvenilirlik Analizleri	59
3.2.2. Demografik Bilgiler	60
3.2.3. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi	67
3.2.4. Sakin Şehir Kriterlerinin Zorluk Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	68
3.2.5. Cittaslow'un Etkilediği Boyutlara İlişkin Genel Tanımlayıcı Analizler.....	70
3.2.6. Cittaslow'un Turizm Üzerindeki Etki Analizi	71
3.2.7. Cittaslow'un Ekonomi Üzerindeki Etki Analizi	77
3.2.8. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşam Üzerindeki Etki Analizi	84
3.2.9. Cittaslow'un Çevre Üzerindeki Etki Analizi	90
3.2.10. Verilerin Korelasyon Analizi	97
KAYNAKÇA	110
EKLER.....	120
EK 1.	120
EK 2.	122
EK 3.	125
ÖZGEÇMİŞ.....	127

ÖZET

DOKTORA TEZİ

**YEREL HALKIN SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) BAĞLAMINDA
ERZURUM/UZUNDERE'Yİ TURİZM, EKONOMİ, SOSYO-KÜLTÜREL VE
ÇEVRESEL AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ**

Hacı Arslan UZAN

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK

2018, XV + 127 Sayfa

**Jüri : Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK
Prof. Dr. Cevad SELAM
Doç. Dr. Mehmet Sinan BAŞAR
Dr. Öğr. Üyesi Nilgün BİLİCİ
Dr. Öğr. Üyesi Vedat BAYDAR**

Dünya ve ülkemiz genelinde hızla yayılan ve küreselleşme karşıtı bir hareket olan, cittaslow felsefesinin etki alanlarının anlaşılması amacıyla yürütölen bu çalışmada, yazar tarafından üyelik süreci yönetilen Erzurum/Uzundere'de, cittaslow hareketinin turizm, ekonomi, sosyo-költürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Bu kapsamda ilk olarak, konu ile ilgili detaylı bir literatür taraması yapılmış olup, çalışmanın mantıksal çerçevesi geniş bir şekilde irdelenmiştir. Ayrıca dünyada ve Türkiye'deki cittaslow örnekleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda Uzundere'de ikamet eden 556 katılımcı üzerinde anket uygulanmış olup, elde edilen veriler SPSS programı ile "ki kare ve korelasyon" testlerine tabi tutulmuş, ulaşılan bulgular ışığında gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmada cittaslow hareketinin Uzundere'de turizm, ekonomi, sosyo-költürel yaşam ve çevre üzerinde olumlu etki oluşturduğu, yapılan analizler ile güçlü bir şekilde doğrulanmıştır. Ayrıca araştırmanın ikinci bir sonucu da turizm, ekonomi, sosyo-költürel yaşam ve çevrenin birbirleri ile güçlü bir etkileşim içinde olduğudur. Bununla birlikte yazarın, 2014-2016 yılları arasında Uzundere kaymakamı olarak görev yapması, Uzundere'nin sakin şehir olma sürecini baştan sona yönetmiş olması çalışmanın sonuçları ve önerileri üzerinde olumlu etki oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cittaslow, Uzundere, Turizm, Ekonomi, Sosyo-költürel Yaşam, Çevre

ABSTRACT

DOCTORAL THESIS

**A TOURISTIC, SOCIOCULTURAL, AND ENVIRONMENTAL EVALUATION
OF ERZURUM/UZUNDERE IN THE CONTEXT OF LOCAL RESIDENTS
(CITTASLOW)**

Hacı Arslan UZAN

Advisor: Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK

2018, XV + 127 Pages

**Jury: Prof. Dr. Gökalp N. SELÇUK
Prof. Dr. Cevad SELAM
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Sinan BAŞAR
Assist. Prof. Dr. Member Nilgün BİLİCİ
Assist. Prof. Dr. Vedat BAYDAR**

This study researched the effect of cittaslow, a movement quickly spreading over the world and in opposition to globalization, on tourism, the economy, sociocultural life, and the environment in Erzurum/Uzundere, for which the membership process was managed by the writer, for the purpose of understanding the spheres of influence of the cittaslow philosophy.

In this scope, a detailed literature review was conducted first with regard to the topic, and the logical framework of the study was broadly scrutinized. Examples of cittaslow around the world and in Turkey were also examined in detail. In this context, a survey was administered to 556 participants residing in Uzundere, the acquired data were subjected to “chi-square and correlation” tests with the SPSS program, and the necessary evaluations were conducted in light of the discovered findings.

The study strongly confirmed with the conducted analyses that the cittaslow movement created positive effects on tourism, the economy, sociocultural life, and the environment in Uzundere. A second result of the research was that tourism, the economy, sociocultural life, and the environment are within a potent state of interaction with one another. In addition to this, the fact that the writer worked as the district governor of Uzundere between 2014 and 2016 and governed from start to finish the process of Uzundere becoming a tranquil city had positive effects on the results and recommendations of the study.

Keywords: Cittaslow, Uzundere, Tourism, Economy, Sociocultural Life, Environment

KISALTMALAR DİZİNİ

AVM	: Alışveriş merkezi
Cittaslow	: Sakin şehir
DPT	: Devlet planlama teşkilatı
GDO	: Genetiği değiştirilmiş organizmalar
GSMH	: Gayri safi milli hasıla
H 1	: Hipotez 1
Kg	: Kilogram
Km	: Kilometre
Km ²	: Kilotrekare
KOBİ	: Küçük ve orta ölçekli işletmeler
m	: Metre
m ²	: Metrekare
mm ³	: Milimetre küp
MÖ	: Milattan önce
°C	: Santigrat derece
Slow-food	: Yavaş yemek
STK	: Sivil toplum kuruluşları
UNWTO	: Birleşmiş milletler dünya turizm örgütü
vb.	: Ve benzeri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Cittaslow Slogan ve Logosu.....	5
Şekil 2.1. Turizm Sonucunda Gerçekleşen Ekonomik Etkiler	33
Şekil 3.1. Araştırma Modeli.....	40
Şekil 3.2. Uzundere ve Çevresinde Değerlendirilebilecek Rekreatif Kaynaklar	50
Şekil 3.3. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği	60
Şekil 3.4. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılım Grafiği	61
Şekil 3.5. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılım Grafiği.....	62
Şekil 3.6. Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Dağılım Grafiği	63
Şekil 3.7. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılım Grafiği.....	64
Şekil 3.8. Katılımcıların Uzundere’de İkamet Sürelerine Göre Dağılım Grafiği	65
Şekil 3.9. Katılımcıların Sakin Şehir Hareketi Hakkında Bilgi Kaynağına Göre Dağılım Grafiği	66
Şekil 3.10. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi Grafiği	67
Şekil 3.11. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi Grafiği	69
Şekil 3.12. Cittaslow’un Etkilediği Boyutlara İlişkin Genel Tanımlayıcı Grafiği	70
Şekil 3.13. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Yaş İle İlişkisi Grafiği.....	72
Şekil 3.14. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği.....	73
Şekil 3.15. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği	74
Şekil 3.16. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği.....	75
Şekil 3.17. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Uzundere’de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği	76
Şekil 3.18. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği.....	77
Şekil 3.19. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Yaş ile İlişkisi Grafiği	78
Şekil 3.20. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği... ..	79
Şekil 3.21. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği	80
Şekil 3.22. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği.....	81
Şekil 3.23. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Uzundere’de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği	82
Şekil 3.24. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği.....	83
Şekil 3.25. Cittaslow’un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Yaş ile İlişkisi Grafiği	85

Şekil 3.26. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği	86
Şekil 3.27. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği	87
Şekil 3.28. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği	88
Şekil 3.29. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği	89
Şekil 3.30. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği	90
Şekil 3.31. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Yaş ile İlişkisi Grafiği	91
Şekil 3.32. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği	92
Şekil 3.33. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği.....	93
Şekil 3.34. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği	94
Şekil 3.35. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği	95
Şekil 3.36. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği	96
Şekil 3.36. Cittaslow'un Etkilediği Boyutların Korelasyon Grafiği.....	97

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Ükelere Göre Sakin Şehir Sayısının Dağılımı	15
Tablo 1.2. Türkiyedeki Sakin şehirler	16
Tablo 3.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı	60
Tablo 3.2. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı	61
Tablo 3.3. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	62
Tablo 3.4. Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Dağılımı	63
Tablo 3.5. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı.....	64
Tablo 3.6. Katılımcıların Uzundere’de İkamet Sürelerine Göre Dağılımı	65
Tablo 3.7. Katılımcıların Sakin Şehir Hareketi Hakkında Bilgi Kaynağına Göre Dağılımı.....	66
Tablo 3.8. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi	67
Tablo 3.9. Sakin Şehir Kriterlerinin Zorluk Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	68
Tablo 3.10. Cittaslow’un Etkilediği Boyutlara İlişkin Genel Tanımlayıcı Analizler	70
Tablo 3.11. Cittaslow’un Turizme etkisinin Cinsiyet ile ilişkisi.....	71
Tablo 3.12. Cittaslow’un Turizme etkisinin Yaş ile ilişkisi.....	71
Tablo 3.13. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Öğrenim Durumu ile ilişkisi.....	72
Tablo 3.14. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Meslek ile ilişkisi	73
Tablo 3.15. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Aylık Gelir ile ilişkisi.....	74
Tablo 3.16. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Uzundere’de İkamet Süresi ile ilişkisi	75
Tablo 3.17. Cittaslow’un Turizme Etkisinin Bilgi Kaynağı ile ilişkisi.....	76
Tablo 3.18. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Cinsiyet ile ilişkisi	77
Tablo 3.19. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Yaş ile ilişkisi	78
Tablo 3.20. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Öğrenim Durumu ile ilişkisi.....	79
Tablo 3.21. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Meslek ile ilişkisi	80
Tablo 3.22. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Aylık Gelir ile ilişkisi	81
Tablo 3.23. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Uzundere’de İkamet Süresi ile İlişkisi.....	82
Tablo 3.24. Cittaslow’un Ekonomiye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile ilişkisi.....	83
Tablo 3.25. Cittaslow’un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Cinsiyet ile ilişkisi	84
Tablo 3.26. Cittaslow’un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Yaş ile ilişkisi	84

Tablo 3.27. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi	85
Tablo 3.28. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Meslek ile İlişkisi.....	86
Tablo 3.29. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi	87
Tablo 3.30. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi	88
Tablo 3.31. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi	89
Tablo 3.32. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Cinsiyet ile İlişkisi	90
Tablo 3.33. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Yaş ile İlişkisi	91
Tablo 3.34. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi.....	92
Tablo 3.35. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Meslek ile İlişkisi.....	93
Tablo 3.36. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi	94
Tablo 3.37. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi.....	95
Tablo 3.38. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi.....	96
Tablo 3.39. Cittaslow'un Etkilediği Boyutların Korelasyon Analizi	97

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1.1. Seferihisar'dan Görüntüler.....	17
Fotoğraf 1.2. Taraklı'dan Görüntüler.....	17
Fotoğraf 1.3. Akyaka'dan Görüntüler.....	18
Fotoğraf 1.4. Gökçeada'dan Görüntüler.....	18
Fotoğraf 1.5. Yenipazar'dan Görüntüler.....	19
Fotoğraf 1.6. Perşembe'den Görüntüler.....	19
Fotoğraf 1.7. Vize'den Görüntüler.....	20
Fotoğraf 1.8. Yalvaç'dan Görüntüler.....	20
Fotoğraf 1.9. Halfeti'den Görüntüler.....	21
Fotoğraf 1.10. Şavşat'tan Görüntüler.....	22
Fotoğraf 1.11. Göynük'den Görüntüler.....	22
Fotoğraf 1.12. Gerze'den Görüntüler.....	23
Fotoğraf 1.13. Eğirdir'den Görüntüler.....	23
Fotoğraf 1.14. Mudurnu'dan Görüntüler.....	24
Fotoğraf 1.15. Uzundere'den Görüntüler.....	25
Fotoğraf 3.1. Tortum Gölü ve Cittaslow Blok Yazısı.....	45

TEŞEKKÜR

Çalışma ve bilimsel düşünce disiplini aşılayıp ufkumu açan, engin bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen danışman hocalarım Prof. Dr. Gökâlþ N. SELÇUK ve Doç. Dr. Abdulkadir KOŞAN'a (Merhum), teşekkürü bir borç bilir, saygı ve şükranlarımı sunarım.

Çalışmanın yürütülmesi sırasında her türlü desteği sağlayan Atatürk Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Fakültesi ile Sosyal Bilimler Enstitüsü tüm çalışanlarına teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında, her türlü maddi ve manevi desteğini eksik etmeyen, beni bu günlere kadar yetiştiren başta babam Gazi UZAN, annem Elif UZAN, metanet ve fedakarlığı ile daima yanımda olduğunu hissettiren değerli eşim B. Meryem UZAN'a ve tüm aile üyelerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Türkiye'de cittaslow bağlamında turizm araştırmalarına katkı sağlamayı amaçlayan bu çalışmaya, maddi ve manevi destek veren Atatürk Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Ömer ÇOMAKLI ve araştırmamda yardımcı bulunan tüm çalışanlara teşekkür ederim.

Erzurum - 2018

Hacı Arslan UZAN

GİRİŞ

Küreselleşmeye geniş bir perspektiften bakıldığında ekonomik, teknolojik, siyasal, sosyo-kültürel faaliyetlerin, ilişkilerin, farkındalığın ve toplumsal hayatın örgütlenişinin dünya geneline yayılması olarak tanımlanabilir (Ritzer, 2011).

Bir başka ifade ile küreselleşme, ülkeler arasındaki ilişkilerin yaygınlaşması ve gelişmesi, ideolojik ayrımlara dayalı kutuplaşmaların çözülmesi, farklı toplumsal kültürlerin, inanç ve beklentilerin, bir anlamda maddi ve manevi değerler çerçevesinde oluşmuş birikimlerin, ulusal sınırları aşarak dünya çapında yayılmasıdır (Özdemir, 1998).

Küreselleşmeyi zorunlu kılan bir çok faktör ifade edilse de bunlar içerisinde ağırlık kazanan temel faktörler, demokratikleşme, bilgi ve iletişim teknolojileri, ekonomik entegrasyon ve ticaretin liberalleşmesi olarak gözükmektedir (İşcan, 2002).

Küreselleşme, yerellikleri yok ederken tekdüze ve tüketim temelli bir kültürel yapı ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla kültürel anlamda endüstriyel bir süreç yaşanmaktadır. Burada söz konusu olan kültür endüstrisi aslında bir bilinç endüstrisidir. Küreselleşmenin kültürel boyutu olarak popüler kültür, standart bir tüketici toplumu ortaya çıkarır. Bu toplum, kapitalizmin pazar ekonomisine uygun tüketim kalıplarına uymakta, kendisine sunulan ve yaşaması uygun görülen hayatı devam ettirmektedir (Çetin, 2008).

Küreselleşme ile birlikte toplumun sosyo-kültürel yapısı ciddi anlamda değişimlere uğramıştır. Egemen popüler kültür farklılıkları yok ederek, insanları tek tipleştirmiştir. Bu değişimlerle birlikte kendi kendine yetebildiğini düşünen, toplumdan uzak, asosyal bir toplumun oluşmasını tetiklemiştir. Bu durum ülkelerin ekonomisinde bacasız fabrika olarak değerlendirilen turizm sektörünü olumsuz etkilemiştir. Bunun yanısıra küreselleşme ile birlikte kapitalizmin çıktılarından olan daha fazla kazan felsefesi, çevreyi hiçe sayan bir ekonomik modelin gelişmesine sebep olmuştur. Dünya çapında uygulanan ekonomik modeller incelendiğinde en temel kriterin sürdürülebilirlik olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu modelde kazancın toplum tarafından adaletli bir şekilde paylaşılması esastır. Fakat küreselleşmede bu modele ters giden durumlar söz konusudur.

Belirtilen olumsuzluklara karşı sürekli yeni akımlar ortaya çıkmaktadır. Bu akımlardan öne çıkanlardan biri de cittaslow (sakin şehir) felsefesidir. Alternatif bir

kentsel gelişim düşüncesi ile kent sakinlerinin yaşam kalitesini arttırmayı ve sürdürülebilir bir yerel kalkınma sağlamayı amaçlayan, 1990'lı yıllarda ortaya atılan ve son yıllarda Türkiye'de de kendisinden söz ettirmeye başlayan cittaslow (sakin şehir) ölçütleri incelediğinde, kentsel yaşam kalitesi ve sürdürülebilirlik olgusu ile örtüşen amaçları hedeflemekte olduğu görülmektedir. Bu akım 2009 yılından itibaren Türkiye'de giderek yaygınlaşmıştır.

Yazar, 2014-2016 yılları arasında Uzundere kaymakamı olarak görev yapmış olup, Uzundere'nin sakin şehir olma sürecini baştan sona yönetmiştir. İşte bu nedenle araştırma konusu olarak, sakin şehir tercih edilmiştir. Yine sakin şehirlerin ülkede hızla yayılış göstermesi, başka bir tercih nedeni olmuştur. Bu çalışmada, "Yerel halkın sakin şehir (cittaslow) bağlamında Erzurum/Uzundere'yi turizm, ekonomi, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan değerlendirmesi" konusu irdelenmiştir. Çalışma kapsamında yapılan literatür taramaları neticesinde, oluşturulan geniş kapsamlı anket çalışması, 7598 nüfuslu Uzundere ilçesinde 556 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında, cittaslow (sakin şehir) akımının turizm üzerindeki etkisi ve bu etkinin çıktılarından sayılan ekonomik, sosyo-kültürel, ve çevresel boyutları ele alınmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin SPSS ki kare ve korelasyon yöntemi ile analizleri yapılmış olup, güvenilirlikleri ile ilgili gerekli testler yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SLOW FOOD, CITTASLOW KAVRAMI, ÜYELİK SÜRECİ VE KRİTERLER, DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE CITTASLOW

1.1. SLOW FOOD KAVRAMI

“Slow” kelimesi Türkçe’ye yavaş, sakinlik, durgunluk olarak çevrilmektedir. Yine slow kelimesi bir durum, yer veya aktiviteyi tanımlamak için kullanıldığı zaman, heyecanlı olmayan durgun anlamlarına karşılık gelir (Küçükali & Şen, 2017).

“Food” kelimesi besin, beslenme, yiyecek madde, gıda maddesi gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Slow Food kelimesi Türkçe’ye, sakin yemek, yavaş yemek olarak çevrilebilir. Fakat bu akımda dikkat çekilmek istenen nokta geleneksel yeme içme alışkanlarının popüler kültürün yaygınlaştırdığı McDonald's ve Burgerking gibi hazır yemek kültürüne alternatif bir karşı duruş sergilemektir (Küçükali & Şen, 2017).

Mutfak lezzetleri ve şarap yapımı konusunda uzman, araştırmacı yazar olan Carlo Petrini'nin 1986 yılında, McDonald's firmasının Roma'nın işlek yerlerinden biri olan İspanyol Merdivenlerinde (Piazza di Spagna) açılmasını protesto etmesiyle sakin yemek hareketinin ilk adımı atılmıştır. McDonald's restoranının açılması, bir yandan italyan yemek kültürünün yozlaşmasına neden olurken diğer yandan “İspanyol Merdivenleri” gibi İtalya için önemli bir meydanının estetik görüntüsünün bozulmasına neden olmuştur. Tüm bu olumsuzlukların oluşmasına razı olmayan Carlo Petrini sakin yemek hareketinin temellerinin yapmış olduğu protesto hareketiyle atmıştır (<https://www.slowfood.com>, 2018).

“İyi, temiz ve adil gıdayı savunan slow-food, tüketilen ürünlerin lezzetli olması; yeryüzüne, diğer canlılara ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde temiz koşullarda üretilmesi ve çiftçilerin emeklerinin karşılığını adil bir şekilde alması gerektiğini savunmaktadır. Az fakat sık yemeyi ilke edinmiş ve temkinli, yavaş ancak kararlı adımlarla geçtiği yerlerde iz bırakan salyangozu sembolü olarak kullanılmaktadır. Bugün tüm dünyada 150 ülkede yaklaşık 80.000 üyesi bulunmaktadır. Fast food tipi gıdaların doymuş yağ içermeleri, lif oranlarının düşük olması, vitamin ve özellikle kalsiyum minerali bakımından yetersiz oluşları, obezitenin yanı sıra yüksek tansiyon, bölgesel

yağlanma osteoporoz ve çocuklarda gelişim bozukluklarına davetiye çıkarmaktadır. Slow-food hareketi kapsamında ise geleneksel gıdaların tüketiminin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Slow-food büyük bir hızla Türkiye ve dünyada yayılmaya devam eden bir akımdır” (<https://www.slowfood.com>, 2018).

Sakin şehir akımı slow-food felsefesinden esinlenerek kentlere uyarlanmış bir hareket olduğundan, söz konusu felsefenin anlaşılması büyük önem arz etmektedir.

1.2. CITTASLOW KAVRAMI

Kelime kökeni İtalyanca “Citta (Şehir)” ve İngilizce “Slow (Yavaş)” kelimelerinin birleşmesiyle oluşturulan yavaş şehir hareketi, Türkiye’de yavaş kelimesinin yarattığı olumsuz anlam nedeniyle sakin şehir olarak adlandırılmaktadır (Birsen, Birsen, Yüksel Özmen, & Oğur, 2017).

“Cittaslow hareketi 1999 yılında Greve in Chianti’nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini’nin vizyonu doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Paolo Saturnini yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmelerini ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikrini ulusal boyuta taşımıştır. İdealleri kısa zamanda Bra (Francesco Guida), Orvieto (Stefano Cimicchi) ve Positano (Domenico Marrone) belediye başkanları ve slow-food başkanı Carlo Petrini tarafından benimsenmiştir. Günümüzde 30 ülkede 250 üyeye yayılan cittaslow hareketinin amacı slow-food felsefesini kentsel boyuta taşımaktır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

“Küreselleşmenin etkisiyle şehirler hızlı çalışılan, hızlı yaşanan ve üretmekten çok tüketen, kendi kendine yetmeyen yaşam alanları haline gelmiştir. Kentler, kuruluş amaçları olan insanların bir arada güven içinde yaşadıkları yerler olmaktan çıkmış, insanların daha hızlı hareket etmeleri ve daha hızlı çalışmaları için tasarlanan mekânlara dönüşmüştür. İnsanların birbirlerinin sıcaklığına sığındıkları, sosyalleştikleri, el emeklerini birbirlerine sundukları sosyal korunaklar olmaktan gittikçe uzaklaşan kentler, insanların tüketim için yaşadıkları sahneler halini almıştır. Yaşamın hızlanması sonucu insanlar daha hızlı yemek yemek, daha hızlı alışveriş yapmak, gidecekleri yere daha hızlı varmak için belli bir tempo içinde koşuturup durmaktadırlar. Bu yaşam tarzı bakkallar, manav, terzi gibi küçük esnaf yerine AVM’leri, çocuklarımızın oyun oynayacağı alanlar yerine otoparkları, daha çok park ve yeşil alan yerine geniş otoyolları hayatımıza

sokmuştur. İnsanın en önemli değeri olan kısıtlı yaşamını sağlıksız yiyecekler, hava kirliliği, trafik, yalnızlık ve tüketimle harcaması modern yaşamın vazgeçilmezleri olarak sunulmuştur. Popüler kültürün de desteklediği hayatı yaşamak için zamanı olmayan, işine arabasıyla hızla giden, oturup kahve içecek bir yarım saati bile olmadığı için yürürken kahvesini içen, yetişmesi gereken bir yerler olduğu için yemekten zevk almak yerine ayakta hızlı bir şekilde beslenen, komşularını veya yerel esnafı tanımayan modern insan modelinin sürdürülebilir olmadığı ortadadır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

“Birliğin markasını simgeleyen logosu üzerinde modern ve tarihi binalardan yapılmış bir taş bulunan turuncu renkli salyangoz resmidir. Markanın ayrılmaz parçası olarak sözel ifadesi/sloganı da İtalyanca Cittaslow Rete Internazionale delle città del buon vivere, İngilizcesi International network of towns where quality of life is important, Türkçe kullanımı ise Cittaslow Birliği: Yaşamın Kolay Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı şeklindedir”(<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

“Logonun kullanım kuralları birliğe katılım sözleşmesinde şöyle tanımlanmıştır. Logonun ve markanın kullanımı izne tabi olup, kullanımı birliğe katılan kentler ile sınırlanmıştır. Yalnızca katılım sözleşmesinde tanımlanan cittaslow dostları ve destekçileri uygun cittaslow markasını kullanabilirler. Ayrıca, cittaslow sözcüğü başka dillere çevrilmeyerek markanın ayrılmaz parçası olarak kullanılacaktır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

Şekil 1.1. Cittaslow Slogan ve Logosu(www.cittaslow.org).

Sakin şehir birliğinin İtalyanca “Yaşamın Kolay Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı” yazılı sloganı ve cittaslow logosu Şekil 1.1’de gösterilmektedir.

Ülkemizde, fast foodun geleneksel yemek kültürleri üzerindeki olumsuzlukları hakkında farkındalık oluşturmak ve fast food kültürünün sosyal toplum üzerindeki

olumsuzluklarına karşı bir hareket olarak 1999'da çoğunlukla internet aracılığı ile sağlanan örgütlenme olan “sefertası hareketi” başlatıldı.

İlk olarak slow-food felsefesi esas kabul edildi. “Halka açık olarak yapılan ilk toplantıda, bir vatandaşın önerisi üzerine sefertası ad ve sembol olarak benimsendi. Özellikle 2000 yılından sonra düzenlenen etkinliklerle adından söz ettirmeye başlayan sefertası hareketi paneller, geleneksel sokak yemekleri, festivaller ve lezzet panayırıları düzenleyerek kısa zamanda harekete destek olan kişi ve kuruluşların sayısını artırdı. 2007’de izmir’den başka Bursa, Ordu ve Sakarya’da bölge temsilcilikleri ile yurt çapında örgütlenmeye başlandı. Kültürel çeşitliliği, mutfaktan başlayıp hayatın her alanında savunmayı amaçlayan hareket, taşımayı ve hareketliliği sembolize eden sefertası nı kullanmıştır” (Karadeniz, 2014).

Türkiye’de cittaslow hareketi Seferihisar’ın 2009’da cittaslow olmasıyla birlikte başlamıştır. Sakin şehir hareketinin Türkiye’de yaygınlaşması için yapılan çalışmalar sonucunda 24 Haziran 2011’de Akyaka, Yenipazar, Gökçeada ve Taraklı kentleri, cittaslow olarak ilan edilmiş ve Türkiye’de Cittaslow Ulusal Ağı kurulmuştur (<http://cittaslowturkiye.org>).

1.3. CITTASLOW ÜYELİK SÜRECİ VE KRİTERLER

1.3.1. Üyelik Süreci

“Uluslararası Cittaslow Birliğine başvuru sürecini Cittaslow Türkiye Ağı sekreteryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir. Birliğe başvuracak kentlerin nüfuslarının 50.000’den az olması ve kent yönetiminin cittaslow felsefesiyle uyumlu olmaları gerekmektedir” (<http://cittaslowturkiye.org>).

Başvuru Mektubunun Sunulması:“Aday kent, cittaslow Türkiye ağına üye olma niyetini gerekçeleriyle birlikte açıklayan başvuru mektubunu, Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü’ne sunar” (<http://cittaslowturkiye.org>).

Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi: “Başvuru mektubu, kentin cittaslow felsefesi ve cittaslow kriterlerine uyumu açısından bütünsel olarak değerlendirilir. Değerlendirme sonucu, gerekçeleriyle birlikte kente bildirilir” (<http://cittaslowturkiye.org>).

Adaylık Değerlendirme Ziyareti ve Raporu: “Başvuru mektubunun olumlu değerlendirilmesi durumunda, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) kente adaylık değerlendirme ziyaretinde bulunur ve adaylık değerlendirme raporu hazırlar. Kent, adaylık değerlendirme raporunun olumlu olması durumunda, aday kent ilan edilir. Adaylık değerlendirme raporunun olumsuz olması durumunda, başvuru reddedilir” (<http://cittaslowturkiye.org>).

Adaylık Süreci ve Hazırlık Raporu: “Cittaslow Türkiye Koordinasyonu tarafından, kentin cittaslow kriterlerine ilişkin eksikliklerini belirten bir hazırlık raporu düzenlenir. Hazırlık raporunda, kentin cittaslow kriterleri gereğince yapması gerekenler belirtilir. Raporda belirtilen eksiklikler bir yıl içinde tamamlanır. Belirtilen sürede eksiklerini gidermeyen kentin adaylığı iptal edilir. Adaylığı iptal edilen kent, bir yıl geçmeden tekrar başvuruda bulunamaz” (<http://cittaslowturkiye.org>).

Üyelik Değerlendirmesi ve Başvuru Dosyası: “Adaylık sürecinde, hazırlık raporunda belirtilen eksiklikleri giderdiğini belirten kent, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) tarafından tekrar ziyaret edilir. Koordinasyon, eksiklerin giderilip giderilmediğini ve adaylık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirir. Koordinasyon değerlendirmesinin olumlu olması durumunda, kent başvuru dosyasını hazırlar ve üyelik başvurusunda bulunur” (<http://cittaslowturkiye.org>).

Cittaslow Genel Merkez Değerlendirmesi: “Değerlendirmeyi geçen kentin dosyası, Cittaslow Genel Merkezi’ne (Cittaslow International-İtalya) iletilir ve Genel Merkez’in değerlendirmesi sonucunda cittaslow üyeliği onaylanır” (<http://cittaslowturkiye.org>).

1.3.2. Cittaslow Üyelik Kriterleri

“1999 yılında İtalya’nın Greve in Chianti kentinde kurulan Cittaslow Birliği nüfusu 50.000 altında olan kentlerin üye olabildiği uluslararası bir belediyeler birliğidir. Birliğe üye olmak için birliğin belirlediği kriterleri gerçekleştirmek için projeler geliştirmek ve uygulamak gerekmektedir. Kentlerin kriterler çerçevesinde yaptığı çalışmalar puanlanmakta ve bir kentin üye olması için 50 ve üzerinde puan alması

gerekmektedir. 1999 yılında birliğin belirlediği kriterler, birliğin sadece İtalya veya Avrupa’da değil bütün dünyada yayılması sonucu daha evrensel bir hale getirilmeye çalışılmıştır. Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmanın birlik tarafından onaylanmasının ardından geçerli olan yeni kriterler ilk aşamada deneme amaçlı bir sene deneme süresine tabi tutulacaktır” (<http://cittaslowturkiye.org>).

“Sakin şehir üyelik kriterleri 7 ana başlık altında toplanmakta olup, her başlık altında ele alınan kriterler ise zorunlu kriterler, perspektif kriterler ve diğer kriterler (zorunlu olmayan kriterler) olarak ele alınmaktadır. Zorunlu kriterler o konuda yapılan çalışmaların mevcudiyetinin zorunlu olduğu kriterlerdir ve kriter listesinde bir asteriks (*) ile belirtilirler. Perspektif kriterler ise iki asteriks ile belirtilen (**) ve aday kent tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır. Perspektif kriterler, gerçekleştirilmeleri durumunda, yer aldıkları kriter başlıklarında %15 oranında puan artışı sağlarlar” (<http://cittaslowturkiye.org>).

“Ana kriterler;

- Çevre politikaları,
- Altyapı politikaları,
- Kentsel yaşam kalitesi politikaları,
- Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar,
- Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar,
- Sosyal uyum,
- Ortaklıklar,

olmak üzere 7 ana başlıkta incelenmektedir” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Çevre politikaları: Biyotik ve abiyotik öğelerin birlikte yaşadığı ortam olarak değerlendirilen çevre beşeri faaliyetler sonucu kendini tamir edebilme becerisini bir derece yitirmiştir. Buna sebep teşkil eden faaliyetler düşünüldüğünde hepsinin merkezinde insan temelli sorunlar yer almaktadır. İnsanoğlunun bilerek veya bilmeyerek sebep olduğu zararlı aktivitelerin çıktılarını sıralayacak olursak; su, hava, toprak, görüntü, ve ses kirliliği ile birlikte yenilenemez enerji kaynaklarının tüketimine doğru gittiğimiz aşikar bir şekilde görünmektedir. Ayrıca verilen bu zararlar neticesinde yaşamını devam ettiremeyen canlıların varlığı biyoçeşitliliği olumsuz yönde etkilemektedir. Sakin şehir

uyum kriterlerinin çevre ilgili olan kısımları incelendiğinde çok isabetli ifadeler kullanıldığı görülmektedir. Sakin kent değerlendirme kriterlerinde çevresel faktörler mihenk taşı hükmündedir.

Çevre politikaları ise bir ülkenin çevre konusundaki tercih ve hedeflerini, geleceğe yönelik koruma, geliştirme ve düzenleme amacıyla yapılan bütün plan ve programları kapsayan, çevre sorunlarının çözümüne yönelik alınması gereken tedbirler ve benimsenen ilkelerdir (Küçükali & Şen, 2017).

“Cittaslow çevre politikalarının alt kriterlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- ❖ Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi
- ❖ Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi
- ❖ Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalama ile karşılaştırılması
- ❖ Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması *
- ❖ Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi
- ❖ Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması *
- ❖ Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu
- ❖ Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
- ❖ Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması
- ❖ Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması *
- ❖ Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
- ❖ Biyoçeşitliliğin korunması” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Altyapı Politikaları: Bir şehrin yaşanılabilirlik göstergeleri içerisinde yer alan altyapı politikaları kent yaşamını olumlu etkilemekle birlikte bölgenin kalkınmışlığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeplerden ötürü sakin kent kriterleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır.

“Altyapı politikalarının alt başlıklarına bakıldığında gerek uygulanabilirliği gerekse toplum sağlığına olan etkisi dikkat çekmektedir.

- ❖ Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları

- ❖ Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması
- ❖ Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri
- ❖ Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması
- ❖ Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması
- ❖ Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler
- ❖ Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik
- ❖ Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı
- ❖ Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları: Gerek toplumsal gerekse bireysel düzeyde olsun yaşanan ortamdaki standartların iyileştirilmesi sürekli olumlu sonuçlar doğurmuştur. Günümüzde ürün ve hizmetlerdeki akreditasyon hızlı bir şekilde kent yaşamına da uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulamalar için sürekli güncellenerek artan kriterler belirlenmektedir. Özellikle bir bölgedeki yeşil alanların varlığı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, fosil yakıt kullanımının azaltılması gibi uygulamalar, kentsel yaşam doyumunu olumlu etkileyen faktörlerdir. “Kentsel yaşam kalitesi politikalarına ilişkin alt kriterler aşağıda yer almaktadır.

- ❖ Kentin direnci için planlama
- ❖ Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar
- ❖ Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması
- ❖ Kentsel yaşanabilirliğin artırılması
- ❖ Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması
- ❖ Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması
- ❖ Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması
- ❖ Kentin internet ağına sahip olması
- ❖ Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması
- ❖ Tele çalışmanın geliştirilmesi
- ❖ Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki
- ❖ Sosyal altyapıyı desteklemek

- ❖ Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki
- ❖ Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi
- ❖ Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması
- ❖ Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması
- ❖ Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar: Cittaslow felsefesinin ana temalarından olan geleneksel tarımsal faaliyetleri ile birlikte bölgeyle özdeşleşmiş el sanatlarının yaygınlaştırılması, korunması, yerel ürünlerin üretiminin kooperatif veya üretici birlikleri marifeti ile üretilmesi ve turistik ürün olarak pazarlanması, kırsal kalkınmanın önemli bir lokomotif olacaktır. Fast-food kültürü yerine slow-food kültürünün yaygınlaştırılması açısından tarımsal üretimde genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) kullanımının yasaklanması ve organik tarıma geçişin sağlanması hedeflenmektedir.

“Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalara ait alt başlıklar aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

- ❖ Agroekolojinin geliştirilmesi
- ❖ El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması *
- ❖ Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması *
- ❖ Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak *
- ❖ Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması*
- ❖ Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi *
- ❖ Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması*
- ❖ Otel kapasitelerin artırılması *
- ❖ Tarımda GDO kullanımının yasaklanması
- ❖ Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımını hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar: Turistik bir değer olarak sakin şehrin pazarlanması, yerel düzeyde halkın, esnafın ve kamu sektörünün bölgeyi ziyaret eden turistlere karşı arkadaş canlısı bir şekilde karşılamanın yapılması şehrin pazarlanması ve imajı açısından büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda yerel halka misafirperverliğe ilişkin çeşitli eğitim, konferans ve seminerler düzenlenmesi misafirperverliğin gelişimine katkı sağlayacaktır. Ayrıca insan yaşamını etkileyen her konuda farkındalık oluşturmayı hedefleyen cittaslow felsefesinin tabandan tavana doğru etkili bir şekilde anlatılması ve benimsetilmesi şehrin cittaslow felsefesine uygunluk düzeyini arttıracaktır.

Sakin kentler, sahip olduğu doğal ve çevresel güzelliklere, gezilip görülecek yerlere, tarihi mimari yapılara ve benzeri birçok çekici özelliklere sahip olmaları nedeniyle ziyaretçi çeken destinasyonlardandır. Bir kentin çekici olması o yerin ziyaretçiler tarafından tercih edilmesi için yeterli sebep değildir. Kent sakinlerinin ziyaretçilere olan tavrı ve davranışları da ziyaretçilerin tercih nedenini etkileyen önemli bir faktördür. Sakin kent olmak, fedakârlık isteyen bir durumdur bu nedenle sakin kent insanı da misafirperver, sabırlı, konuksever ve anlayışlı olmalıdır (Küçükali & Şen, 2017).

“Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planların alt başlıkları şu şekilde ifade edilebilir;

- ❖ İyi karşılama
- ❖ Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak
- ❖ Yavaş güzergâhların mevcut olması
- ❖ Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi
- ❖ Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi
- ❖ Sağlık eğitimleri
- ❖ Yöre halkına cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek
- ❖ Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
- ❖ Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi

- ❖ Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Sosyal Uyum: Toplum, sürekli değişim ve etkileşim içerisinde olan ve ortak bir kültürü pay-laşan insanlardan oluşur. Aynı zamanda toplum, kurumlaşmış davranış biçimleri, bütünü ya da bir sistemidir. “Kurumlaşmış” toplumsal davranış biçimleri demekle, uzun zaman ve mekân dilimleri içinde durmadan tekrarlanan ya da modern toplumsal kuramın diliyle sosyal olarak üretilen davranış ve inanç biçimleri kastedilmektedir (Giddens, 1997).

Toplumsal yapıyı, detaylı bir analiz süzgecinden geçirdiğimizde karşımıza bizi zenginleştiren, farklılıklarımız ortaya çıkmaktadır. İnsan sosyal bir varlık olduğundan toplumdan kopuk bir şekilde asosyal bir yaşama adapte olamamış bir canlıdır. Bu ifadeler ışığında cittaslow felsefesine en uygun düşen bu farklılıklara ve aykırılıklara ortak bir takım çözümler üretebilecek bir sosyal yapının şekillenmesi zorunlu hale gelmiştir. Özellikle toplumda dezavantajlı gruplar içerisinde ilk sırayı alan kadınlar, çocuklar, engeli bireyler ve azınlıkları topluma etkili bir şekilde sosyal ve kültürel entegrasyonunun sağlanması şehrin cittaslow felsefesine uygunluğunu artıracaktır.

“Sosyal uyum için belirlenen alt kriterler şu şekilde ifade edilebilir;

- ❖ Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
- ❖ Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
- ❖ Engelli kişilerin entegrasyonu
- ❖ Çocuk bakımının desteklenmesi
- ❖ Genç neslin istihdam durumu
- ❖ Yoksulluk
- ❖ Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti
- ❖ Farklı kültürlerin entegrasyonu
- ❖ Politikaya katılım
- ❖ Belediyenin kamu konut yatırımı
- ❖ Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

Ortaklıklar: Toplumun temel taşı olan bir bireyin tüm alanlarda ileri derece uzmanlığa sahip olması fitrata aykırı bir durumdur. Bu sebepten ötürü insanlık tarihi boyunca her ne faaliyet olursa olsun birey olarak yardımlaşma ve ortaklıklara ihtiyaç duyulmuştur. Cittaslow felsefesinde esas hedeflerden olan katılımcı bir toplumun öne çıkması değerlendirildiğinde bu akıma uygun düşen her türlü organizasyon ve etkinliklerin kentin her kesimi tarafından sahiplenilmesi uyum sürecinde büyük önem arz etmektedir. Özellikle slow-food ile ilgili üye şehirlerin birlikte gastronomi festivalleri düzenlemeleri örnek olarak gösterilebilir.

“Ortaklıklar ile ilgili alt başlıklar aşağıda zikredilmiştir.

- ❖ Slow-food aktiviteleri ve kampanyaları için destek
- ❖ Doğal ve geleneksel yiyecekleri slow-food veya diğer kurumlar ile desteklemek
- ❖ Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin cittaslow ve slow-food felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak” (<http://cittaslowturkiye.org/>).

1.4. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE CITTASLOW

1.4.1. Dünyada Cittaslow

İtalya’nın bir kenti olan Chianti’de başlayan hareket, yerel üretimi desteklemek, küçük esnafın kalkındırılmasını gerçekleştirmek, çevreye özgü değerlerin, yerel mimarinin, kültürel ve geleneksel ürünlerin korunmasını sağlamak gibi amaçlarla kurulmuştur. Büyük şehirlerin temel değerlerinden uzaklaşıyor olması, birbirinin aynı ve standart lezzetlere sahip restoranların çoğalması, büyük marketlerin ve mağaza zincirlerinin yerel esnafı ekonomik zora sokması, trafik sıkışıklığının artarak insan sağlığını tehdit etmesi gibi nice sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel sorun, artan bir hızla çoğalmaktadır. Bu sorunların çözümü için öneriler getirmesi nedeniyle sakin kent hareketi, kısa sürede uluslararası boyutta destekçi bulmuştur. Öyle ki hareket kısa zamanda Avrupa’dan, Asya’dan ve nihayet dünya genelinde destekçi bulmuştur (Kadıoğlu, 2009).

“Cittaslow birliğinin organizasyon yapısında 3 ana organ vardır. Ulusal ağların temsilcilerinden oluşan ve karar verici Koordinasyon Komitesi, hareketin bilimsel altyapısını oluşturan ve genel hatlarını çizen Bilim Komitesi ve birliğin operasyonel

yanıyla sorumlu sekreteryaya (genel merkez). Cittaslow birliği ulusal ağlardan oluşmaktadırdır. Bir ÷lkede 3 cittaslow olması durumunda ulusal ađ kurulabilir. Ulusal ağlar kendi ÷lkelerindeki adaylık sürecini yönetirler ve genel merkez ile kendi ÷lkelerindeki cittaslow'ların iletişimini sağlarlar. ÷lkelerinde cittaslow hareketinin yaygınlaşması ve gelişmesi için üyelerle birlikte projeler gerçekleştirebilirler" (<http://cittaslowturkiye.org>).

Cittaslow ağında 2018 Kasım ayı itibariyle dâhil olmuş 30 ÷lkeden 252 şehir bulunmaktadır (Tablo 1.1).

Tablo 1.1. ÷lkelere Göre Sakin şehir Sayısının Dağılımı

÷lke	Sakin şehir	÷lke	Sakin şehir
ABD	2	İspanya	9
Almanya	20	İsveç	1
Avustralya	3	İsviçre	1
Avusturya	3	İtalya	85
Belçika	6	İzlanda	1
Çin	8	Japonya	2
Danimarka	2	Kanada	4
Finlandiya	1	Kuzey	3
Fransa	9	Macaristan	1
Güney Afrika	1	Norveç	4
Güney Kore	13	Polonya	27
Hollanda	12	Portekiz	6
İngiltere	5	Türkiye	15
İrlanda	1	Yeni	1
Kolombiya	1	Tayvan	4
Headquarters	1	TOPLAM	252

1.4.2. Türkiye'de Cittaslow

Küreselleşmenin olumsuz etkilerine karşı bir alternatif olan cittaslow felsefesi dünyada hızla yayılış gösterirken, Türkiye de bu duruma kayıtsız kalmamıştır. Seferihisar ilçesi 28 Kasım 2009'da Dünya'nın 129'uncu Türkiye nin ilk sakın şehri olma ünvanıyla bu akıma başlangıcımızın miladı olarak kabul edilmektedir. Cittaslow felsefesinin getirileri içerisinde yer alan etkili bir tanıtım, çevreye karşı duyarlı, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasında farkındalık oluşturarak ÷lkemize ciddi katkıları olmuştur. Cittaslow uluslararası sakın kentler birliğinin üye sayısının hızla artmasını istememelerine rağmen Kasım 2018 itibari ile üye sayımız 15'i bulmuştur (Tablo 1.2). Hâlihazırda adaylık başvuru sürecini başlatan birçoğ kentimiz bulunmaktadır. Bu durum Cittaslow felsefesi açasından ÷lkemizin başarı göstergelerinden kabul edilebilir.

Tablo 1.2. Türkiye'deki Sakin şehirler

No	Sakin Şehir	Bağlı Olduğu İl	Üyeliğe Kabul Tarihi
1	Seferihisar	İzmir	Kasım-2009
2	Taraklı	Sakarya	Haziran-2011
3	Akyaka	Muğla	Haziran-2011
4	Yenipazar	Aydın	Haziran-2011
5	Gökçeada	Çanakkale	Haziran-2011
6	Perşembe	Ordu	Ekim-2012
7	Vize	Kırklareli	Ekim-2012
8	Yalvaç	Isparta	Ekim-2012
9	Halfeti	Şanlıurfa	Haziran-2013
10	Şavşat	Artvin	Haziran-2015
11	Uzundere	Erzurum	Mart-2016
12	Eğirdir	Isparta	Şubat-2017
13	Gerze	Sinop	Şubat-2017
14	Göynük	Bolu	Şubat-2017
15	Mudurnu	Bolu	Mart-2018

Seferihisar/İzmir: Türkiye'nin ilk sakın şehri olan Seferihisar, 2009 yılında cittaslow ağına katılmak için gerekli olan kriterlerin yüzde 70'ini sağlayarak, söz konusu ağa dahil olmuştur. Seferihisar, Türkiye'nin cittaslow başkenti ve Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü görevini yürütmektedir. Seferihisar, sakın şehir olmak isteyen diğer kentler için bir referans olarak kabul görmektedir.

Seferihisar'da cittaslow felsefesi ile uyumlu bir şekilde yürütülen başlıca iyi uygulama projeleri şu şekilde ifade edilebilir;

- ❖ Sığacık kale içi pazar projesi
- ❖ Üretici köy pazarı projesi
- ❖ Tohum takas şenliği projesi
- ❖ Mavi bayraklı plaj uygulama projesi
- ❖ Yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi projesi
- ❖ Çocuk dostu Seferihisar projesi
- ❖ Cittaslow üniversitesi projesi
- ❖ Seferihisar sözlü tarih kitabı projesi

Fotoğraf 1.1. Seferihisar'dan Görüntüler

Taraklı/Sakarya: “2011 yılında yavaş şehir ünvanını alan Taraklı, antik çağlardan günümüze Anadolu'nun eski yerleşim birimlerinden olmuştur. Evliya Çelebi, seyahatnamesinde kasaba halkının şimşir kaşık ve tarak yapmasından dolayı buranın Yenice Tarakçı olarak adlandırıldığını söyler. Zamanla halk dilinde bu isim Taraklı olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1950'li yıllara kadar ipek böcekçiliği, ahşap tarla aletleri yapımı, dokumacılık, ayakkabıcılık, kaşıkçılık ve tarakçılık yapılan Taraklı'da sanayinin gelişmesiyle bu mesleklerin tamamı yok olmuş, yalnızca tarakçılık ayakta kalmıştır” (Onaran, 2013; Öztürk, 2012).

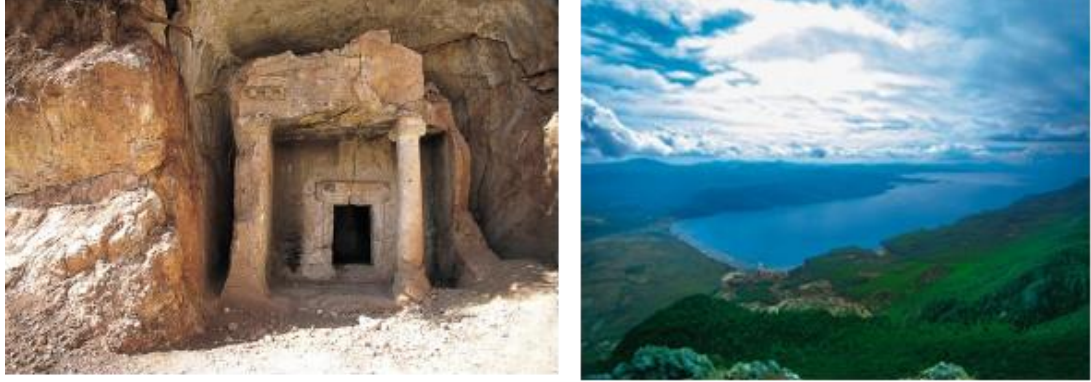

Fotoğraf 1.2. Taraklı'dan Görüntüler

Akyaka/Muğla: “Muğla'nın Ula ilçesine bağlı bir belde olan Akyaka, 2011 yılında yavaş şehir statüsü kazanmıştır. 1988 yılından itibaren Özel Çevre Koruma Alanı olarak doğal güzellikleri, biyolojik çeşitliliği, tarihi zenginlikleri ve kendine özgü mimarisiyle koruma altına alınmıştır. Akyaka Belediyesi ve halkıyla doğaya saygılı, mimari yapıyı koruyan, hizmet altyapısı güçlü, alternatif turizm odaklı bir vizyona sahiptir. Akyaka Belediyesi, cittaslow üyeliğini referanduma götürmüş ve 911 kişinin

katıldığı oylamada % 95 oyla yavaş şehir aday üyeliği onaylanmıştır”(Ünal & Zavalisiz, 2016).

Fotoğraf 1.3. Akyaka'dan Görüntüler

Gökçeada/Çanakkale: “Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada aynı zamanda Türkiye'nin en batısında bulunmaktadır. 8.769 nüfuslu ilçe 250 pansiyon ve 2.250 yatak kapasitesiyle özellikle yaz aylarında önemli bir turizm alanına dönüşmektedir. Halk geçimini daha çok tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Büyük sanayi işletmelerinin olmayışı halkın özellikle pansiyonculuk gibi alternatif mesleklere yönelmesine yol açmıştır. İlçede zeytincilik, üzümçülük ve balcılık alanında organik tarım oldukça gelişmiştir. Gökçeada'nın yavaş şehir üyeliği, 2011 yılında Yenipazar, Akyaka ve Taraklı ile beraber onaylanmıştır. Yavaş şehir olarak kabul edilen ilk ve tek ada olmasıyla Gökçeada yavaş ada olarak da anılmaktadır” (Öztürk, 2012; Ünal & Zavalisiz, 2016).

Fotoğraf 1.4. Gökçeada'dan Görüntüler

Yenipazar/Aydın: “Aydın’a bağlı Yenipazar ilçesinin tarihi M.Ö. 2000’li yıllardaki Orthosia Antik Kenti’ne kadar uzanmaktadır. 17. yüzyılda Cihanoğulları Aşireti buraya yerleşmiş, haftanın bir günü kurdukları pazar bölgenin ticaret merkezi olmasını sağlamıştır. Yenipazar ismi de buradan gelmektedir. İlçede pamuk, zeytin, incir, domates, biber ve narenciye üretimi önemli yer tutmaktadır. Hafta sonları kurulan üretici pazarında bu ürünlerin yanı sıra evlerde hazırlanan doğal gıdalar da satılmaktadır. Geleneksel Deve Güreşleri ile Geleneksel Yörük Şenliği ilçenin tanıtımına katkıda bulunmaktadır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018; Ünal & Zavalı, 2016)

Fotoğraf 1.5. Yenipazar’dan Görüntüler

Perşembe/Ordu: “Perşembe ilçesi, 2012 yılında yavaş şehir ünvanını elde etmiş, Ordu iline bağlı bir sahil kasabasıdır. Sahil şeridini daha işlevsel hale getirerek turistik açıdan gelişmeyi hedeflemektedir. Daha önce Ordu-Samsun karayolu üzerinde bulunduğu için sahil boyunca çok sayıda sosyal tesis bulunmaktadır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018; Ünal & Zavalı, 2016).

Fotoğraf 1.6. Perşembe’den Görüntüler

Vize/Kırklareli: “2012 yılında yavaş şehir olan Vize’nin tarihi M.Ö. 4000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Oldukça zengin bir tarihi dokuya sahip Vize, Vizyenos’un eserlerinde Trakya’da birçok kasaba vardır. Fakat Vize kadar güzeli yoktur. sözleriyle

anılmaktadır. İlçede organik tarım konusunda oldukça titiz davranılmakta, köylü kadınlar yerel tohum üretmektedir. Cittaslow kapsamında kurulan kooperatifle yöresel el sanatları ve yöresel yiyeceklerin satışı sağlanmaktadır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018; Ünal & Zavalisiz, 2016).

Fotoğraf 1.7. Vize’den Görüntüler

Yalvaç/Isparta: “Yalvaç, Vize ve Perşembe ile birlikte 2012 yılında yavaş şehir olmuştur. Antik dönemin önemli merkezlerinden ve bölgenin başkenti olan Antiokheia Antik Kenti ile yan yana kurulmuştur. Kuruluş tarihi M.Ö. 3. yüzyıla dayanan kent, en parlak dönemini Roma İmparatorluğu hâkimiyetinde geçirmiştir. Günümüze kadar ayakta kalabilen yapıların önemli bir kısmı da bu dönemdeki yoğun imar faaliyetlerinin ürünüdür. Daha sonra bölgenin fethedilmesiyle buraya Türkler yerleşmiş, geçimlerini daha çok tarım ve el sanatlarıyla sağladıkları için bölgede dericilik, semercilik, keçecilik, bakırcılık ve kalaycılık gibi el sanatları gelişmiştir. Ancak son yüzyılda bakırcılık ve kalaycılık meslekleri günün şartlarından etkilenerek tamamen kaybolmuştur” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018; Ünal & Zavalisiz, 2016).

Fotoğraf 1.8. Yalvaç’dan Görüntüler

Halfeti/Şanlıurfa: “Birçok medeniyete ev sahipliği yapan Halfeti tarihi değeri yüksek bir ilçedir. 2000 yılında inşa edilen Birecik Barajı ilçenin 3/5’ini sular altında bırakmıştır. İlçe 2013 yılında yavaş şehir olmuştur. Aziz Nerses Kilisesi, Barşavma Manastırı, su sarnıçları ve kuyuları, Kız Mağarası gibi turistik mekânların yanı sıra doğa yürüyüş parkurları ve dağ bisiklet parkurları ile doğa turizmi örneklerine de rastlamak mümkündür. Halfeti’de Doğu’nun yöresel yemek kültürü ve zengin mutfağının etkileri görülür” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018; Ünal & Zavalisiz, 2016).

Fotoğraf 1.9. Halfeti’den Görüntüler

Şavşat/Artvin: “Artvin’in Şavşat ilçesi, 2015 yılında Türkiye’nin onuncu, sakin şehri olarak cittaslow ağına dahil olmuştur. Şavşat ilçesinin tarihsel geçmişi eski çağlara kadar uzanmaktadır. Ancak bu döneme ait veriler tesadüf olarak bulunan ve uzmanlar tarafından M.Ö. iki binli yıllara ait Tunç Çağına tarihlenen bronz baltalara dayandırılmaktadır. Demir çağı uygarlıklarından olan Urartululara ait verilere Şavşat’ta rastlanmamıştır. Turistik açıdan önem arz eden çok sayıda tarihi eser ve mekânlar bulunmaktadır. Başlı başına doğa harikası niteliği taşımaktadır. Özellikle sonbaharda ziyaretçi akınına uğramaktadır. Başlıca gezilip görülecek yerler arasında Karagöl, Cevizli (tibet) manastırı, Şavşat (satlel) kalesi Veliköy eski ahşap cami, Meydancık taş kemer köprüsü, Arsiyan yaylası ve gölleri bulunmaktadır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018; Ünal & Zavalisiz, 2016).

Fotoğraf 1.10. Şavşat'tan Görüntüler

Göynük/Bolu: “Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan Bolu'nun şirin ilçesi Göynük, yüksek tepeler arasında, akarsuların geçtiği vadilerde, karşılıklı yamaçların tabanına ve eteklerine kurulmuş tipik bir Osmanlı kasabasıdır. Göynük, Şubat 2017 yılında sakin şehir ünvanını kazanmıştır. 1323'den sonra Osmanlı topraklarına katılan Göynük, o tarihten bu yana bir osmanlı kenti olarak anılıyor. Söz konusu dönemde konumundan dolayı Anadolu ile İstanbul arasında bir geçiş sahası oluşturması ve ayrıca 14. yüzyılda yapılan safran ticareti ekonomik açıdan da gelişmesine sebep olmuştur” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

Fotoğraf 1.11. Göynük'den Görüntüler

Gerze/Sinop: “Masmavi denizin, dantel gibi koyların ve uçsuz bucaksız yeşili ile Türkiye'nin en mutlu ilinin, en mutlu ilçesi Gerze, Şubat 2017 yılında cittaslow ünvanını elde etmiştir. Bu başarısında kentin doğası, el sanatları, yöresel yemekleri ve sıcacık insanların sergilediği misafirperverliği etkili olmuştur. Kalabalıklaşmış ve asosyal şehir yaşamından sıyrılmak isteyenler için ideal bir adrestir. Her cuma günü köylülerin

ürünlerini Gerze halkına ve misafirlere sergilediği üretici pazarında doğal olarak yetiştirilen tarım ürünleri bulunabilmektedir” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

Fotoğraf 1.12. Gerze'den Görüntüler

Eğirdir/Isparta: “Isparta ili sınırlarında yer alan Eğirdir, her mevsim ve günün her saatinde renk değiştiren Eğirdir Gölü, tapusu Eğirdir halkı tarafından Yüce Önder Atatürk’e verilen Can adası, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Dağ Komando Okulu, dünyada eşine az rastlanan Kasnak Meşesi ve Sığla Ormanları, Türkiye’nin en önde gelen Kemik Hastalıkları Hastanesi, elması ve sadece Eğirdir’de görülen Apollon Kelebeği ile tarih ve doğa zengini bir ilçedir. Eğirdir Şubat 2017 yılında Türkiye nin 14. sakin şehri ilan edilmiştir. Eğirdir denilince akla gelenler; Eğirdir gölü, elmanın farklı yemeklerde kullanıldığı bir mutfak, Kovada Gölü Mili Parkı, Yeşil Ada, Prostanna Antik Kenti, Altinkum Plajı ve Rü yaparkdır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

Fotoğraf 1.13. Eğirdir'den Görüntüler

Mudurnu/Bolu: “Mudurnu, Bitinyalılar zamanından beri var olan eski bir kasabadır ve çeşitli medeniyetlerin ilk yerleşim yeridir. Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Bizanslılar ve Selçuklulardan sonra Osmanlı topraklarına katılmıştır. Bir ara ekfurlar yönetimindeyken, Bursa tekfurunun kızı Matarnı (Moderna) adına yapılan kale

kasabaya ad olmuş, çeşitli şekillerde söylene söylene Mudurnu halini aldığı düşünülmektedir. Kentimiz Mart 2018 tarihinde Türkiye nin 15. sakin şehri ilan edilmiştir. Turistik değer bakımından önem arz eden yerler arasında; Abant Gölü, Yıldırım Beyazıt Camii, Kanuni Sultan Süleyman Camii, Saat Kulesi, Mudurnu Evleri Ve Sülüklü Göl bulunmaktadır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

Fotoğraf 1.14. Mudurnu'dan Görüntüler

Uzundere/Erzurum: Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapan Uzundere, M.Ö.650–120 yılları arasında Küçük Arsaklıklar çağında Çoruh Nehri kenarındaki dokuz sancak biridir.

Türkiye'nin 11. sakin şehri olan Uzundere, İtalya'nın Greve in Chianti şehrinde düzenlenen Cittaslow Uluslararası Koordinasyon Komitesi'nde Mart 2016 tarihinde Cittaslow ağına dahil olmuştur.

Ülkemizde cittaslow başkenti olan İzmir/Seferihisar da örnek cittaslow uygulamalarını yerinde incelemek amacıyla, Uzundere kaymakamı Hacı Arslan Uzan ve Uzundere belediye başkanı M. Halis Özsoy, 21.05.2016 tarihli Cittaslow Türkiye Koordinasyon Kurulu Toplantısına katılım sağlayarak üyelik sürecine katkı sağlamışlardır (Ek 2).

Ayrıca Uzundere'nin cittaslow ağına katılım sürecini yönetmek üzere Uzundere kaymakamı Hacı Arslan Uzan ve Uzundere belediye başkanı M. Halis Özsoy, Portekiz'in Vizela kentinde 23.06.2016-26.06.2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen geniş kapsamlı Uluslararası Cittaslow Genel Kuruluna katılım sağlamışlardır. Bu kapsamda Dünyadaki cittaslow temsilcileri ile çeşitli görüşmeler yapılarak iyi uygulama projeleri hakkında

bilgi edinilmiştir. Söz konusu katılımlar, Uzundere'nin üyelik sürecine olumlu katkı sağlamış ve üyelik sonrası geleceğe dair projeler için bir vizyon oluşturmuştur (Ek 3).

“Türkiye'nin en yüksek şelalesi olan Tortum şelalesi, yelken, rafting ve kano gibi su sporlarının yapıldığı Tortum gölü ve çayı, Öşk Manastırı gibi değerlere sahip olmasını yanı sıra Uzundere biyoçeşitlilik açısından da önemli bir yerdir. Dünyanın en zengin biyolojik çeşitlilik bölgelerinden biri olan Kafkasya Ekolojik Bölgesi'nin batı ucunda, Çoruh Vadisi'nde yer alan Uzundere birçok endemik bitki, memeli, kuş ve kelebek cinsinin yuvasıdır” (<http://cittaslowturkiye.org/>, 2018).

Fotoğraf 1.15. Uzundere'den Görüntüler

İKİNCİ BÖLÜM

CITTASLOW FELSEFESİNİN TURİZM, EKONOMİ, SOSYO-KÜLTÜREL YAŞAM VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

2.1. TURİZM VE CITTASLOW

2.1.1. Turizm Kavramı

Turizm sektörü, içinde bulunduğumuz dönemde tüm dünya için oldukça önemli bir gelir kaynağı konumundadır. Dünyada pek çok ülkenin ana gelirini turizmden sağladığı bilinmektedir. Bir zamanlar insanların bir yerden başka bir yere seyahat etmeleri ekonomik bir gelir kaynağı olarak görülmemiş olsa da turistik faaliyetler neredeyse insanlık tarihi kadar eskiye gidebilmektedir. Zamanla bu faaliyetlerden para kazanılmaya başladıkça turizm bir sektör haline dönüşmeye başlamıştır (Akat, 1997).

“Turizm kelimesi Latince dönmek fiilinden türetilmiştir. Orijinal hali tornus olan kelime İngilizceye Tour olarak girmiştir. Bu kelime bir yöne doğru başlayan aksiyonun tekrar başladığı noktaya doğru yönelmesini tanımlamaktadır (Erdavletov, 2000). Bu kelimeye getirilen izm eki ise bu aksiyonun bir kavram haline dönüşmesini sağlamıştır. Bu bağlamda turizm kelimesi de bir noktadan başlayan ve yine aynı noktaya yönelen ve orada sonlanan aksiyonları belirtmektedir. Turizmin ilk tanımı 1905 yılında Guyer-Fueler tarafından şu şekilde yapılmıştır. Gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olay” (Bahar & Kozak, 2006).

“Turizm kavramının en yoğun kullanılan tanımı 1963 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yapılmıştır. Bu tanımlamaya göre turizm; 24 saatten az olmamak, sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı herhangi bir uğraşta bulunmamak koşulu ile bireyin yolculuk ve/veya konaklamalarından doğan olay ve ilişkilerin tümüdür” (Tuyluoğlu, 2003). Bu eylemi yaşadıkları ülke içinde gerçekleştirdiklerinde iç turizm,

ülke dışına çıkıldığında ise dış turizm söz konusu olmaktadır. Buna göre eylemi gerçekleştirmekte olan turist de yerli ya da yabancı turist olarak ikiye ayrılmaktadır.

2.1.2. Turizmin Tarihsel Gelişimi

“Turizm tarihi insanlık tarihi kadar geriye gidebilmektedir. İlk insanlardan bu yana, insanlar gerek gıda temini için gerekse de farklı ihtiyaçlarını temin edebilmek için bir yerden başka bir yere seyahatlerde bulunmuşlardır. Turizm tanımına uygun ilk seyahatlerin ise insanların keşif merakından ileri geldiği düşünülmektedir. İnsanların kıtlık, savaşlar ve doğal afetler nedeniyle yaşadıkları yerlerden başka yerlere gitmiş oldukları da bilinmektedir” (Tuyluoğlu, 2003).

Modern turistik gezilerin mantığıyla yapılan yolculuklar, Avrupa ülkelerinde büyük şehirleri görmek isteyen insanların kendi ülkelerindeki ve diğer Avrupa devletlerindeki büyük şehirleri görebilmek için yaptıkları yolculuklarla başlamıştır. Bu gezilerin yaygınlaşmaya başladığı dönem olan 17. yüzyılda ilk turistik kitaplar da yazılmaya başlanmıştır. Avrupa’da 1670 yılında başlayan Grand Tour gezileri de kıta içinde turizmin gelişmesinde büyük bir etken olmuştur. Bu dönemde Avrupa için büyük bir ihtişama sahip olan İstanbul da pek çok turistin ilgi odağı olmuş ve ziyaretlere ev sahipliği yapmıştır (Kozak, 2001; N Kozak, Akoğlan Kozak, & Kozak, 2009).

“Turizmin ve turist kavramının ilk ortaya çıktığı yer İngilteredir. Bunun başlıca nedeni ise modern anlamda turizm aktivitelerine benzer seyahatlerin ilki olan, İngiliz Thomas Cook tarafından 1841 yılında başlatılan günübirlik gezilerdir. Tarihin ilk seyahat acentesi de 1845 yılında Thomas Cook tarafından kurulmuştur” (Kozak et al., 2009).

Avrupa’da gelişmekte olan kıtasal turizm faaliyetleri her ne kadar dünya savaşları esnasında duraklamaya girmiş olsa da, Birinci Dünya Savaşı sonrası bu kez insanlar savaştıkları ülkelerin topraklarını merak etmişler ve bu da turistik gezilerin yapılmasına sebep olmuştur. İkinci Dünya Savaşı turistik gezilerin kıta dışına yayılmasına neden olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında havacılık faaliyetlerinde görülen ilerlemeler de turizmin ulaşılabilir alanını daha fazla genişletmiştir (Sivil, 2007).

2.1.3. Turizmin Özellikleri

Turizm, öncelikle bir hizmet ürünü olarak bilinmektedir. Üretilen bir mal gibi elle tutulur gözle görünür ürün olmaktan oldukça uzak bir kavramdır. Elle tutulur gözle görünür bir mal gibi depolanması, saklanması ve daha sonra kullanılabilmesi mümkün olan bir yönü bulunmamaktadır. Turizm kişisel deneyimler sonucunda elde edilen zevk ve beğeni ile kalitesini ortaya koyan bir hizmet biçimidir. Zevk ve beğeniler de kişiden kişiye değişebilen özellikler olması bakımından turizmin müşteriye sunumu da müşterilere göre farklılıklar içermektedir. Turizm, sermaye-yoğun değil emek-yoğun üretim yapan bir sektördür. Gezilen yerlerde seyahat boyunca gelir elde etmeye yönelik gerçekleştirilen faaliyetler, turistik bir nitelik taşımazlar (Akkuş, 2017; Sezer, 2010).

Turizmin diğer özelliklerini şu şekilde sıralayabilmek mümkündür. Turizm çeşitli doğal güzellikleri ve tarihi eserleri görmek, farklı kültürleri tanımak, sportif amaçlar, iş amaçlı seyahatler, bilimsel toplantılar, dost-akraba ziyareti, sağlık, din gibi amaçlarla gerçekleştirilir. Ağırlıklı olarak boş zamanları değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilir. Özünde para kazanma amacı taşımaz. Okul, eğitim için seyahat edenler veya 24 saati geçse bile transit geçiş yapan yolcular turist sayılmamaktadır.

“Turizm ekonomik ve endüstriyel bir faaliyettir. Arz ve talep ilişkisi ekonomik; konaklama, ulaştırma, yeme-içme, eğlence gibi sektörlerden oluşması endüstriyel özelliğini ortaya koyar ve diğer sektörlerle ilişki halindedir. Turizm sektöründeki gelişim, bu sektöre lojistik destek sağlayan tarım, sanayi ve ulaştırma gibi sektörlerin gelişimini sağlar. Farklı kültürlerle etkileşimde bulunma, yeni insanlar tanıma gibi özelliklerinden dolayı sosyal bir nitelik taşımaktadır. Turizm sektörü emek yoğun bir sektör olduğundan dolayı geniş istihdam alanları yaratabilme özelliğine sahiptir. Turizm hizmetleri genellikle sezonluk sunulmaktadır” (Kozak et al., 2009).

2.1.4. Turizm Türleri

Turizm sektörü, hedef kitlesine ve müşteri profiline göre farklılıklar göstermesi gerektiğinden, farklı türlerde turistik faaliyetler bulunmaktadır. Bireylerin yaptıkları seyahatlerin amacında farklılıklar bulunabilmektedir. Örneğin, kimi insanlar sağlık hizmetleri ya da doğal sağlık alanları amacıyla başka bir yere seyahat edebiliyorken, bir

başka insan sadece farklı kültürleri tanımak amacıyla seyahat edebilmektedir. Bu nedenle farklı turist karakterlerine göre de farklı turizm türleri meydana gelmiştir.

İnsanların yaşam koşullarının yükselmesiyle beraber dinlenmek, eğlenmek, bilgi ve görgüsünü artırmak için yurt içi veya yurt dışına yaptığı gezi faaliyetlerine turizm adı verilmektedir. İnsanları turizm faaliyetlerine yönelten faktörleri doğal ve beşerî faktörler olarak iki ana gruba ayırabiliriz. İklim koşulları, yer şekilleri veya doğal güzellikleri nedeniyle bir yerin ziyaret edilmesi, insanları turizm faaliyetlerine yönelten doğal faktörlerdir. Yaz, deniz, sağlık ve kış turizmi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Aile, dost veya akraba ziyareti, dinî, tarihî veya kültürel açıdan önemli olan şehir veya eserler, eğitim, öğretim, kongre veya iş toplantıları, sportif ve kültürel aktiviteler ise insanları turizm faaliyetlerine yönelten beşerî faktörler içerisinde yer alır (Garda & Temizel, 2016; Kültür Turizm & Bakanlığı, 2016).

“Ekonomik sürdürülebilirlik, turistik tesislerin ve yatırımların yıl boyunca doluluğunun ve kullanımından elde edilen gelirin maksimize edilmesi, karlılıklarının artırılması, turizm girişimciliğinin devamlı olarak geliştirilmesi, özel sektörün inovasyon faaliyetlerindeki artışla rekabetçiliğinin yükseltilmesi ve ziyaretçi memnuniyetinin sürekli olarak artırılması anlamına gelmektedir. Toplumsal ve çevresel sürdürülebilirlik, turizmin bölge halkından yararlanması ve bölge halkının turizmden fayda sağlamasıyla ilgilidir. Bu bakımdan strateji, bölgede hem yerel halk hem de ziyaretçiler için üst düzey ortak faydanın yaratılmasını gözetmektedir. Dolayısıyla, geliştirilecek olan turizm ürünleri, altyapı, tesisler, etkinlik, vb. bölge halkının yaşam kalitesinin ve refah düzeyinin artırılmasını da sağlayacaktır” (KUDAKA, 2012).

Cittaslow felsefesi doğal ve beşerî faktörlerin birleşmesi ile oluşan ve turizm üzerinde sinerjistik etki yapan bir kavramdır. İnsanoğlu doğası gereği sürekli yeni şeyler öğrenmeye ve yeni eylemlerde bulunmaya meyilli bir varlık halinde yaratılmıştır. Cittaslow turistik değer taşıyan şehirlerin pazarlanmasında farklı bir destinasyon sağlamaktadır. Cittaslow sayesinde kentlerin tanıtımı etkili bir şekilde sağlanmakta, cittaslow kriterlerine uygunluğu denetlenmekte ve pozitif bir etki ile söz konusu şehirde turizm hareketliliği sağlanmaktadır. Cittaslow, şehrin turistik bir değer olarak pazarlanmasında, şehrin tarihi dokusunu, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gelecek nesillere aktarılmasında bir köprü vazifesi görmektedir. Modern dünyanın kalabalık

yapısından uzaklaşmak isteyen kişilerin kırsal turizm faaliyetlerini tercih ettiği görülmektedir. Bu bağlamda arayış içerisinde olan kitlelere makul bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzdeki turistik faaliyetlerin büyük bir kısmında insan kaynaklı etkiler neticesinde bir nihayi bulma söz konusudur. Çünkü insanlık sürekli bozmak ve tahrip etme faaliyetini artırmaktadır. Bu olumsuzluklara karşı bir çözüm olarak düşündüğümüz cittaslow, doğayı ve doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin önüne geçerek var olan değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayarak, sürdürülebilir turizm akımına katkı sağlamıştır.

2.2. EKONOMİ VE CITTASLOW

“Küresel anlamda ekonomik olarak üzerinde yoğunlaşılan sektörler, tarım ve imalat olmuştur. Fakat günümüzde ülkeler, büyüme potansiyeli yüksek olan turizmi ele almasına rağmen bu değer toplumsal refah için öneminin anlaşılması 1950'li yıllara dayanmaktadır. Batılı devletlerin sanayi atılımından sonra hareketlenen ekonomileri sonucunda hizmet sektörünün ekonomik açıdan önemi artmıştır” (Bahar & Kozak, 2006; Crouch & Ritchie, 1999).

“Turizm genel olarak, insanların daimi ikamet ettikleri yer dışına yaptıkları seyahat ve gittikleri yerlerde geçici konaklamalarından doğan ihtiyaçların karşılanması ile ilgili faaliyetler şeklinde tanımlanmaktadır. Günümüzde sanayinin gelişmesi, kişi başına düşen gelirin artması, refah seviyesinin yükselmesi, insanların boş zamanlarının artması vb. nedenler turizmi yüzyılın sosyo-ekonomik olayı haline getirmiştir” (Selçuk, 2015).

“1970'li yıllardan bu yana ülke ekonomisine döviz girdisi sağlaması, gayri safi milli hasıla (GSMH) içindeki önemi, istihdam sağlaması, ödemeler dengesine katkısı ve çarpan etkisi yaratan turizm, bu özellikleri sayesinde gelişen ülke ekonomileri için yeri çok önemlidir” (Yıldız, 2007).

“Turizm sektörü; 20. ve 21. yüzyılda gelişen ve gelişmekte olan teknoloji, ulaşım gibi faktörler neticesinde en hızlı gelişen sektör ünvanını kazanmıştır. Bunun neticesinde ülkeler için genellikle kalkınma ve bölgesel bazda kalkınmanın gerçekleştirilmesi için bir araç olarak kullanılmaktadır. Ayrıca turizmin yeni iş sahalarına olanak vermesi, geliri arttırması, ödemeler dengesi açısından pozitif etki yaratması, bölgesel ve ulusal

ekonomilere fayda sağlaması, gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeler açısından tercih edilme sebebidir” (Bahar & Kozak, 2006).

“Turizm gerek sahip olduğu boyutu gerekse gösterdiği hızlı gelişme bakımından ekonomi açısından büyük önem arz etmekte ve bu sebeplerden ötürü çoğu ülke turizmden pay alabilmek için büyük bir çaba sarf etmektedir.” (Kar, Zorkirişçi, & Yildirim, 2004)

“Ekonomik etkilerinin en çok dikkat çeken unsur olduğu turizm; ayrıca sahip olduğu çoğaltıcı etkinin, turizm harcamalarının bağlantılı olduğu diğer sektörleri de canlandıracağı ve istihdamı artırıcı etkisi olduğu varsayımını temel alan araştırmaları görmekteyiz. Turizmin ekonomik etkilerinin dolaylı ya da doğrudan bir şekilde her kesimi etkilemesi sonucunda gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeler tarafından teşvik edilmesine sebebiyet vermektedir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'ne göre; 2020 yılında uluslararası seyahate katılan bireylerin (2016'da 1.235 milyon) sayısı 1.600 (bir milyar altıyüz milyon) kişiyi aşacağı ve 2 trilyon doları (2015'de 1.260 milyar dolar) geçen bir gelir ortaya çıkaracağı beklenmektedir. Bu kadar hızlı bir büyüme ivmesine sahip bir sektör olarak yer alan turizm pazarını, ekonomilerini kalkındırmak, istihdam sağlamak, döviz girdisi sağlamak isteyen ülkelerin tercih ve teşvik etmesinin başlıca sebeplerindendir.

Turizmin ekonomik etkilerini şu şekilde sıralayabiliriz;

- ❖ Turizmin Parasal Ekonomik Etkileri
- ❖ Dış Ödemeler Üzerine Etkisi
- ❖ Gelir Etkisi
- ❖ İstihdam Etkisi
- ❖ Turizmin Diğer Sektörler ile ilişkisi
- ❖ Altyapı ve Üstyapı Üzerindeki Etkisi
- ❖ Bölgeler Arası Dengeli Kalkınmaya Etkisi
- ❖ Turizm Yatırımlarına Etkisi” (Bahar & Kozak, 2006; Kar et al., 2004; Kaypak, 2012).

“Turistler bir destinasyon noktasındaki satışlara, karlara, vergi gelirlerine katkıda bulunurlar. Bu durumdan dolayı kalacak yer, yemek yeme, ulaşım, eğlence gibi birincil turizm sektörleri doğrudan etkilenmektedir. Ekonomistlere göre ise turizmin ekonomik

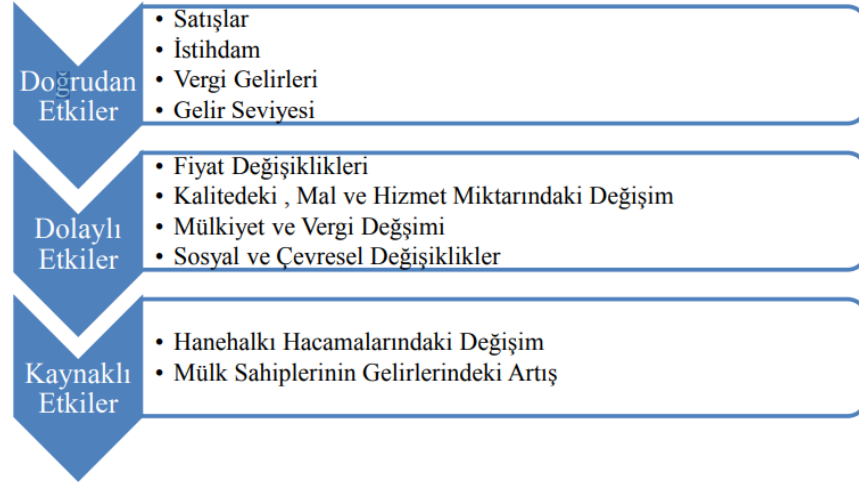
etkisi bir bölgedeki doğrudan, dolaylı ve kaynaklı etkilerinin toplamı olarak ele alınmaktadır” (Şekil 2.1) (Stynes, 1997).

Turizm sektörü, kadınların ve gençlerin istihdam edilmesinde etkin bir rol oynamaktadır. Türkiye nüfusunun yarısından biraz fazlasının kadınlardan oluştuğu ve genç bir nüfusa sahip olduğu gerçeği göz önüne alınır, sektörün istihdam yaratmadaki özellikli önemi ortaya çıkmaktadır (Selçuk, 2015).

“Gelirin tabana yayılması, dengeli kalkınmanın sağlanması ve her kesimin pay almasına imkan sağlaması nedeni ile turizm sektörü, bölgesel bazdaki ekonomik ve sosyal uçurumları ortadan kaldıran en önemli sektör konumundadır.

- ❖ Doğrudan etki; turizm harcamalarındaki ani değişimlerden etkilenen üretimdeki değişimlerdir. Örneğin; geceyi geçirmek için otellerde kalan turist sayısındaki artış, otel sektöründeki oda satışını doğrudan etkileyecektir. Buna ek olarak; oda satışları, ücretler, vergiler, maaşlar, arz ve hizmetler için otel ödemelerinde meydana gelen değişiklikler doğrudan turist harcamalarını etkilemektedir.
- ❖ Dolaylı etkiler; turizm endüstrisinin bağlantılı olduğu sanayilerin çeşitli harcamalarından kaynaklanan etkilerdir. Örneğin otellere ürün ve hizmet tedarik eden sektörler.
- ❖ Kaynaklı etkiler; turizm harcamalarının bir sonucu olarak doğrudan veya dolaylı olarak kazanılandan elde edilen gelirden kaynaklanan ekonomik aktivitedeki değişikliklerdir. Turizmden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen çalışanlar gelirlerini konut yemek ulaşım için yerel bölgede harcaması buna bir örnek teşkil etmektedir” (Selçuk, 2015).

Turizmin ekonomiye olan katkıları göz önünde bulundurulduğunda, turizmi doğrudan olumlu yönde etkileyen cittaslow felsefesi dolaylı olarak ekonomiyi de etkilediği aşikârdır.

Şekil 2.1. Turizm Sonucunda Gerçekleşen Ekonomik Etkiler (Stynes, 1997)

2.3. SOSYO-KÜLTÜREL YAŞAM VE CITTASLOW

Ekonomik kazancın yanında, turizm bir çok sosyal ve kültürel faydalar da sağlar. İnsanların beraberinde getirdikleri değişik bölgelerin kültürlerinden, hem ziyaretçiler hem de yerel halk aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar hakkında birbirlerinden çok şey öğrenirler. Bu gruplar aynı zamanda yeni tatlar ile ziyaretçi ve yerel halk arasında artan tolereansa yol gösterebilecek düşünce tarzlarının varlığından haberdar olurlar. Turizmin önemli kültürel faydalarından bir diğeri de toplumun kültürünün canlılığını korumak için, özellikle sanat formlarında gerekli kritik kitleye ulaşılmasıdır. Aynı zamanda turizm, bölgenin tarihi ve doğal alanlarının korunması fırsatlarını sağlamaktadır (Cook, Hsu, Marqua, & Tuna, 2016).

Sosyal ve kültürel etmenler, sosyo-kültürel çevrenin öğeleridir. Bir topluluktaki sosyal ve kültürel yaklaşımlar, inançlar, gelenekler sosyo-kültürel çevreyi oluşturur. Sosyal çevre bir grubun bireylerini etkileyen özdeş ya da benzer sosyal durumlar ve sosyal rollerin tümünü kapsamaktadır. Bireyin yaşadığı ya da eğitildiği kültürle, etkileştiği toplum ve kurumlardır. Sosyo-kültürel faktörleri incelerken toplumun yapısını açıklayan bazı sosyal göstergelerle birlikte toplumun ortak değerlerinin oluşmasında önemli bir faktör olan kültürel değerlerin de önemi büyüktür (Güler & Çobanoğlu, 1994)

“Toplumdaki sosyal yapıyı açıklayan özellikleri eğitim, okur-yazarlık, sağlık, yoksulluk, barınma, şehirleşme olarak sayabiliriz. Bu göstergeler özellikle ülkenin gelişmişlik seviyesini gösteren önemli verilerdir. Sayısal veriler gelişmişlik için birer

sebepten ziyade sonucu vermektedir. Yani, bir ülkede ekonomik iyileşme ne kadar çok ise bunun sağlık, barınma ve yoksulluğa etkisi o kadar olumludur. Zaten araştırmacılar da her ne kadar ekonomik büyüme gerçekleştirse de bu göstergelerde iyileşme sağlayamayan ülkelerin gerçekten kalkınmış bir ülke sayılamayacağını öngörmektedir. Ancak bu göstergelerin içinde eğitim aslında bir sonuçtan çok sebep unsurudur. Özellikle eğitime yapılan yatırım ile toplumun eğitim ve bilgi seviyesinin yükseltilmesi beşeri sermayenin artmasını sağlamaktadır. Bu sayede de sanayi ve teknoloji ağırlıklı üretime geçiş için nitelikli işgücü sağlanmakta ve ekonomik kalkınma hızlanmaktadır. Toplumun düşünce ve zihniyet yapısını şekillendiren kültür ve kültürel faktörlerin neler olduğu şu şekilde açıklanabilir. Türk Dil Kurumu'na göre "kültür" şöyle tanımlanmaktadır: "Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü". Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere kültür, toplumda belli bir süreçte oluşmakta ve nesilden nesile geçmektedir. Ayrıca kültür o toplum için görünmez bir yaşam alanı sınırı çizmektedir. Kültür, toplumun sosyal yapısına yön vermekte ve o topluma kendisine özgü bir kişilik kazandırmaktadır. Ancak buradan kültürün statik olduğu sonucuna varmamalıyız. Her ne kadar temel değerler değişirse de kendi içinde dinamik bir yapıya da sahiptir" (Uçal, 2013).

"Kültürü oluşturan başlıca unsurlar şu şekilde sayılabilir: Din, dil, gelenek ve görenek, sanat, dünya görüşü ve tarih. Özellikle dil, din ve tarihsel geçmiş ortak bir kültürün oluşmasında ve gelişmesinde en önemli unsurlardır." (Uçal, 2013).

Cittaslow ünvanını almış şehirlere sosyo-kültürel açıdan baktığımızda farklı inanç değerlerinin saygı ve hoşgörü ile karşılandığı ve ibadethanelerinin korunduğu, gelenek ve göreneklerin gelecek nesillere transfer edildiği, eğitim ve sağlık kalitesinin yükseldiği, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin arttığı, barınma olanaklarının arttığı ve tarihi dokunun özüne uygun bir şekilde korunduğu göze çarpmaktadır.

2.4. ÇEVRE VE CITTASLOW

"Bacasız fabrika olarak görülen turizm sektörü, özellikle II. Dünya Savaşından sonra hemen her ülkenin önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Dünya ülkeleri gelir ve istihdam yaratma açısından önemli etkilere sahip bu sektörü canlandırabilmek için yüksek

miktarlarda harcamalar yapmaya başlamıştır. 1980'lerden itibaren Amerika ve Batı Avrupa'da belirgin bir hal alan yeni üretim ve tüketim tarzı, turizm sektörünün gelişmesine hız verirken beraberinde bazı problemleri de getirmiştir. Bu problemlerin başında gelen ve en önemli olanı ise, küresel olarak hissedilen çevresel bozulmalardır. Bu gelişmelerin turizm faaliyetlerinin doğal ve kültürel kaynakları üzerindeki olumsuz etkileri ve bu etkilerin turizmin kendi geleceğini tehlikeye attığının anlaşılması ile birlikte “alternatif turizm” kavramı gündeme gelmiştir” (Erdoğan, 2003).

“Her ne kadar temiz endüstri olarak nitelendiriliyorsa da rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin, çevresel unsurların hemen hepsi üzerinde bazen olumlu fakat çoğu kez olumsuz etkileri olduğu gözlenmektedir. Turizm sektörü doğal varlıkların sergilendiği güzellikler, dinlenme, sağlık, spor, bilim ve eğlence faaliyetlerine uygun ortamlardır. (Dindar, 2002). Yoğun ve kalabalık nüfusun arazi kullanımı üzerindeki baskısı, çevresel sorunları da beraberinde getirmektedir. Turizm ile çevre arasında üç önemli unsur bulunmaktadır.

Bunlar;

- ❖ Fiziksel çevrenin birçok unsuru, turizm için çekim kaynağıdır,
- ❖ Turizm tesisleri ve altyapısı çevrenin bir yönünü teşkil eder,
- ❖ Turizmin gelişmesi ve bir alanın çevresel kullanımı, çevresel etkiler yaratır.

Yapılan turizm çeşidi ne olursa olsun sonuç olarak doğaya doğrudan veya dolaylı olarak etkide bulunmaktadır” (Cengiz Demir, 2002; Cengiz Demir & Çevirgen, 2006).

2.4.1. Turizmin Çevre Üzerine Olumlu Etkileri

“Turizm sektörü ülke veya bölge açısından iyi planlanıp kontrol edildiğinde hızla gelişebilecek potansiyele sahip bir sektördür. Bu sektörün hammaddesi ise, doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi zenginlik ve güzelliklerdir. Unutulmamalıdır ki, bir ülkede veya bölgede turizmin sürekliliği, sahip olunan hammaddenin sürekliliğine bağlıdır. Bir ülke veya bölgede turizmin gelişmesi, turizmin devamlılığının sağlanabilmesi açısından çevreye olan ilgiyi arttıracaktır. Bu çerçevede turizmin çevre üzerindeki olumlu etkilerini şöyle sıralayabiliriz;

- ❖ Doğal alanların korunması; turizm deniz yaşamı, ulusal ve bölgesel parkların geliştirilmesi dahil olmak üzere önemli doğal alanların ve yaban hayatının korunmasına yardımcı olabilir.
- ❖ Arkeolojik, tarihi mekânların ve mimari tarzın korunması; turizm, turistler için çekicilik taşıyan arkeolojik ve tarihi yerlerin korunmasına yardım edebilir ve bu mekânlara ilgi uyanmasına neden olabilir. Aksi halde bu mekânların kötü kullanılması ve kaybolması nedeniyle ülke veya bölgelerin kültürel mirasının yok olması söz konusu olabilir.
- ❖ Çevre bilincinin ve kalitesinin artması; yerel halkın çevreye fazla ilgi duymadığı ve korunması için fazla özen göstermediği yerlerde, turistlerin hem doğal hem de yapay çevreye gösterdikleri ilgi yerel halkın, kamu yönetiminin ve turizm işletmelerinin çevre bilincini arttırarak çevrenin önemine ve korunmasına yönelik dikkat çekebilir.
- ❖ Altyapının iyileştirilmesi; turizmin geliştirilmesi ile birlikte ekonomik ve çevresel fayda olarak yollar, havaalanları, su temini, kanalizasyon ve iletişim imkânları gibi altyapı donanımları ve hizmetleri geliştirilir veya iyileştirilir.
- ❖ Alternatif istihdam sağlaması” (Karakas & Yusuf Güngör, 2015).

2.4.2. Turizmin Çevre Üzerine Olumsuz Etkileri

Turizm insanların kendi ikametlerinin dışında katıldıkları bir faaliyettir. Yani turizm üretildiği yerde tüketilen hizmetlerin sunulduğu bir sektör özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla turizm faaliyetinin yapıldığı yere kitlesel bir insan akışı söz konusudur. Özellikle bölgede yoğun turist çeken destinasyonlar varsa alt ve üstyapı yatırımları ve gelen bireylerin davranışları sonucunda bazı çevresel olumsuzluklar yaşanmaktadır. Çevre, kaynakları ile birlikte belli bir taşıma potansiyeline sahiptir. Kitle turizmi ile bu taşıma kapasitesi aşıldığında alt yapı ve kaynaklarda tahrip meydana gelmektedir (Dinçer Şen, 2010).

Turizm fiziksel çevrede oluşmakta ve fiziksel çevrenin çekicilikleri turizm talebini etkilemektedir. Turizmin çevre üzerinde oluşturduğu tahribat turizmin çevre ile olan ilişkisini daha net olarak ortaya koymaktadır. Dünya nüfusundaki artış turizm

rakamlarında da görülmektedir. İnsanların seyahat ederken kullandıkları taşıtların çevreye yaydığı gazlar ya da konaklama işletmelerinin çevreye verdiği zararlar da bu artışla paraleldir (Kahraman, 2009; Karakas & Yusuf Güngör, 2015)

Turizm ve rekreasyon faaliyetleri aynı zamanda biyolojik çeşitliliği tehdit eder. Eko-turizm gibi ekolojik olarak sürdürülebilir aktiviteler bile dikkatli bir şekilde uygulanmazlarsa olumsuz ekolojik etkiler doğurmaları mümkündür (Panizzon & Boulton, 2000). Aynı zamanda doğal alanların turizme veya turistik işletmelerin kullanıma açılması ile de çevre olumsuz etkilenmektedir. Destinasyonda var olan doğal çekiciliklerin turizme açılması ile asliyetinin bozulma ile karşı karşıya kalma tehlikesi ve turistlerin meydana getirdikleri çevre kirlilikleri de olumsuz etkilerdendir (T. Doğan, 2012).

Turizm çevresel değerlere yüksek oranda bağımlılık göstermesine rağmen geliştiği çevrede olumsuz değişikliklere neden olabilmektedir. Zira turizm, ulusal, bölgesel ve yerel ekonomilerin ve insan baskısının çevreye etkisine yardım eden ve diğer sektörlerden farklı olarak doğaya bağımlı, doğal ve yapısal çevreye son derece duyarlı bir sektördür (Meydan, 1998)

2.4.3. Çevreye Duyarlı Turizm Uygulamaları

Yeşil Yıldız uygulaması, sürdürülebilir turizm kapsamında, çevrenin korunması, çevre bilincinin geliştirilmesi, turistik tesislerin çevreye olan olumlu katkılarının teşvik edilmesi ve özendirilmesi amacıyla, 1993 yılından itibaren talep eden ve aranılan nitelikleri taşıyan konaklama tesislerine, Bakanlıkça Çevre Dostu Kuruluş Belgesi (Çam Simgesi) verilmiştir. Bu uygulama; enerji, su, çevreye zararlı maddelerin tüketiminin ve atık miktarının azaltılmasını, enerji verimliliğinin artırılmasını, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının teşvik edilmesini, konaklama işletmelerinin yatırım aşamasından itibaren çevreye duyarlı olarak planlanmalarını ve gerçekleştirilmelerini, tesisin çevreye uyumunu, çevreyi güzelleştirici düzenleme ve etkinlikleri, ekolojik mimariyi, çevreye duyarlılık konusunda bilinçlendirmeyi, eğitim sağlanmasını ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmasını kapsamaktadır (Ertaş, Can, Yeşilyurt, & Koçak, 2018).

Mavi Bayrak uygulaması, belirli kriterler dikkate alınarak kıyıların ve marinaların temiz çevre koşullarına uyumlu olmaları nedeniyle ödüllendirilmesine yönelik bir projedir. Bu uygulama ile çevresel baskıların kıyı bölgeleri üzerinde yoğunlaşmasının önüne geçmek ve kıyılarda çevreye duyarlı gelişmeyi desteklemek amaçlanmaktadır (Karakas & Yusuf Güngör, 2015).

Sanayileşme ile birlikte seri üretimin bir çıktısı olarak çevrenin ciddi bir şekilde tahrip edildiği bilinmektedir. Sürdürülebilir bir çevre inşa etmeyi hedefleyen cittaslow felsefesi şehrin temel çevresel sorunlarına çözüm üretmek için yerel aktörleri sürekli baskılamaktadır. Cittaslow uygulamaları ile düzeltilmeye çalışılan temel çevresel sorunlar;

- ❖ Katı ve sıvı atıkların çevreye verdiği tahribat
- ❖ Doğal çevrenin bozulması
- ❖ Biyoçeşitliliğin azalması
- ❖ Su, hava ve toprak kirliliğinin gün geçtikçe artması
- ❖ Gürültü ve görsel kirliliğin insan hayatını olumsuz etkilemesi
- ❖ Doğanın her tarafında betonlaşmaya gidilmesi
- ❖ Yöresel özgün mimarinin bozulması
- ❖ Çevre hakkında farkındalığın arzulanan düzeyde olmaması

olarak karşımıza çıkmaktadır. Cittaslow felsefesinin en önemseddiği konu çevre politikalarıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL HALKIN SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) BAĞLAMINDA ERZURUM/UZUNDERE'Yİ TURİZM, EKONOMİ, SOSYO-KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Cittaslow akımı dünya ve ülkemizde yayılmaya başladığı günden itibaren konu üzerinde çok sayıda bilimsel çalışma yapılagelmiştir. Özellikle bir kentin sakin şehir olmadan önceki ve olduktan sonraki durumlarının kıyaslanması araştırma konuları arasında büyük yer kaplamıştır. Saha çalışması yapılan Uzundere ilçesi, 2016 yılında sakin şehir ağına dahil olmuştur.

Yazar, 2014-2016 yılları arasında Uzundere kaymakamı olarak görev yapmış olup, Uzundere'nin sakin şehir olma sürecini baştan sona yönetmiştir. İşte bu nedenle tez konusu olarak, sakin şehir tercih edilmiştir. Bununla birlikte ilçenin güçlü ve zayıf yönlerinin yazar tarafından bilinmesi ve tecrübe edilmesi, saha araştırmasının sağlıklı olması yönünden büyük önem arz etmektedir. Kent ile ilgili çalışmalara göz atıldığında, tutum ve algıya yönelik çalışmaların yapıldığı ancak; sakin şehrin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisi ile ilgili geniş kapsamlı bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu alandaki boşluğu gidermek ve bilimsel çalışmalara katkı sağlamak adına, bu çalışma planlanmıştır. Bu kapsamda, araştırma konusuna ilişkin sorular aşağıda belirtilmiştir.

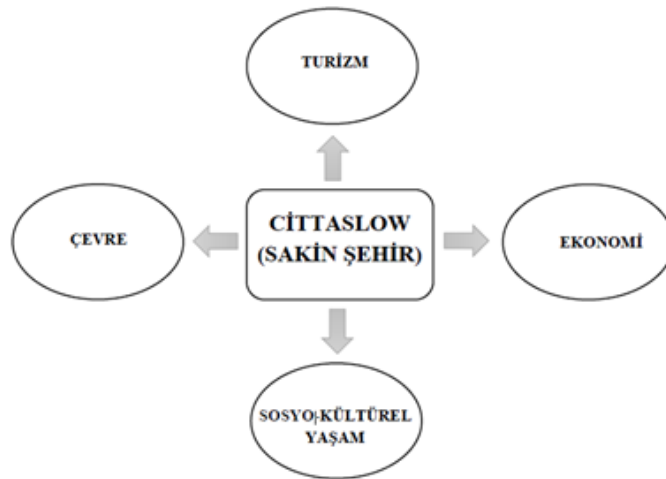
- ❖ Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde turizm üzerindeki etkisi nedir?
- ❖ Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde ekonomi üzerindeki etkisi nedir?
- ❖ Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisi nedir?
- ❖ Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde çevre üzerindeki etkisi nedir?

Araştırmanın ana kütlesini Erzurum/Uzundere'de yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Sakin şehir hareketinin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisinin yerel halk aracılığıyla tespit edilmeye çalışıldığı bu araştırmada,

örneklem sayısının belirlenmesinde Özdamar (2001)'in önerdiği $n = \frac{Z^2 \sigma^2}{H^2}$ formülünden yararlanılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın gerçekleştirileceği yer olan Uzundere ilçesinin 2017 yılı nüfus verilerine ulaşılmış ve nüfusun toplamda 7598 kişiden (3786 erkek, 3812 kadın) oluştuğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada evren ve örneklem ortalaması arasında izin verilebilir hata değeri (H) $\pm 0,10$ olarak alınmış ve yapılan analizler, anlamlılık düzeyi (α) 0,05 alınarak değerlendirilmiştir. Örneklem büyüklüğü ise $\sigma=1$; $H=0.10$ ve $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyine karşılık gelen teorik değer $z_{0.05}=1.96$ olarak alınmış ve yukarıda verilen formül aracılığı ile minimum örneklem genişliği; $n=384$ olarak hesaplanmıştır. Araştırmada anket yöntemi kullanılmış olup, türetilen ankete 40 adet ön test uygulanmış, ardından gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra 30 anket kullanılarak yeniden test edilmiştir. Dağıtılan anketlerden geri dönüşümü sağlanan, eksik veya hatalı doldurulmayan anketler dikkate alınmamıştır. Çalışmanın güvenilirliği ve doğrulanabilirliğini artırmak amacıyla 384 olan minimum sayı aşılmış olup, toplamda 556 anket üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Çalışmada sakin şehir olan Erzurum-Uzundere'de ikamet eden yerel halkın, sakin şehrin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisini ölçmek için oluşturulan araştırma modeli Şekil 3.1'de belirtilmiştir.

Şekil 3.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli kapsamında geliştirilen hipotezler aşağıda ifade edilmiştir.

Hipotez 1 (H1): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde turizm üzerinde pozitif etkisi vardır.

Hipotez 2 (H2): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde ekonomi üzerinde pozitif etkisi vardır.

Hipotez 3 (H3): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde sosyo-kültürel yaşam üzerinde pozitif etkisi vardır.

Hipotez 4 (H4): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde çevre üzerinde pozitif etkisi vardır.

3.1.2. Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Çalışmada verilere anket aracılığı ile ulaşılmıştır. Bu kapsamda sakin şehrin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisinin belirlemek amacıyla oluşturulan anket, Ekincek (2014), Andarabi (2012), Acar (2017) ve Ökten (2015) tarafından yapılan çalışmalara kullanılan anketlerden büyük bir özenle sentezlenmiştir. Hazırlanan anket formunda sakin şehrin 4 etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

Anketin ilk kısmında katılımcıların demografik özelliklerinin tespitine yönelik sorulara yer verilmiştir. Bunlar; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir, Uzundere’de ikamet süresi, sakin şehir hareketinin nereden öğrenildiği. İkinci kısımda sayısal verilerin sınıflandırılabilceği 2 adet soru yer almaktadır. Anketin son kısmında ise çalışmada hedeflenen etkileri ölçebilecek sayısal olmayan verilerin sınıflandırılabilmesini ve değerlendirilebilmesine olanak tanıyan 5’li Likert Ölçeği ile hazırlanmış 52 adet soru yer almaktadır. Çalışma için hazırlanan ankette; “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçenekleri katılımcılara sunulmuştur.

3.1.3. Veri Analiz Teknikleri

Sakin kent akımının turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisini belirlemek için anketler çalışmamız için önemli olan kıstaslar kullanılarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ‘SPSS 21.0 for Windows’ programına aktarılarak ki kare ve korelasyon testleri uygulanmıştır.

3.1.4. Araştırma Alanının Özellikleri

Uzundere'nin Tarihi: Bölge jeopolitik konumu nedeniyle, Orta Asya, Kafkasya, İran ve Anadolu uygarlıklarının etkisinde kalmıştır. Aynı zamanda bölgenin tarihi yapısının oluşmasında Roma, Gürcü, Ermeni krallıklarının yanı sıra Türk toplumları etkili olmuştur.

Kanuni Sultan Süleyman'ın Fransa Kralı'na gönderdiği namede verdiği malumata göre, 1549 senesindeki Gürcistan seferinde Atabey topraklarında 35 kale fethedilmiş, bu kalelerden 14'ü yıkılıp tahrip edilmiş kalan 21 kaleye dizdar ve muhafızlar konulmuştur. Fethedilen bölgede dört sancak kurulmuştur. Tortum, Akçakale (Uzundere, Üngüzek çevresi), Kemhis (Oltu-Olur arasında) ve Pertekrek sancakları yeni kurulan sancaklardır. Bu sancaklardan biri olan Akçakale bugün bilinen Üngüzek Kalesi ve Dikyar köyünün olduğu bölgedir. Bu yüzyılda Azort ve mahalleri 18. yüzyıla kadar Akçakale (Üngüzek) sancağına bağlı kalmıştır (İnbaşı, 2008; Küçükali & Şen, 2017).

1572 tarihinde Osmanlı topraklarının bir parçası olan Azort'un idaresi ve geliri İskender Bey isminde birine tahsis edilmiştir. 1650 yılında ise bu idare İbrahim Bey'e verilmiştir. Bu yıllarda Tortum kazasının en büyük köylerinden biri olduğu ve köyde 6 tane değirmen bulunduğu ifade edilmiştir (Küçükali & Şen, 2017).

“Azort” İsmi Meselesi: Azort, ismini yakınında bulunan bir gölden almıştır. Grek ve Ermeni kaynaklarında rastlanan “Azort” ismi, Türklerin bölgeyi ele geçirdiği dönemlerde de mevcudiyetini korumuştur. İlk zamanlarda “Azortac‘p‘o‘r” olarak anılan isim daha sonra Azort şeklinde söylenegelmiştir (İnbaşı, 2008).

Uzundere'nin Coğrafyası: Coğrafi konum olarak Erzurum-Artvin karayolu istikametinde olan ilçe, Tortum çayı vadisinde yer almaktadır. İlçenin Erzurum'a olan uzaklığı 84 km.'dir. Doğuda Oltu, batıda İspir, kuzeyde Artvin ili Yusufeli ilçesi, güneyde ise Tortum ilçesiyle komşudur.

İlçenin rakımı 1050 metre olup, yüzölçümü ise 840 km²'dir. Turizm açısından Türkiye'nin önemli yerlerinden olan 50 metre yüksekliğindeki Tortum Şelalesi ve 6.625.000 m² büyüklüğündeki Tortum Gölü bu ilçede yer almaktadır. Aynı zamanda içinde çok sayıda küçük ölçekli göllerin olduğu Yedi Göller de yine ilçe sınırları dâhilindedir. Uzundere ilçesinde bulunan Tortum Çayı, doğudan gelen Oltu Çayı ve İspir

suyu ile birleşerek Çoruh Nehri'ni oluşturur. İlçenin iklimi, genellikle Doğu Karadeniz Bölgesinin iklimi etkisi altındadır. Yağışlar ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde Erzurum'a göre daha fazla görülür.

Uzundere'nin Ekonomisi: İlçe ekonomisinde tarım ve hayvancılığın rolü yadsınamaz derecede önemlidir. Bitkisel üretim verilerine bakıldığında, sebzeçilik faaliyetlerine ayrılan alanın 1.697,1 hektar olduğu görülmektedir.

İlçe toprakları geniş bitki çeşidine sahip olduğu yüksek bir arıcılık potansiyeline sahiptir. İlçede toplam 3.500'ün üzerinde kovan mevcuttur. İlçede kovan başına yıllık ortalama 30 kg. üretim yapılmaktadır. İlçede arıcılığın yanı sıra alabalık üretim tesisleri de bulunmaktadır.

İlçe tüm bu üretim faaliyetlerinin yanında turizm açısından da Erzurum ilinin gözdesi konumundadır. Turizm potansiyeli bakımından daha da gelişmeye açık olan bölge Tortum Gölü, Tortum Şelalesi, Yedigöller ve Öşvank Kilisesi gibi çok sayıda tarihi ve doğal alana sahiptir. Söz konusu alanlar yerli ve yabancı turistler tarafından sıklıkla ziyaret edilmektedir (Ateş, 2015).

Uzundere'nin Bitki Örtüsü: Tortum Vadisi içerisinde yer alan Uzundere, Çoruh havzasının önemli doğal bölümlerinden biridir. Dünya Koruma Örgütü (Conservation International) tarafından 2000 yılında dünyada korunması gereken 200 hassas ekolojik bölgeden biri olarak nitelendirilen Kafkasya Ekolojik Bölgesi'nin batı ucunda yer almaktadır. Bölgenin doğal bitki örtüsü bu eşsiz zenginliğin en renkli örtüsünü oluşturmaktadır (Karahan, Kopar, Orhan, & Çakir, 2011).

Uzundere sahip olduğu mikro klima özelliği ile birçok sebze ve meyve yetiştiriciliğine olanak tanımaktadır. İlçede tarıma elverişli arazi az olmasına rağmen organik tarım ön plana çıkmıştır. Bu durum ilçeyi Doğu Anadolu'da sebze ve meyve yetiştiriciliği yönünden seçkin bir konuma getirmiştir.

Uzundere'de Yaban Hayatı: Coğrafik ve ekolojik yapısı itibari ile Uzundere, Anadolu vaşığı dağ keçisi, tilki, boz ayı, tavşan, Arap tavşanı, kurt, yaban domuzu, çakal ve sincap gibi çok sayıda yabani hayvan için habitat oluşturmuştur. İlçe ayrıca kelebek ve kuş gözlemciliği bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Araştırmara göre 207 farklı kuş türü bölgede yaşamını devam ettirmektedir. Bununla birlikte dünya genelinde nesli tükenme tehlikesi altında olan 12 kelebek türü, bu bölgede tespit edilmiştir.

Uzundere'nin Tarihi ve Turistik Değerleri

Tortum Şelalesi: Tortum Şelalesi Türkiye'nin en yüksek şelalesi olup, çeşitli özellikleri bakımından ise dünyanın en önemli şelaleleri arasında yer almaktadır. Tortum Şelalesinin rakımı 1000m olup Erzurum'a uzaklığı 100 km dir. Tortum Çayı sularının Tortum Gölü'nde birikmesi ile oluşan su kütlesi, 22 metrelik genişlikten 48 metre yüksekten düşerek, Tortum Şelalesi'ni oluşturmaktadır (Ateş, 2015; Doğanay, 1994; Karahan et al., 2011).

Şelalenin her iki yanında (sağ ve sol) en üst noktadan en alt noktaya inilmesini sağlayan merdivenleri vardır. Oldukça dik ve dar olan bu merdivenler sayesinde şelalenin bir yanından aşağıya inerken diğer yanından şelalenin başlangıç noktasına geri çıkılabilir. Ayrıca şelalenin bulunduğu bölgede ziyaretçiler için piknik alanı ve hemen şelalenin altına inen merdivenlerin üzerinde demir korkuluklu seyir balkonu bulunmaktadır. Merdivenlerden şelalenin altına inilerek ahşap köprüden bu eşsiz manzara izlenmektedir. Ziyaretçilerine doğa ile iç içe bir ortam yaşatan şelale, özellikle doğa tutkunları için hayranlık uyandıracak görüntüler barındırmaktadır. Türkiye'nin en önemli manzaralarından birine sahip olan Tortum Şelalesi'ne ilgi son yıllarda artmaya başlamıştır. Şelalenin ulusal ve uluslararası kamuoyunda tanıtım çalışmaları yapılarak bölgede doğa turizmi canlandırılmıştır (Ateş, 2015).

Tortum Gölü: Erzurum Uzundere ilçesi sınırlarında yer alan Tortum Gölü 18. yüzyılda çökelmeye maruz kalarak dolan baraj göllerimizden birisidir. Uzundere Kemerlidağ yamacından kopan kalker blokları Tortum çayının önünü kapatmış ve bu heyelan setinin arkasında 8km² büyüklüğünde, 100m ile 1000m arasında genişliğe sahip göl oluşmuştur. Uzundere ilçe merkezine yaklaşık 8km mesafede olan gölün denizden yüksekliği 1027 m'dir (Fotoğraf 3.1) (Ateş, 2015; Kopar & Çakır, 2012).

Fotoğraf 3.1. Tortum Gölü ve Cittaslow Blok Yazısı

Yedi Göller (Yıkıklar): Uzundere'nin Ulubağ (Hars) mahallesi sınırları içerisinde yer alan altı göl ve Tortum gölü ile birlikte sayıları yedi olan bu doğa harikalarına “Yedigöller” denilir. Erzurum merkezine 110km Uzundere ilçesine ise 23km uzaklıkta olan Yedigöller’e, Artvin - Erzurum karayolu ile ulaşım sağlanabilmektedir. Deniz seviyesinden yaklaşık 870m yüksekliktedir. Erzurum 1890m yükseklikte olduğu göz önüne alınırsa Erzurum ile Yedigöller mevki arasındaki yükselti farklılığında ve denize daha yakın olması nedeniyle Erzurum merkezinden farklı iklim özelliklerine sahiptir. Erzurum’da yıllık ortalama sıcaklık 6°C iken Yedigöller çevresinde yıllık ortalama sıcaklık 11,2°C ve yıllık ortalama 300mm³ yağış almaktadır. Ayrıca kar yağışı fazla etkili olmayıp yağışlı (kar) gün sayısı 10 gün ve karın yerde kalma süresi 35 gündür (Ateş, 2015).

Yedigöller (Yıkıklar) mevkiinden, Tortum çayı boyunca rafting sporu da gerçekleştirilmektedir. Gelişmekte olan spor branşları federasyonu yetkilileri bu çayın elverişli özelliklerini göz önüne alarak parkurlu rafting alanı olabileceğini belirtmiş, U-21 genç erkek, büyük erkek ve büyük bayan R4 Rafting Türkiye Şampiyonluğu 2012 yılında bu parkurda yapılmıştır. Ayrıca Yedigöller yöresinde seracılık ve bahçecilik faaliyetleri gelişmiş olup, domates, salatalık, biber, patlıcan, fasulye, marul, taze soğan, ıspanak gibi tarımsal ürünler, kiraz, ceviz, kızılıçık, erik, elma, kayısı, vişne, şeftali, üzüm, dut ve nar gibi çeşitli meyvelerde yetiştirilmektedir (Ateş, 2015).

Öşvank Manastırı ve Kilisesi: Öşvank manastırı, Erzurum Artvin yolu üzerinde bulunan Uzundere ilçesinin Çamlıyamaç (Öşk/Oschki) mahallesinde kurulmuştur. Kuzeydoğu Anadolu'nun en görkemli anıtsal mekânı olan Öşvank manastırı, kilise, yemekhane, kütüphane ve iki farklı şapel'den oluşmaktadır. Bu manastırın büyük bir kısmı günümüze kadar ulaşabilmiştir (Ateş, 2015; Özkan, 1994).

Manastır üzerinde bulunan kitabe metinlerinde, kubbesinin zarar gördüğü ve 1022-1025 yılları arasında Bizans İmparatoru II. Basileios ve VII. Constantine tarafından onarıldığı kaydedilmiştir. Aynı yüzyıl içerisinde kilisenin batısına “narteks” ve güneybatı tarafına “revak” eklenerek bu kilise 15. yüzyıla kadar merkezi Piskoposluk makamı olarak kullanılmıştır. 11. ve 12. yüzyılda kilisede, el yazma eserler çoğaltılmış, kutsal metinler ve İncil yazılmıştır. Bu çalışmalar manastırı bölgede tanınan bir merkez haline getirmiştir (Ateş, 2015).

Öşvank manastırı, dikdörtgen bir alan üzerine kurulmuş Yunan-haçı, Triconkhos ve Bazilikal planla yapılmış etkileyici bir yapıya sahiptir. Manastırın birçok cephesi figürlü kabartmalar ve farklı kazıma motifler ile süslenerek mekâna anıtsal bir görünüm kazandırılmıştır. Bu motiflerde ve kabartmalarda sembolik olarak İncil yazarları Matheus (Melek), Johannes (Kartal), Markos (Aslan) ve Lukas (Boğa) tasvir edilmiştir. Bu manastırda görülen birçok geometrik ve bitkisel motiflerin başka yapılarda görülmemesi burayı özel kılmaktadır. Cephelerde kullanılan kırmızı-mavi boyanmış üçgen kör nişler, bunları taçlandıran yuvarlak kemerler bölge kiliseleri içinde tipik özelliklerdir. Manastırda kullanılan kabartmalarda; aziz figürleri, kral figürleri, melek figürleri, kartal figürleri, aslan-boğa ve aslan-geyik mücadele figürleri, av sahnesi, fantastik yaratıklar yer almaktadır ve bu figürler anadolu uygarlıkları, Sasâniler, Yunanlar ve Rumlar gibi farklı toplumların sanatını yansıtmaktadır. Aynı zamanda kilise kısmında son derece zengin freskolar bulunmakta fakat bu freskolar günümüzde ciddi derecede tahrip edilmiş durumdadır (Ateş, 2015; Özkan, 1994).

Öşvank manastırı'nın kuzey-güney istikametinde 7m x 7m ölçülerinde inşa edilmiş olan kütüphane binasında dönemin el yazmaları muhafaza edilmiştir. Bu kütüphanenin yapılışı manastırın diğer yapıları ile aynı dönem olarak tarihlendirilmiştir. Yapı üst kubbesi yıkılmış bir şekilde günümüze ulaşabilmiştir. Kütüphane binasının

güneyi yemekhaneye açılmaktadır. Kütüphane aynı zamanda yazma, çoğaltma, minyatürlüme gibi farklı amaçlar için kullanılmıştır (Ateş, 2015; Özkan, 1994).

Öşvank manastırı'nın kiliseden sonra en önemli yapısı Refektorium olarak adlandırılan yemekhane binasıdır. Kilisenin 30m kuzeyinde yer alan bu yapının günümüzde güney duvarı ve kubbesi yıkılmış zemini toprakla dolmuştur. Dikdörtgen planlı olan yapı 33.80m x 18.50m boyutlarında inşa edilmiştir. İç mekânı haç şeklinde sekiz taşıyıcı ile üç nefe bölünmüştür. Bu kadar büyük boyutlarda olan yapının kalabalık bir keşiş grubunu ağırlayabilecek kapasite olduğu anlaşılmaktadır. Kabaca işlenmiş taşlardan inşa edilen yapının kubbesi ve kemerleri düzgün kesme taşlar ile örülmüştür. Kemerli yapılarla oluşturulan giriş bölümleriyle 6 farklı oda bulunmaktadır. Odaların her biri yemekhanenin orta giriş kısmına açılmaktadır (Ateş, 2015; Özkan, 1994).

Tortum Çayı: Çoruh havzası sınırları içerisinde doğan Tortum çayı, Kargapazarı dağları'nın kuzey yamaçlarından başlayarak güzergahındaki dik yamaçlı derin vadilerden akan çeşitli derelerin sularıyla beslenerek Tortum gölüne akmaktadır.

Peri Bacaları: Erzurum/Artvin karayolu üzerinde yer alan Tortum gölü karşısı göl kıyısında Peribacaları bulunmaktadır. Uzundere Balıklı (Zihik) mahallesinin Verinçik mezarası sınırları içinde bulunan bu peribacaları rüzgârın ve yağmur sularının etkisi ile oluşmuştur. Ayrıca bu bacalar Tortum gölü yol güzergâhından görülebilmektedir. Uzundere'de ki birçok turistik alanın yanı sıra bu bacalar da doğal güzellikleri ile yöreye farklı bir özellik kazandırmaktadır. Büyüleyici ve gösterişli manzarası olan bu doğa harikaları, vadi çevresi üzerindeki hâkim sitler üzerinden seyredilebilmektedir (Ateş, 2015).

Üngüzek Kalesi: Tarihi İpek yolunun bir kolu olan Erzurum/Artvin yol güzergâhında Uzundere ilçesine 3 km. kadar uzaklıkta bulunmaktadır. Kale yöresinin bilinen en eski adı olan Üngüzek ismi ile anılmaktadır. Bazı kaynaklarda Ceneviz kalesi olarak verilmiş olmasına rağmen mimarı yapısı itibari ile Cenevizlilere ait bir yapı olmadığı görülmektedir. Kalede hâkim olan yapı şekli Ortaçağ mimarisini yansıtmaktadır. Ceneviz kalesi olarak ifade edilmesi bu yol güzergâhının Ceneviz ticaret yolu olmasından kaynaklanmaktadır (Ateş, 2015; Ceylan, 2008).

Sapaca Kalesi: Uzundere ilçesinin 9 km. güneyinde bulunan Öşk-i Sor (Eşkisor) yada yeni ismi ile Sapaca mahallesinde yer alan bu kale 1390 m. rakımda yer almaktadır.

Bulunduğu vadiyi kontrol altında tutması ve doğusundan gelen yüksek dağları Uzundere vadisine bağlayan vadinin sapağında bulunması kalenin ne derece stratejik bir alanda inşa edildiğini göstermektedir.

İnçer Camii: İnçer camii, ilçe merkezinde yer almakta olup, 1847 yılında yaptırılmıştır. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2007 yılında tarihi değer olarak tescil edilen caminin yenileme çalışmaları tamamlanmış ve tam olmasa da eski görünümü kazandırılmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra camiye verilen İnçer ismi Türkçe “Yeniçeri” kelimesinin halk ağzında söylenişidir (Ateş, 2015).

Cevizli Cami: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından 2002 yılında tescillenip koruma altına alınan caminin minaresi Uzundere Kaymakamlığı'nın logosu olarak kullanılmaktadır. Tamamen ahşap olarak inşa edilen minare günümüzde yeni yapılan taş minarenin gölgesinde kalmış ve haz verici görseelliğini yitirmemiştir. Hicri 1309 (1892) tarihinde yaptırılmış olan cami günümüzde yenileme çalışmaları kapsamında aslına uygun olarak restore edilmemiş ve tarihi yapısı bozulmuştur. Cevizli Ahmet Paşa Camii olarak da bilinen bu caminin tarihi bir değer olarak sadece ahşap minaresi gösterilebilmektedir (Ateş, 2015).

şaşaroz şapeli: Uzundere merkez Murat Efendi mahallesinde yer alan şaşaroz şapeli ilçede günümüze kadar yıkılmadan sağlam bir şekilde gelebilmiş üç şapelden biridir. Uzundere'nin kuzeyinde bulunan şapel 1310 m. rakımda yer almaktadır. Gözetleme kulesi olarak da kullanılan şapelin duvarlarında Horasan harcı kullanıldığı görölmektedir. Ayrıca duvarların iç kesimi sıvanmış ve siyah bir boyayla boyanmıştır. Giriş kapısı sonradan değiştirildiği anlaşılan şapelin kubbesi ve duvarları hala sağlam durmaktadır. 2.50 x 3.00 m. boyutlarında olan şapelin kapı girişi ovaldir ve içerisinde sonradan tahribata uğramış resimler bulunmaktadır. Bu şapel yöre halkı tarafından şaşaroz kilisesi diye adlandırılmıştır. Doğu tarafından giriş kısmı olan şapelin hemen giriş kapısı karşısında tek mazgal penceresi bulunmaktadır. Günümüzde yörede yaşayan bir aile tarafından kiler olarak kullanılmakta olan bu şapel belli dönemlerde farklı amaçlar içinde kullanılmıştır. Muratefendi mahallesinin bir tepe yerinde bulunan şapel iç içe girmiş evlerin arasında kaybolmuştur(Ateş, 2015; Kültür Turizm & Bakanlığı, 2016).

Akkoyunlu ve Gürcü Mezar Taşları: Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan 1474-1478 yılları arasında Gürcü Bagrat Krallığı ile sürekli savaşlar vermiş 1478 yılında Gürcü

Kralı VI. Bagrat'ı yenerek Gürcistan'ın tamamını Akkoyunlu egemenliği altına almıştır. Bu dönemde Gürcü Bagrat Krallığının sınırları içerisinde bulunan Uzundere de böylelikle Akkoyunlular'ın eline geçmiştir. Uzun Hasan ölmeden önce bu bölgeye bazı Türk boylarını yerleştirmiştir. Bölgede yerleşen Akkoyunlular'ın mezar taşları koç ve koyun şeklinde yapılır üzerine kişinin yaşadığı hayatta uğraştığı işler ile alakalı çizimler resmedilirdi. (Ateş, 2015).

Sportif Aktiviteler ve Festivaller: İlçede en aktif şekilde yürütülen spor faaliyeti Karakucak güreşleri'dir. Bu aktivite Uzundere ile özdeşleşmiş ve zamanla geleneksel bir hal almıştır. Özellikle güreş alanında geleneksel festivaller düzenlenmektedir. Bunlar 1923 yılından beri kesintisiz olarak sürdürülen Cumhuriyet güreşleri, Armutlu yayla güreşleri, Balıklı köyü güreşleri ve Sapaca puşulu yaylası Güreşleridir. Bu güreş festivallerine Türkiye'nin birçok spor kulübünden güreşçilerin yanı sıra ülke dışından da Gürcistan ve Azerbaycan'dan sporcular katılmaktadır (Ateş, 2015).

Uzundere ilçesi coğrafi özellikleri bakımından su sporlarının yapılmasında Türkiye'nin en elverişli yerlerinden biridir. Rafting, yelken, kano, kürek gibi çok sayıda su sporları yapılan ilçe birçok spor kulübünü ağırlamış ve bu kulüplere ev sahipliği yapmaya devam etmektedir.

Çoruh nehri dünyanın rafting için en uygun 10 nehri arasında yer almaktadır. Söz konusu nehre dökülen Tortum çayı üzerinde, 2012 yılında U-21 Rafting Türkiye şampiyonası düzenlenmiştir.

Festivaller genel itibarı ile toplumun yaşama dair elde ettiği değerleri, sosyal, kültürel, ekonomik, endüstriyel, politik ve coğrafi açıdan başka toplumlara tanıtmayı amaçlar. Aynı zamanda üretilen bu değerleri sahiplenmek ve kendilerinden sonra gelecek nesillere aktarmak için en uygun yoldur. Festivaller, üreticilerin kendi ürünlerini satma yeni pazarlar yaratma olanaklarına kavuşturulması ve küçük çaplı ekonomik kâr elde etme amaçlı olarak da yapılmaktadır. Bu nedenle festivalin yapıldığı yörelerde oraya ait sanatçı, yönetici, politikacı, işverenleri vb. şahsiyetler bu festivallere çağrılmaktadır. Festivalleri bölgenin yerel dernekleri organize edeceği gibi belediyeler ya da idari yönetim kendi yöresine özgün festivaller düzenleyebilmektedir (Ateş, 2015).

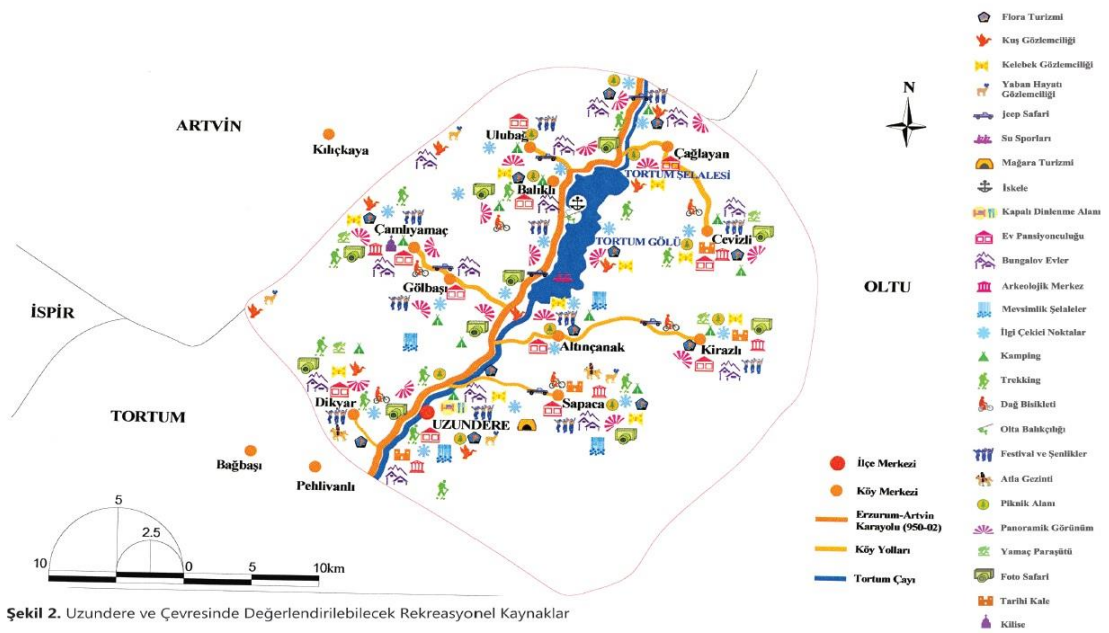
Bölgede yapılan festival programları çerçevesinde yörenin balı, peyniri, pekmezi, cevizi, kirazı ve bunlar gibi birçok farklı ürünün tanıtımı yapılır. Bu festivaller sayesinde

üreticilerin kendi ürünlerini tanıtımlarına olanak sağlanır ve bu ürünlere bu vesileyle yeni pazar olanakları açılır. Günün anlam ve önemine ilişkin bir kaç konu festival tertip komitesi tarafından belirlenerek bu konuların festival esnasında belli konuşmacılarla sunumu yapılır.

Yöresel tanıtım, kültür aktarımı ve eğlence amaçlı yapılan bu programları her yöre kendine özgü bir şekilde kutlamaktadır. Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi Uzundere'de çok sayıda festival kutlamaları yapılmaktadır. Bunların en önemlisi Cumhuriyetin kurulduğu günden bu yana her yıl 29 Ekim tarihinde gerçekleştirilen Cumhuriyet Karakucak Güreş Festivalidir.

Ayrıca bölgede Sapaca Köyü Puşulu Yaylası Festivali, Eski Hanlar Herfene Şenliği, Âşık Ümman-i Can'ı Anma Şenliği, Âşık Mahiri'yi Anma Şenliği, Kuş Gözlem Şenliği ve Yöresel Gastronomi Şenliği düzenlenmektedir.

Şekil 2. Uzundere ve Çevresinde Değerlendirilebilecek Rekreasyonel Kaynaklar

Şekil 3.2. Uzundere ve Çevresinde Değerlendirilebilecek Rekreasyonel Kaynaklar (Karahan, 2011)

3.1.5. Literatür Özetleri

Araştırma kapsamında çalışma alanı ile ilgili günümüze kadar yapılan çalışmalar araştırmaya bir yol göstermesi amacıyla kısa özetleri aşağıda derlenmiştir. Bu çalışmamızın alan yazınına farklı bir bakış açısı ile katkı sağlayacağı

değerlendirilmektedir.

Kundera tarafından 1995 yılında yürütülen bir çalışmada, sakin şehir hareketinin cittaslow felsefesi ile ilişkili bir şekilde incelemiş olup, sakinlik ile hatırlama, hız ile unutmada arasında gizemli bir bağın olduğunu ifade etmiştir (Kundera & İnce, 1995).

Cittaslow hareketi Parkins (2004) 'e göre sakin şehir hareketinin hızlı yaşama kültürüne bir alternatif olarak farkındalığı artırdığı ve zaman yönetimini olumlu etkilediğini öngörmüştür (Parkins, 2004).

Knox (2005), cittaslow hareketini şehirsiz tasarım ve kentin sosyal yapısı açısından incelemiş olup, küreselleşmenin getirdiği hızlı yaşama anlayışına tepki olarak sakin şehir felsefesi ile kentsel mekân oluşturma arasında bir bağ kurmayı hedeflemiştir (Knox, 2005).

Radstrom (2006), sakin şehir hareketinin kentsel dokunun korunmasını ve sürdürülebilir kimlikli bir şehir inşasında olumlu yönlerini ele almıştır (Radstrom, 2006).

Pink (2007), sakin şehir hareketinin küreselleşen dünyadaki hızlı yaşamın tersine sakin kent hareketini seçenek olarak sunmakla birlikte bu hareketin şehirlerin algısal memnuniyetine ve algılanabilirliğine olumlu katkı sağladığını savunmuştur (Pink, 2007).

Sakin kentlerde iyi bir gözlem yapabilme fırsatı bulan Miele (2008), sakin şehir olan Orvieto ve San Vincenzo'daki değişiklikleri detaylı bir şekilde ele almıştır (Miele, 2008).

Ülkemizdeki ilk sakin şehir olan Seferihisar Keskin (2010) tarafından cittaslow'un temel felsefesi olan sürdürülebilirlik yönü ile incelemiştir (E. B. Keskin, 2010).

Sırım (2012), sakin şehir hareketini kentsel yaşam kalitesini ve ziyaretçilerin memnuniyet düzeyini artıran alternatif bir yaşam modeli olarak benimsemiştir (Sırım, 2012).

Bauman'ın (2012) yılında, küreselleşmenin toplumsal hayat üzerindeki olumsuz değişim ve dönüşümlerine dikkat çekip, tek tipleştirici yönünü eleştirmiştir. Ayrıca toplumdaki farklılıkların ve yerel kültürün birleştirici özelliğinin etkisine vurgu yapmıştır (Bauman, 2014).

Petrini (2003), "Slow Food The Case for Taste" başlıklı araştırmasında küreselleşmenin insan hayatının standartlaşmasına neden olduğunu belirtmiştir. İtalyan

araştırmacı Petrini ülkesinde açılmak istenen hazır yemek firmalarından McDonalds'a karşı çıkmış ve çok uluslu firmaların toplumdaki yerel gastronomiye zarar vermemesi gerektiğini vurgulamıştır. Petrini, her toplumun kendine özgü değerlerin yaşatılması, tek tipleştirilmemesi ile küreselleşmenin olumsuz etkilerinin minimize edilebileceğini belirtmiştir (Petrini, 2003).

Karakaş (2015)'a göre, küreselleşme ile birlikte farklı kültürlerin, yaşam tarzlarının ve toplumsal değerlerin ortak bir alanı paylaşması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu değişimler meydana gelirken düşüncelerin, bilgilerin, kültürlerin, geleneklerin, ahlaki değerlerin ve yaşam biçimlerinin aynılaştığını ve küresel kültürlerin ortaya çıktığını ifade etmiştir (Karakaş, 2015).

Mayer & Knox (2006), "Sakin Kentler: Hızlı Dünyada Sürdürülebilir Yerler" adlı araştırmalarında, cittaslow felsefesinin, kentsel gelişmeye alternatif bir yaklaşım olduğunu ve temelinde yavaş yemek felsefesinin etkili olduğunu belirtmişlerdir (Mayer & Knox, 2006)

Knox (2009), küreselleşmeye karşı bir tepki olarak ortaya çıkan cittaslow ve sakin yemek hareketi üzerinde araştırmalar yapmış ve bu hareketlerin, küreselleşmeye karşı olumsuz bir bakışa sahip olduğunu ifade ederek, temelinde ise çevreci ve hümanist bir yaklaşım olduğunu fakat siyasi ve politik bir amaç gütmeyeceğini belirtmiştir (Mayer & Knox, 2009).

Grzelak-Kostulska, Hołowiecka & Kwiatkowski (2011), sakin şehir hareketini, yerel değerlerin korunmasını sağlayan alternatif bir yerel kalkınma vizyonu ve küreselleşmenin olumsuzluklarına karşı bir hareket olarak tanımlamışlardır. Fakat sakin şehir ünvanına sahip kentlerin, sakin şehir olan diğer kentlere çok benzeyerek, küreselleşmeden etkileneceklerini savunmaktadırlar. Bu sebeple yazarlar, küreselleşmeden kaçışın mümkün olmadığı sonucuna varmışlardır. Ayrıca söz konusu yazarlar, cittaslow sakin kentler birliğinin dinamik bir yapıya sahip olmasından dolayı birliğin, hızlı bir şekilde büyüdüğünü belirtmişlerdir (Grzelak-Kostulska, Hołowiecka, & Kwiatkowski, 2011).

Ergüven (2011) "Cittaslow-Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği" adlı çalışmasında, şehirlerin benzeşmemesi için çaba gösterilmesi ve farklılıklara sahip olmasının önemi için farkındalıklar yaratılması gerektiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte

yazara göre, toplum, geleneksel ve yerel dokunun korunmasını bir mecburiyet olarak algılamalıdır. Yazar sakin şehir hareketini, içerisinde sürdürülebilir şehircilik, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir kalkınma gibi temel değerleri barındıran bir felsefe olarak tanımlamaktadır (Ergüven, 2011).

Keskin (2012), “Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler” adlı araştırmasında, sakin şehir hareketinin şehirlerin sürdürülebilir kent anlayışı kapsamında, kalkınma politikaları geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir. Yazar, sakin şehir hareketine katılmak için bir şehrin sadece sürdürülebilir ekonomik ve sosyal gelişimi değil aynı zamanda doğal yaşamla uyumlu amaçlar belirlemesi gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Fakat sakin şehirler için belirlenen amaçların, kentin gelişimini bütün yönleriyle kapsayacak nitelikte olmadığına vurgu yapmıştır. Araştırmacı sakin şehir hareketinin, daha çok halkın yaşam kalitesini iyileştirilmesine yönelik hedefler belirlediğini dile getirmiştir (E. Keskin, 2012).

Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi üyesi olan Yurtseven (2013) sakin şehirlerin, insan hayatını kolaylaştırarak, yaşamı daha anlamlı ve keyifli kıldığını belirtmiştir. Yurtseven cittaslow’un, sakin yemek hareketinin benzer bir şekli olduğunu ve aynı felsefi temele dayandığını vurgulamıştır. Yurtseven, tarihi mirasın korunması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve sürdürülebilir gelişmenin sağlanması amacıyla yapılan faaliyetlere bir de cittaslow felsefesi açısından bakılması gerektiğini belirtmiştir (Yurtseven & Karakaş, 2013).

Yalçın ve Yalçın (2013), cittaslow hareketini, sürdürülebilir yerel kalkınmayı sağlayabilen, somut ve başarılı uygulamaları olan, örnek kalkınma modellerinden biri olarak tanımlamaktadırlar. Yazarlara göre, cittaslow ünvanını alan şehirlerde farklı kalkınma modelleri geliştirilerek, kente münhasır unsurların tamamının korunması ve yaşatılması mümkün olabilmektedir. Yine sakin şehir olmakla birlikte, kente yeni cazibe unsurları eklendiği ve kent gelişimine yönelik hedefler belirlendiği, böylelikle kentin yaşam kalitesinin artmasının sağlandığını ifade etmişlerdir (Yalçın, 2013).

Tayfun ve Acuner (2014), sakin kent hareketinin, Rize ili Çamlıhemşin ilçesinin kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi için örnek bir model olup olamayacağını araştırdıkları çalışmalarında, bölge için belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde cittaslow’un başarılı bir model olacağını düşünmüşlerdir (Tayfun & Acuner, 2014).

Kaya (1996), “Uzundere (Kargapazarı Dağları) ve çevresi (Erzurum) florası üzerine bir ön araştırma” konulu tez çalışmasında, Uzundere ilçesinin florası ve faunasının Erzurum merkezden oldukça farklı bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir. Araştırmacıya göre Uzundere sahip olduğu mikro klima iklim özelliği sebebiyle birçok endemik bitki türünü barındırmakta ve bu özellik bölgeyi turistik bir destinasyon haline getirmektedir (Kaya, 1996).

Altinkaynak (2002) tarafından Erzurum ili Uzundere ilçesini konu edindiği araştırmasında ilçenin sahip olduğu, iklim, toprak yapısı, tarihi ve doğal varlıkları, turistik değerleri ve çevresel varlıkları bakımından zengin olduğu dile getirmiştir. Fakat bu sahip olduğu potansiyellerini gereği gibi değerlendiremediklerine vurgu yapmıştır (Altinkaynak, 2002).

Özsoy (2005), Erzurum ili Uzundere ilçesinin tanıtımını yaptığı çalışmasında, ilçenin mikro klima iklim özelliği sayesinde Erzurum ilinin sebze ve meyve ambarı olarak değerlendirilebileceğini ve zengin doğal bitki örtüsüne sahip olduğunu belirtmiştir (Özsoy, 2005).

Kardeş (2008), Uzundere üzerine yaptığı araştırmasında, bölgenin gerek tarihi gerekse kültürel ve doğal zenginlikleri ile turizm potansiyeline sahip önemli bir destinasyon olduğunu ifade etmiştir (Kardeş, 2008).

Zengin ve Genç tarafından 2018 yılında yürütülen “Yavaş Şehirlerin (Cıttaslow) Pazarlanması: Göynük Örneği” adlı çalışmada sakin şehir ağına dâhil olunmasının pazarlama faaliyetleri açısından büyük önem arz ettiği ve ağa dâhil olunmasıyla birlikte hissedilir bir talep artışı yaşandığı belirtilmiştir (Zengin & Genç).

Aydoğan (2015) tarafından yapılan “Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (cittaslow) Yaklaşımı” konulu araştırmasında, sakin şehir hareketinin kentlerde yerel bir sürdürülebilir kalkınma modeli haline dönüşebileceğini ifade etmiştir (Aydoğan, 2015).

Çiçek(2017), “Bir kalkınma modeli olarak sakin şehirlerde yerel halkın turizm desteği: Ege - marmara bölgesi örneği” konulu çalışmasında, bölge halkın turizm desteğine sakin kent hareketine ilişkin yaklaşımları arasındaki ilişki düzeyinden etkilendiğini ifade etmiştir (Çiçek, 2017).

Gündüz, C. (2012) tarafından yürütülen “Pragmatism and Utopia under the

auspices of neoliberalism: turning out to be cittaslow of Seferihisar” konulu araştırmada, cittaslow üyeliği sonrasında yeni yönetişim modelleri ile bölgedeki düzenlemeler, kültürel, siyasi ve iktisadi yaklaşımla ele alınmıştır (Gündüz, 2012).

Özgen, Ö. (2012) “Seferihisar: A sustainable place in a fast World” başıklı araştırmada Seferihisar’da yaşayan yerel halkın kentin “sakin Şehir” olmasından dolayı mutlu olduklarını, gönüllü sade yaşam biçimlerini tercih ettiklerini ifade etmiştir (Özgen, 2012).

2012 yılında Semmens, J. ve Freeman, C. tarafından yürütölen “The value of cittaslow as an approach to local sustainable development: A New Zealand Perspective” isimli çalışmada, cittaslow kavramının sürdürülebilir yerel kalkınma yaklaşımı olarak Yeni Zelanda perspektifinden incelendiği, sakin Şehirlerin kentlerde sürdürülebilir kalkınmaya olumlu katkı sağladığı vurgulanmıştır (Semmens & Freeman, 2012).

Karakurt Tosun, E. (2013) “Yaşam kalitesi ekseninde Şekillenen alternatif bir kentsel yaşam modeli: Yavaş kentleşme hareketi” adlı araştırmada sakin Şehir akımı ile Şehrin yaşam kalitesi arasında ilişki incelenmiştir (Tosun, 2013).

Ekincek, S. (2014) “Sakin Şehir (cittaslow) yöneticilerinin sakin Şehir hareketine ve sürdürülebilirliğe yönelik değerlendirmeleri” isimli çalışmada, sakin Şehir yöneticilerinin profilleri tespit edilmiş, sakin Şehirlerin amaçları önem derecesine göre, kriterleri ise zorluk derecesine göre yöneticiler tarafından sınıflandırılmış, sakin Şehir hareketine katılım süreci, sakin Şehirlerin sürdürülebilirliğe ve destinasyonun sürdürülebilirliğine olan katkısı yöneticiler tarafından değerlendirilmiştir (Ekincek, 2014).

Şahin, İ. ve Kutlu, Z. S.(2014) “Cittaslow: Sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme” konulu araştırmada, sürdürülebilir kalkınma ve sakin Şehir arasındaki ilişkinin olası olumlu ve olumsuz yönleri değerlendirilmiştir (Şahin & Kutlu, 2014).

Özbek Adıgüzel, D. ve Erikçi, S. N. (2014) “There is definition of the city in the slowcity movement: The example of Akyaka in Turkey” isimli çalışmada, Akyaka’nın sakin Şehir ağına katılmadan önceki durumu, ağa katılma süreci ve sonrasındaki gelişmeler analiz edilmiştir (Özbek & Erikci, 2014).

2016 yılında Donat, O. ve Savaş Yavuzçehre, P. Tarafından yürütölen “Sakin kent hareketinin Türkiye’deki gelişimi üzerine bir değerlendirme” adlı çalışmada, sakin kent

kavramının arka planı ve ulusal ve uluslararası örnekleri detaylı bir şekilde incelenmiştir (Donat & Yavuzçehre, 2016).

Nilsson, J. H., Svard A., Widarsson Å. Ve Wirell T. (2011) “Cittaslow eco-gastronomic heritage as a tool for destination development” konulu araştırmada sakin şehir hareketinin yerel düzeyde, sürdürülebilirliği sağladığı ve bu harekete üye şehirlerin Slowfood ile beraber gastronomi turizmini geliştirerek, şehirlerin ekonomik sürdürülebilirliğini sağlayabileceği belirtilmiştir (Nilsson, Svård, Widarsson, & Wirell, 2011).

Andarabi, F. F.(2012) “Cittaslow markasına sahip şehirlerde yerel halkın turizme yaklaşımı üzerine bir analiz: Seferihisar örneği” isimli çalışmada, sakin şehirde yaşayan yerel halkın turizme yaklaşımlarının genellikle yüksek düzeyde olumlu bulunduğu belirtilmiştir (Andarabi, 2012).

Çakıcı, C.,Yenipinar, U. ve Benli, S. (2013) “Seferihisar halkının yavaş (sakin) şehir hareketi uygulamalarına ilişkin tutumları ve algıları ile yaşam doyumları üzerine bir araştırma” konulu çalışmada, yerel halkın sakin şehir uygulamalarının etkilerini, doğal çevre, refah seviyesi, kültürel ve ekonomik etkiler olmak üzere dört boyutta algıladığı belirtilmiştir. Halkın sakin şehir uygulamalarını önemli ölçüde desteklediği ve yaşamlarından kısmen memnun oldukları, uygulamaların sağladığı refah anlayışının da halkın yaşam doyumunu olumlu etkilediği sonucuna varılmıştır (Çakıcı, Yenipinar, & Benli, 2014).

Coşar, Y. (2013) “Yavaş şehir (cittaslow) olgusunun turist davranışları ve yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algısına etkileri” adlı çalışmada, sakin şehir olgusunun, turistler için tatil seçiminde ne ölçüde bir motivasyon kaynağı olduğu, tatil deneyimini nasıl etkilediği, yerel halkın kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkisi araştırılmış, sakin şehir akımının bir turizm destinasyonu olarak o şehir üzerindeki gözlemlenen olası etkileri incelenmiştir (Coşar, 2013).

Yıldırım, A. ve Karaahmet, A. (2013) “Yavaş şehir hareketinin kent imajına katkısı: Ordu Perşembe örneğinin yerel basın üzerinden analizi” adlı araştırmada, sürdürülebilirlik ilkesine dayanan eko-turizm kavramına yer verilerek, eko-turizme dair temel karakteristiklerin sakin şehir hareketi ile de desteklenmesi sonucu sakin şehir hareketinin eko-turizmle paralellik gösterdiği ortaya konulmuştur. Türkiye’deki

şehirlerin kendi markalarını oluşturabilecekleri öz değerlere sahip oldukları ve marka şehir olma yolunda atılacak ilk adımın potansiyelleri fark etmek ve ortaya çıkartmak olduğu savunulmuştur (Yildirim, 2013).

Doğan, M., Aksu, M., Çelik, Ö. ve Kaymak, H. (2014) “Cittaslow Markasının Turizme Etkisi: Seferihisar’daki Konaklama İşletmeleri Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmada, sakin şehir markasının Seferihisar turizmi üzerinde, olumlu (tanıtım ve müşteri sayısındaki artış), olumsuz (imar ve yapılaşmanın artışı) etkileri olduğu belirtilmiştir.(M. Doğan, Murat, Çelik, & Kaymak, 2014).

Sünnetçioğlu, S., Korkmaz, H. ve Özkök, F.(2014) “Yerel halkın sürdürülebilir yerel kalkınma açısından sakin şehir değerlendirmesi” konulu çalışmada, yörede sürdürülebilir kalkınma açısından ekonomik etkinliklerin yerinde olduğu, fakat hızlı gelişimin çevresel ve sosyal yönden getirdiği bazı sıkıntıların yaşandığı rapor edilmiştir (Sünnetçioğlu, Korkmaz, & Özkök, 2014).

Karadeniz, C. B. (2014) “Sürdürülebilir turizm bağlamında sakin şehir Perşembe” konulu araştırmada, sakin şehir hareketi bir yerel kalkınma modeli olarak ele alınmış ve Perşembe’nin turizm potansiyeli üzerine değerlendirmeler yapılmıştır (Karadeniz, 2014)

Ekinci, M.B. (2014) “The Cittaslow philosophy in the context of sustainable tourism development; The case of Turkey” isimli araştırmada, kentlerin üyeliklerini kazanabilmeleri için sağlamaları gereken kriterlere değinilerek, üye kentlerin temel gereksinimleri sağladığı ve sürdürülebilir turizm kapasitesine sahip oldukları sonucuna varılmıştır (Ekinci, 2014).

Korkmaz, H., Mercan, O. ve Atay, L. (2014) “The role of Cittaslow in destinationbranding: The case of Seferihisar” adlı çalışmada, turizmi yerel kalkınmanın bir aracı olarak ele alınmış, rekabet ortamında ürün farklılaştırmanın ve markalaşmanın önemine değinilmiş, Seferihisar’da gerçekleşen değişiklikler incelenmiştir (Korkmaz, Mercan, & Atay, 2014).

Aslan, E. ve Güneş, G. (2015) “Sakin Şehirler için sürdürülebilir turizmin önemi: Sakarya-Taraklı örneği” konulu çalışmada sakin şehir Taraklı da tarihi ve kültürel yapının bozulmasını önleyici tedbirlerin alınmasına ve ekonomik yapının güçlendirilmesine yönelik projelerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır (Aslan & Güneş, 2016).

Prezenza, A., Abbate, T. ve Micera, R. (2015) “The cittaslow movement: opportunities And challenges for the governance of tourism destinations” adlı araştırmada, “yavaşlık” perspektifi ve yerel sürdürülebilir kalkınma kavramı açıklanmış, sakin Şehir kavramının turizm destinasyonlarının yönetimine katkıları analiz edilmiştir. Nitel analiz ile gerçekleştirilen bu çalışmada, cittaslow tarafından tanımlanan uygulamalar arasındaki bağlantılar kadar sertifikalı destinasyonlar için var olan fırsat ve zorluklara odaklanılmıştır (Prezenza, Abbate, & Micera, 2015).

Güneş, G., Arısoy, E. ve Aslan, E. (2015) “Cittaslow ağına dâhil kentler ve sürdürülebilir turizm kriterlerine yönelik bir analiz” sakin Şehir kriterlerinin ele alındığı bu araştırmada sürdürülebilirlik yaklaşımının önemi vurgulanmış, sakin Şehir ağı üyelik kriterleri ile sürdürülebilir turizm ilkelerinin benzeyen ve farklılaşan yönlerinin analizi yapılmış, sakin Şehir ağına dahil olan kentlerde sürdürülebilir gelişmenin önemine yönelik öneriler ortaya konmuştur (Güneş, Arısoy, & Aslan, 2015).

Sarıbaş, ., Kömürcü, S. ve Güler, M.E. (2015) “Yavaş Şehirlerde yaşayan gençlerin evre ve sürdürülebilir kalkınma algıları: Seferihisar rneği” adlı çalışmada yavaş Şehir olarak değerlendirilen Seferihisar ilçesinde yaşayan gençlerin evre ve sürdürülebilir kalkınma algıları incelenmiş, 15 -24 yaş aralığındaki gençlerin eğitimlerini sürdürdükleri durumlarda bu kavramlara ilişkin bir eğitim almadıkları, çalışma sorularında yer alan birçok kavrama uzak oldukları gözlenmiştir (Sarıbaş, Kömürcü, & Güler, 2015).

ıtak, Ő. . (2016) “Sakin Şehirler Hızlı Turistler” isimli çalışmada özellikle çevresel ve kültürel değerlerin korunması bu unsurların nasıl turist çekebileceğini ve sakinlik unsurunun kitle turizminden uzaklaşarak sürdürülebilir turizm kavramına nasıl yaklaştıracağı önerilerle tartışılmıştır. Bu araştırmayla sakin Őehirlerdeki hızlı turizmin cittaslow markasıyla ilgisi ve sonuçları ortaya konulmuştur (ıtak, 2016).

Serçeoğlu, etinkaya ve Uzan tarafından 2016 yılında yrtlen “Yavaş Şehir Hareketinin Yaşam Doyumu zerindeki Etkisi: Erzurum-Uzundere Halkının Tutum ve Algıları zerine bir Araştırma” adlı çalışmada, sakin Şehir hareketi ile yaşam tatmini arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla korelasyon testi uygulanmış ve netice itibari ile halkın yaşam kalitesi ile yaşam tatmininin artabileceği ispat edilmiştir (etinkaya et al., 2016).

3.2. BULGULAR VE YORUM

3.2.1. Ölçeklerin Güvenilirlik Analizleri

“Ölçeğin taşınması gereken özelliklerden birisi olan güvenilirlik, bir ölçme aracıyla aynı koşullarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerlerinin kararlılığının bir göstergesidir (Kılıç, 2016). Güvenirlik sadece ölçme aracına ait bir özellik olmayıp, ölçme aracının sonuçlarına ilişkin bir özelliktir ve "ölçme aracının güvenilirliği" yerine "ölçümlerin güvenilirliği" kavramının kullanılması daha doğru bir ifadedir. Ölçekle sağlanan bilgilerin kararlı özellik taşıdığına, başka bir ifade ile aynı amaçla yapılacak ikinci bir ölçümde aynı sonuçların elde edileceğine güven duyulması gereklidir” (Ercan, 2004).

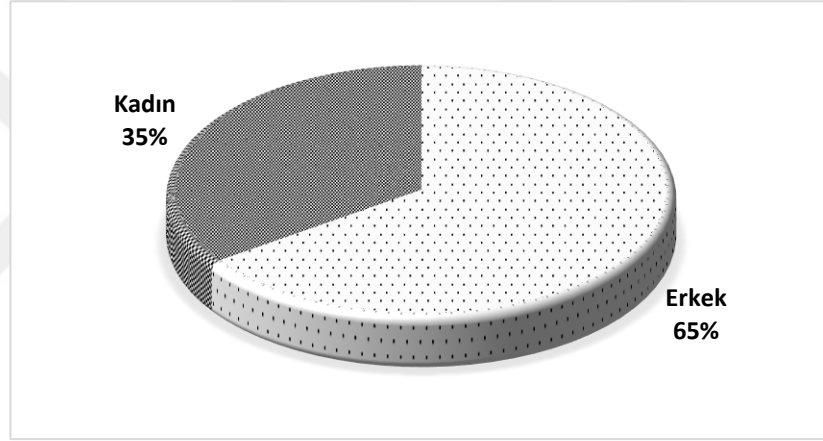
“Psikolojik özelliklerin ölçülmesinde kullanılan ölçeklerin güvenilirliğinin belirlenmesinde yaygın olarak "Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı" kullanılmaktadır. Cronbach tarafından 1951 yılında geliştirilen alfa katsayısı yöntemi, maddeler doğru-yanlış şeklinde (iki durumlu- dikotomal) puanlanmadığında, 1-3, 1-4, 1-5 gibi sıralı (ordinal) puanlandığında, kullanılması uygun olan bir iç tutarlılık tahmin yöntemidir. Cronbach alfa katsayısı, ölçekte yer alan k maddenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır. Her bir madde için saptanan tek bir a değeri olabileceği gibi, ölçekteki tüm maddelere ait ortalama bir a değeri de olabilir. Tüm maddeler için elde edilen a değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir ve genel kabul bu değer 0.7 ve büyük olmasıdır. Cronbach alfa katsayısının yorumlanması için farklı sınıflamalar literatürde yer almaktadır. Yaygın kabul edilen yaklaşıma ait sınıflama şu şekildedir” (Kılıç, 2016).

3.2.2. Demografik Bilgiler

Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 3.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Erkek	363	65,3	65,3	65,3
Kadın	193	34,7	34,7	100,0
Toplam	556	100,0	100,0	

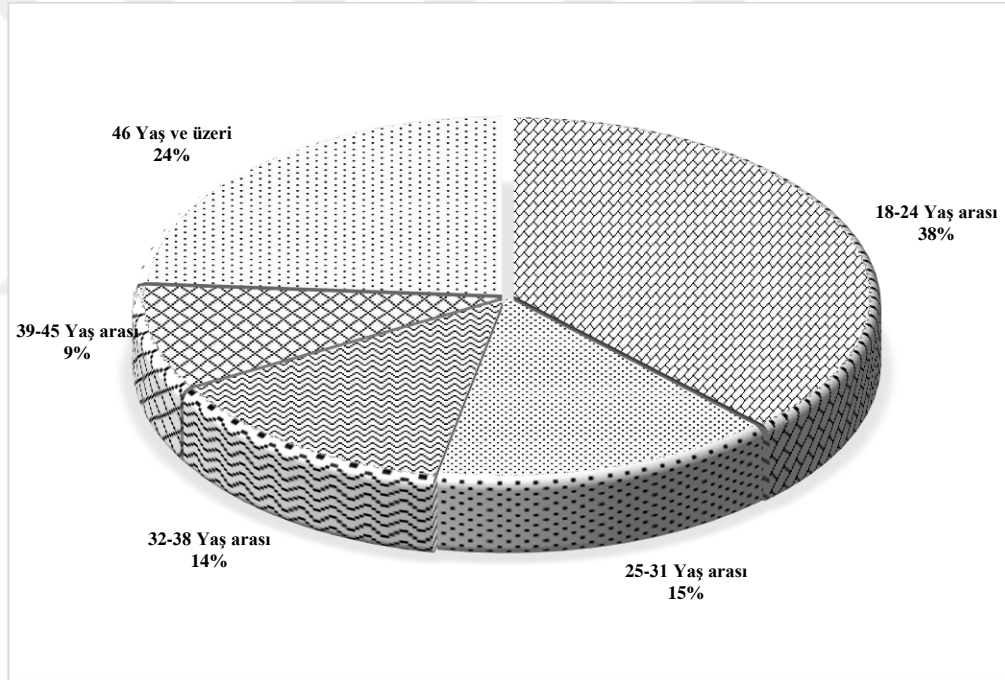
Şekil 3.3. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği

Sakin şehir Uzundere’de cittaslow hareketinin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisinin araştırıldığı bu çalışmada 556 katılımcının %65,3 ü erkek % 34,7 si kadındır (Tablo 3.1).

Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Tablo 3.2. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
18-24 Yaş arası	210	37,8	37,8	37,8
25-31 Yaş arası	85	15,3	15,3	53,1
32-38 Yaş arası	76	13,7	13,7	66,7
39-45 Yaş arası	52	9,4	9,4	76,1
46 Yaş ve üzeri	133	23,9	23,9	100,0
Toplam	556	100,0	100,0	

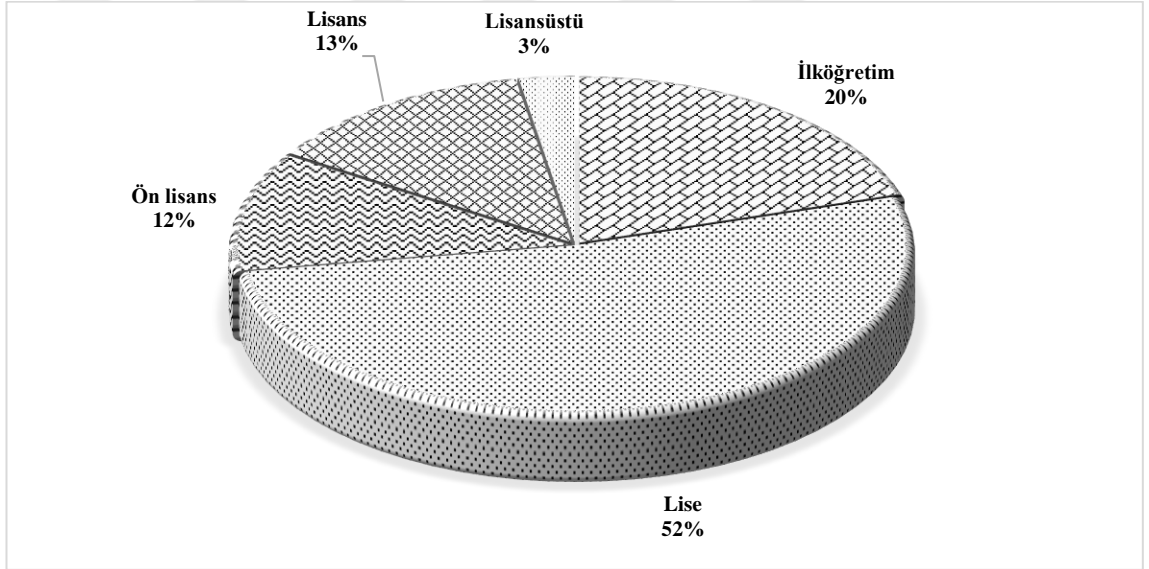
Şekil 3.4. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılım Grafiği

Demografik nitelikteki sorulardan olan yaş aralığı ile ilgili olarak 556 katılımcının %37,8'nin 18-24 yaş aralığında, %15,3'nün 25 ile 31 yaş aralığında, %13,7'nin 32 ile 38 yaş aralığında, %9,4'nün 39 ile 45 yaş aralığında ve %23,9'nun ise 46 yaş ve üzerinde olduğu saptanmıştır. Ayrıca genel tabloya bakıldığında araştırmada 38 yaş altı katılımcıların oranı %66,7 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.2).

Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 3.3. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İlköğretim	113	20,3	20,3	20,3
Lise	290	52,2	52,2	72,5
Ön lisans	64	11,5	11,5	84,0
Lisans	74	13,3	13,3	97,3
Lisansüstü	15	2,7	2,7	100,0
Toplam	556	100,0	100,0	

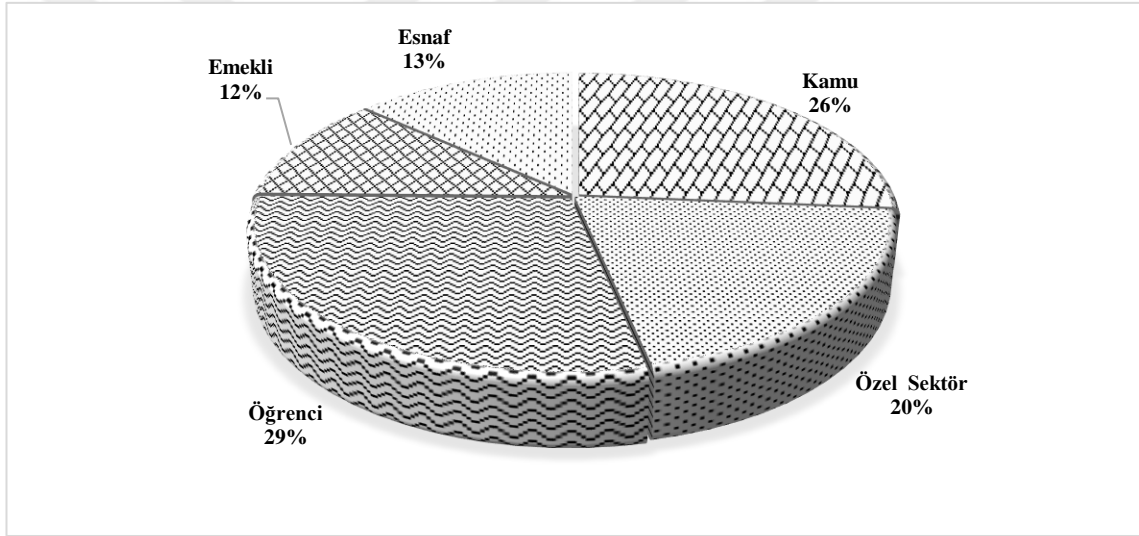
Şekil 3.5. Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Öğrenim durumu değişkenine göre, katılımcıların %20,3'ü ilköğretim, %52,2'sinin lise, %11,5'nin ön lisans, %13,3'nün lisans ve %2,7'sinin ise lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür (Tablo 3.3).

Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı

Tablo 3.4. Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kamu	147	26,4	26,4	26,4
Özel Sektör	113	20,3	20,3	46,7
Öğrenci	159	28,6	28,6	75,3
Emekli	63	11,4	11,4	86,7
Esnaf	74	13,3	13,3	100,0
Toplam	556	100	100,0	

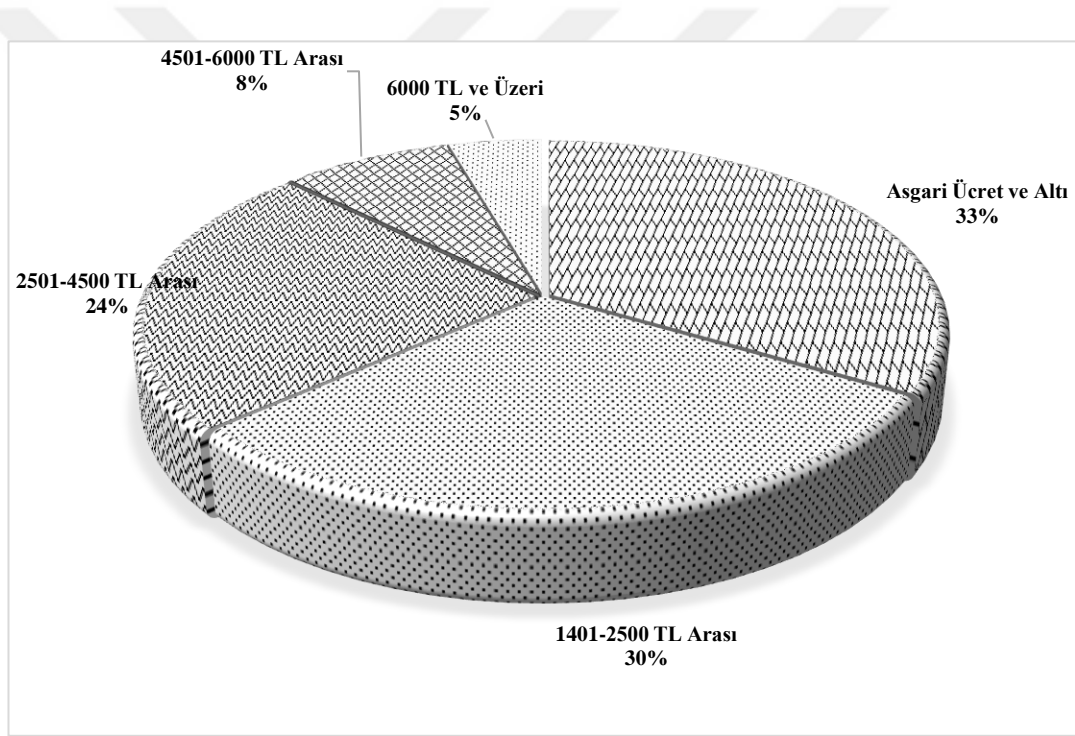
Şekil 3.6. Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Katılımcıların mesleki durumlarının dağılımlarına bakıldığında %26,4'nün kamu çalışanı, %20,3'nün özel sektör, %28,6'sının öğrenci, %11,4'nün emekli ve %13,3'nün ise esnaf olduğu görülmüştür (Tablo 3.4).

Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 3.5. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Asgari Ücret ve Altı	186	33,5	33,5	33,5
1401-2500 TL Arası	167	30,0	30,0	63,5
2501-4500 TL Arası	133	23,9	23,9	87,4
4501-6000 TL Arası	45	8,1	8,1	95,5
6000 TL ve Üzeri	25	4,5	4,5	100,0
Toplam	556	100,0	100,0	

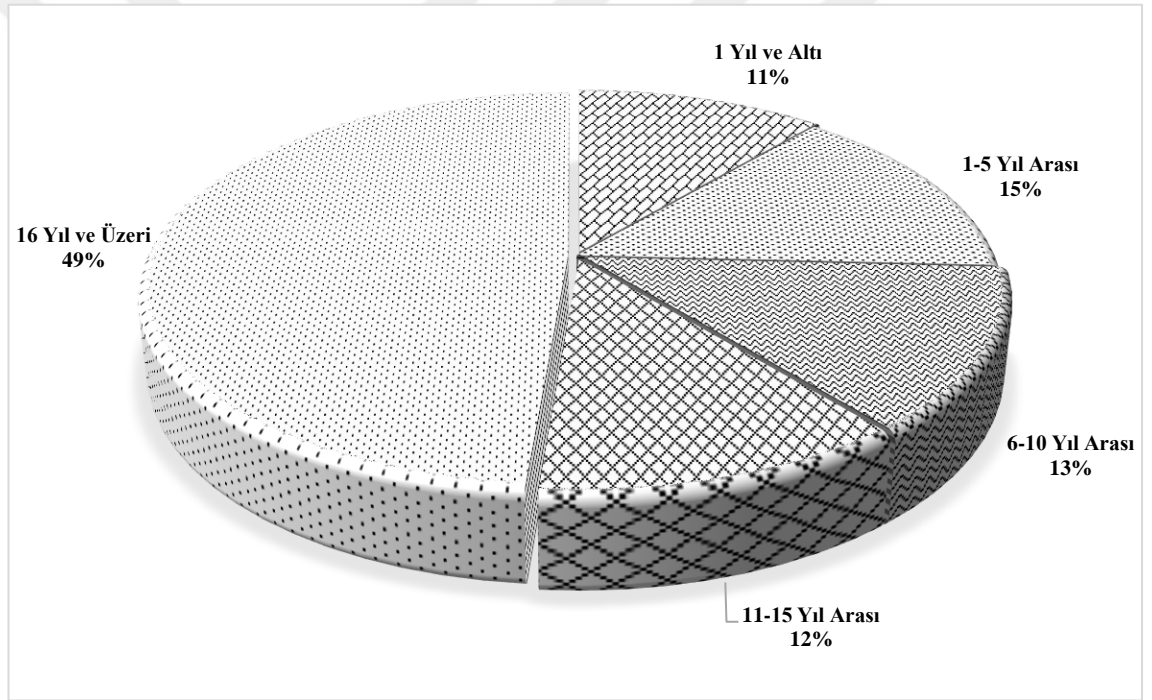
Şekil 3.7. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılanların aylık gelir dağılımlarına bakıldığında %33,5'nin asgari ücret ve altı, %30'unun 1401-2500 TL arası, %23,9'nun 2501-4500 TL arası, %8,1'nin 4501-6000 TL arası ve %4,5'nin 6000 TL ve üzeri gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. (Tablo 3.5).

Katılımcıların Uzundere’de İkamet Sürelerine Göre Dağılımı

Tablo 3.6. Katılımcıların Uzundere’de İkamet Sürelerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1 Yıl ve Altı	62	11,2	11,2	11,2
1-5 Yıl Arası	81	14,6	14,6	25,7
6-10 Yıl Arası	74	13,3	13,3	39,0
11-15 Yıl Arası	68	12,2	12,2	51,3
16 Yıl ve Üzeri	271	48,7	48,7	100,0
Toplam	556	100,0	100,0	

Şekil 3.8. Katılımcıların Uzundere’de İkamet Sürelerine Göre Dağılım Grafiği

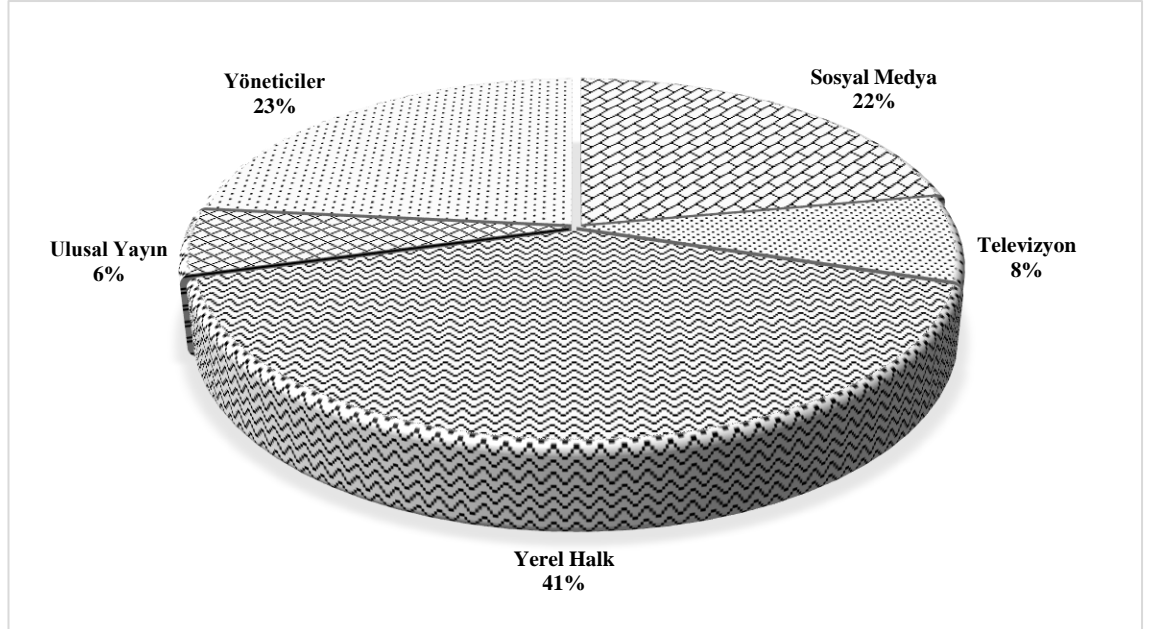
Katılımcıların Uzundere’de ikamet sürelerinin dağılımına bakıldığında, %11,2’sinin 1 yıl ve altı, %14,6’sının 1 ile 5 yıl arası, %13,3’nün 6 ile 10 yıl arası, %12,2’sinin 11 ile 15 yıl arası ve %48,7’sinin 16 yıl ve üzerinde ikamet ettiği tespit edilmiştir (Tablo 3.6).

Katılımcıların Sakin Şehir Hareketi Hakkında Bilgi Kaynağına Göre Dağılımı

Tablo 3.7. Katılımcıların Sakin Şehir Hareketi Hakkında Bilgi Kaynağına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sosyal Medya	123	22,1	22,1	22,1
Televizyon	43	7,7	7,7	29,8
Yerel Halk	228	41,0	41,0	70,8
Ulusal Yayın	32	5,8	5,8	76,6
Yöneticiler	130	23,4	23,4	100
Toplam	556	100,0	100,0	

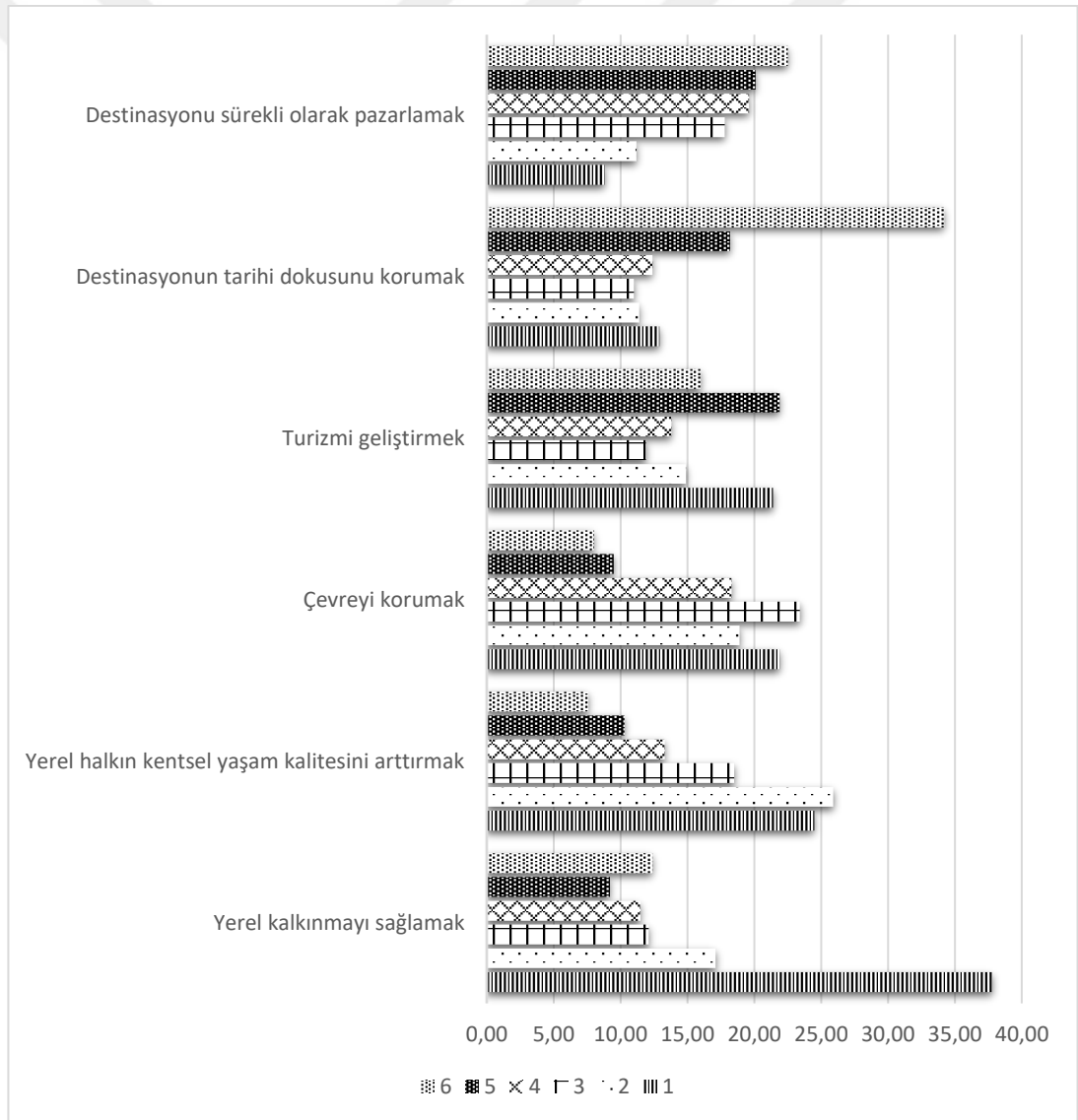
Şekil 3.9. Katılımcıların Sakin Şehir Hareketi Hakkında Bilgi Kaynağına Göre Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılanların sakin şehir hareketi hakkında nasıl bilgi sahibi olduklarına yönelik yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre %22,1'nin sosyal medya, %7,7'sinin televizyon %41'nin yerel halk, %5,8'nin ulusal yayın ve %23,4'nün ise yöneticiler aracılığı ile öğrendikleri görülmüştür (Tablo 3.7).

3.2.3. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi

Tablo 3.8. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi

	1	2	3	4	5	6	Toplam
Yerel kalkınmayı sağlamak	210 (37,8%)	95 (17,1%)	67 (12,1%)	64 (11,5%)	51 (9,2%)	69 (12,4%)	556 (100%)
Yerel halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmak	136 (24,5%)	144 (25,9%)	103 (18,5%)	74 (13,3%)	57 (10,3%)	42 (7,6%)	556 (100%)
Çevreyi korumak	122 (21,9%)	105 (18,9%)	130 (23,4%)	102 (18,3%)	53 (9,5%)	44 (8%)	556 (100%)
Turizmi geliştirmek	119 (21,4%)	83 (14,9%)	66 (11,9%)	77 (13,8%)	122 (21,9%)	89 (16,0%)	556 (100%)
Destinasyonun tarihi dokusunu korumak	72 (12,9%)	63 (11,4%)	61 (11,0%)	69 (12,4%)	101 (18,2%)	190 (34,2%)	556 (100%)
Destinasyonu sürekli olarak pazarlamak	49 (8,8%)	62 (11,2%)	99 (17,8%)	109 (19,6%)	112 (20,1%)	125 (22,5%)	556 (100%)

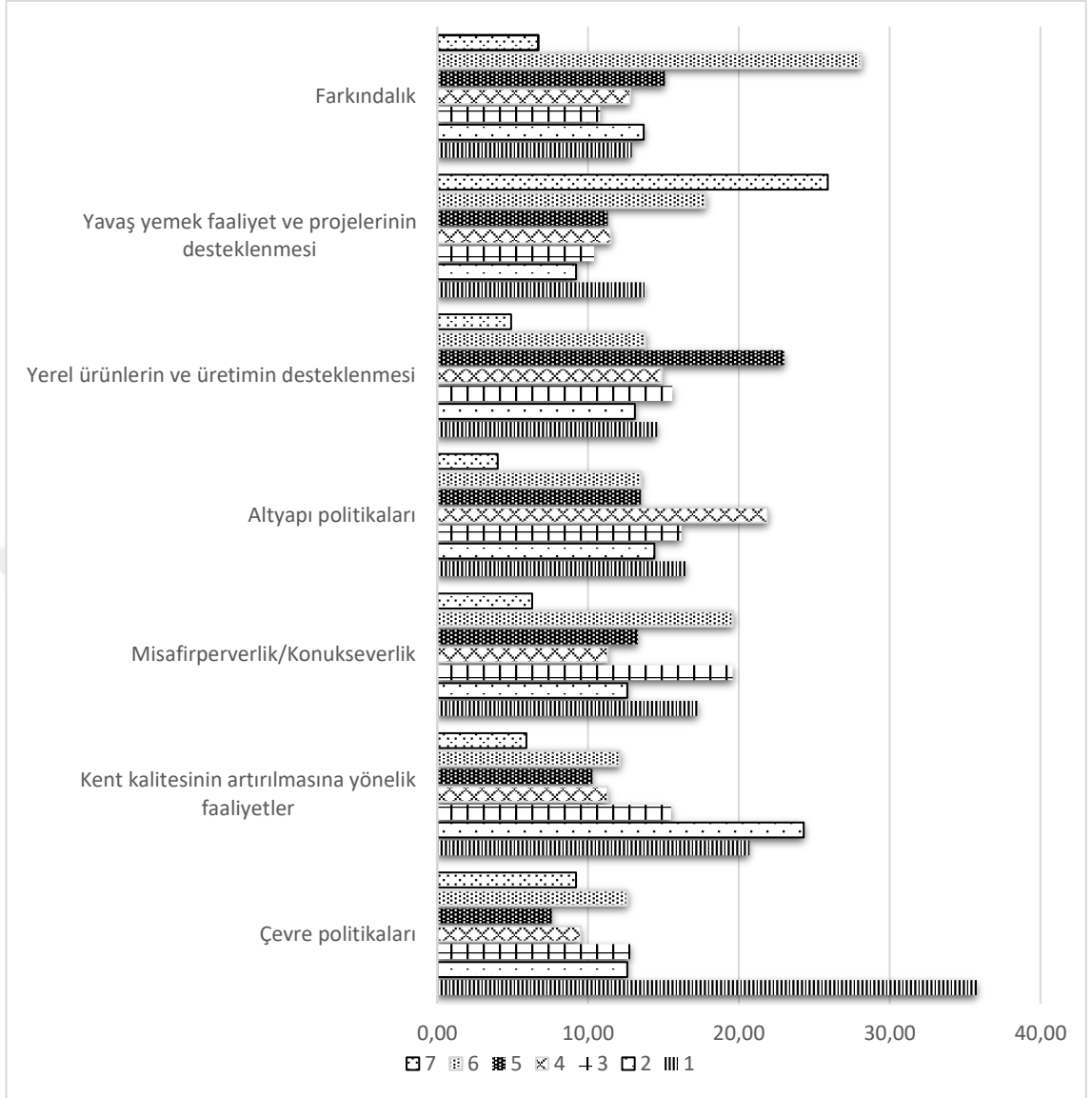
Şekil 3.10. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi Grafiği

Araştırmaya katılanların sakin şehirlerin amaçlarına yönelik fikirlerinin tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmada, katılımcıların %37,8'nin sakin şehirlerin en önemli amacının yerel kalkınmayı sağlamak, %24,5'nin yerel halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmak, %21,9'nun çevreyi korumak, %21,4'nün turizmi geliştirmek, %12,9'nun destinasyonun tarihi dokusunu korumak ve %8,8'nin ise destinasyonu sürekli olarak pazarlamak olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 3.8).

3.2.4. Sakin Şehir Kriterlerinin Zorluk Düzeyinin Değerlendirilmesi

Tablo 3.9. Sakin Şehir Kriterlerinin Zorluk Düzeyinin Değerlendirilmesi

	1	2	3	4	5	6	7	Toplam
Çevre politikaları	199 (35,8%)	70 (12,6%)	71 (12,8%)	53 (9,5%)	42 (7,6%)	70 (12,6%)	51 (9,2%)	556 (100%)
Kent kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler	115 (20,7%)	135 (24,3%)	86 (15,5%)	63 (11,3%)	57 (10,3%)	67 (12,1%)	33 (5,9%)	556 (100%)
Misafirperverlik/Konukseverlik	96 (17,3%)	70 (12,6%)	109 (19,6%)	63 (11,3%)	74 (13,3%)	109 (19,6%)	35 (6,3%)	556 (100%)
Altyapı politikaları	92 (16,5%)	80 (14,4%)	90 (16,2%)	122 (21,9%)	75 (13,5%)	75 (13,5%)	22 (4,0%)	556 (100%)
Yerel ürünlerin ve üretimin desteklenmesi	81 (14,6%)	73 (13,1%)	87 (15,6%)	83 (14,9%)	128 (23,0%)	77 (13,8%)	27 (4,9%)	556 (100%)
Yavaş yemek faaliyet ve projelerinin desteklenmesi	77 (13,8%)	51 (9,2%)	58 (10,4%)	64 (11,5%)	63 (11,3%)	99 (17,8%)	144 (25,9%)	556 (100%)
Farkındalık	72 (12,9%)	76 (13,7%)	60 (10,8%)	71 (12,8%)	84 (15,1%)	156 (28,1%)	37 (6,7%)	556 (100%)

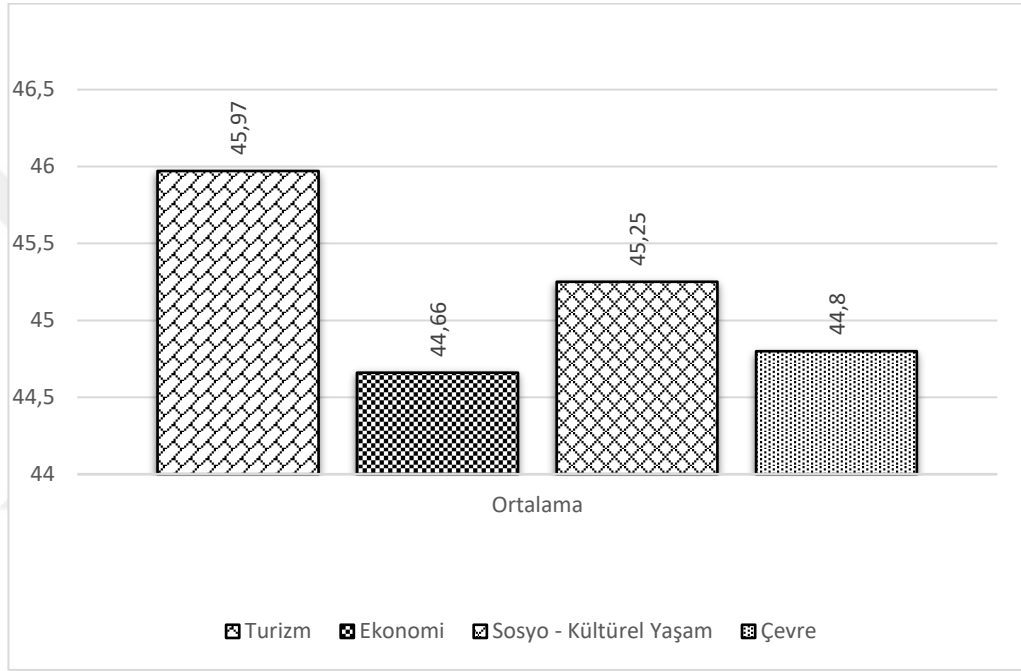
Şekil 3.11. Sakin Şehirlerin Amaçlarının Değerlendirilmesi Grafiği

Sakin şehir kriterlerinin Uzundere açısından zorluk düzeyinin belirlenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmada, elde edilen verilerin istatistiksel analizleri neticesinde, katılımcıların %35,8'nin çevre politikaları, %20,7'sinin kent kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler, %17,3'nün misafirperverlik/konukseverlik, %16,5'nin altyapı politikaları, %14,6'sının yerel ürünlerin ve üretimin desteklenmesi, %13,8'nin yavaş yemek faaliyet ve projelerinin desteklenmesi ve %12,9'nun ise farkındalık kriteri olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3.9).

3.2.5. Cittaslow'un Etkilediği Boyutlara İlişkin Genel Tanımlayıcı Analizler

Tablo 3.10. Cittaslow'un Etkilediği Boyutlara İlişkin Genel Tanımlayıcı Analizler

	Kişi Sayısı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Turizm	556	13	65	45,97	10,829
Ekonomi	556	13	65	44,66	10,727
Sosyo-kültürel Yaşam	556	13	65	45,25	10,710
Çevre	556	13	65	44,80	11,010

Şekil 3.12. Cittaslow'un Etkilediği Boyutlara İlişkin Genel Tanımlayıcı Grafiği

Cittaslow'un etkilediği boyutlardan olan turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, kullanılan ankette cttaslow'un etkisinin ölçülmeye çalışıldığı sorularda yer alan seçeneklerin istatistiksel açıdan puanlaması; Kesinlikle katılmıyorum: 1, Katılmıyorum:2, Fikrim yok:3, Katılıyorum:4 ve Kesinlikle katılıyorum: 5 şeklinde yapılmıştır. Bu bilgiler ışığında araştırmaya katılan bir bireyin tüm sorulara “Kesinlikle katılmıyorum” gibi cevaplar verdiğinde alınacak minimum puan 13, “Kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevap verdiğinde alınacak maksimum puan 65 olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmada elde edilen verilere SPSS21.0 programı ile ki kare testi yapıldığında ortalamalar sırasıyla; turizm

45,97(%70,72), ekonomi 44,66(% 68,70), sosyo-kültürel yaşam 45,25(%69,61) ve çevre ise 44,80(% 68,92) olduğu görülmüştür (Tablo 3.10).

3.2.6. Cittaslow'un Turizm Üzerindeki Etki Analizi

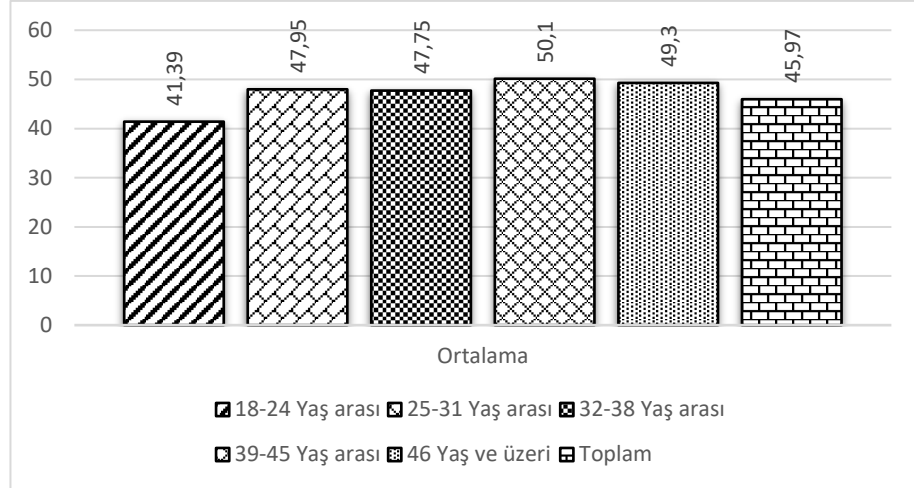
Tablo 3.11. Cittaslow'un Turizme etkisinin Cinsiyet ile ilişkisi

	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	Erkek	363	46,07	11,222	13	65	0,750
	Kadın	193	45,77	10,072	13	65	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

Cittaslow'un turizme etkisinin demografik özelliklerden olan cinsiyet ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı, bu kısım için yapılan istatistiksel analizler (Ki kare) neticesinde elde edilen verilerden olan p değeri 0,05 den büyük (0,750) olduğundan anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir (Tablo 3.11).

Tablo 3.12. Cittaslow'un Turizme etkisinin Yaş ile ilişkisi

	Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	18-24 Yaş arası	210	41,39	10,448	13	64	0,001
	25-31 Yaş arası	85	47,95	11,099	13	65	
	32-38 Yaş arası	76	47,75	10,548	17	65	
	39-45 Yaş arası	52	50,10	9,850	20	65	
	46 Yaş ve üzeri	133	49,30	9,242	15	65	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

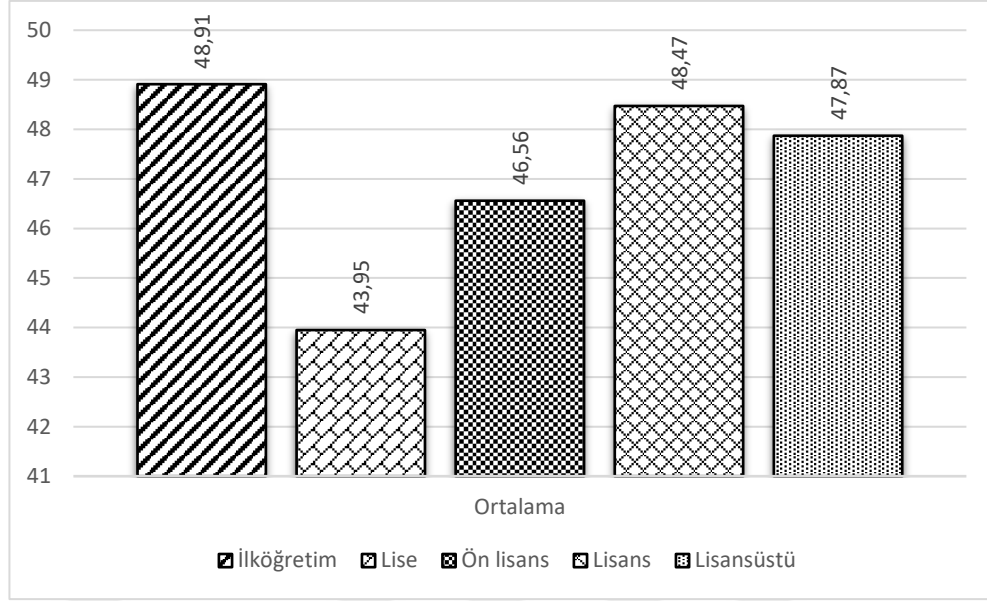

Şekil 3.13. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Yaş İle İlişkisi Grafiği

Turizmi etkileyen cittaslow'un yaş ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan yaş aralığına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla 18-24 yaş arası 41,39, 25-31 yaş arası 47,95, 32-38 yaş arası 47,75, 39-45 yaş arası 50,10 ve 46 yaş ve üzeri ise 49,30 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.12).

Tablo 3.13. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi

	Öğrenim Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	İlköğretim	113	48,91	9,291	19	65	0,001
	Lise	290	43,95	10,944	13	65	
	Ön lisans	64	46,56	11,292	13	65	
	Lisans	74	48,47	10,767	18	65	
	Lisansüstü	15	47,87	10,696	17	59	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

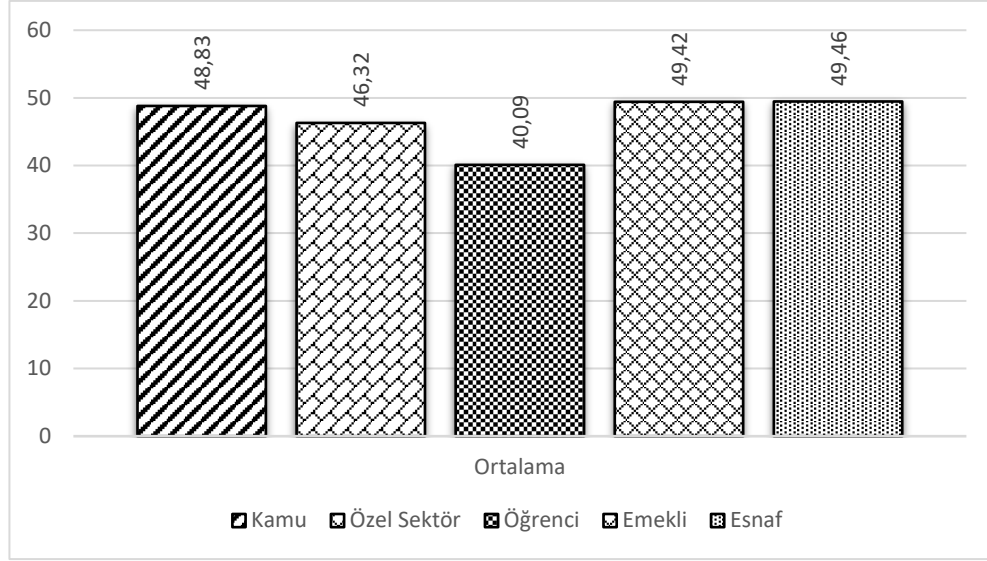
Şekil 3.14. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafığı

Cittaslow felsefesinin turizm üzerindeki etkisinin katılımcıların öğrenim durumu ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına baktığında ortalamaların sırasıyla ilköğretim, 48,91, lise 43,95, ön lisans 46,56, lisans 48,48 ve lisansüstü ise 47,87 şeklinde hesaplanmıştır (Tablo 3.13).

Tablo 3.14. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Meslek ile İlişkisi

	Meslek	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	Kamu	147	48,83	10,165	15	65	0,001
	Özel Sektör	114	46,32	12,159	13	65	
	Öğrenci	159	40,09	9,619	13	65	
	Emekli	62	49,42	7,262	19	65	
	Esnaf	74	49,46	9,865	13	65	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

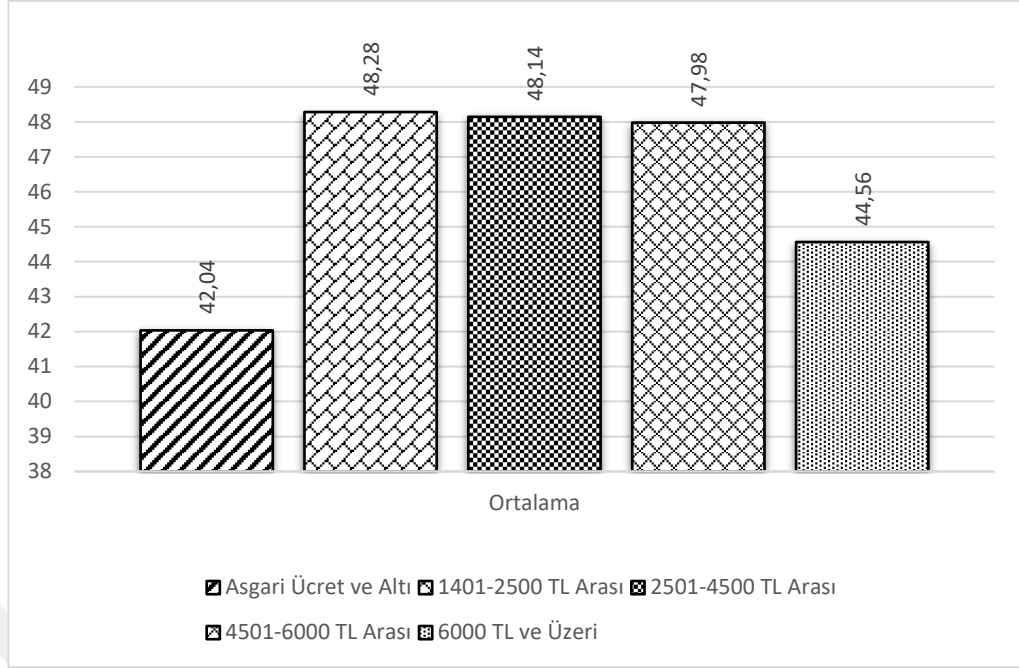

Şekil 3.15. CittaSlow'un Turizme Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği

CittaSlow hareketinin turizm üzerindeki etkisinin katılımcıların meslekleri ile ilişkisinin tespitine yönelik yapılan araştırmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (Ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla kamu 48,83, özel sektör 46,32, öğrenci 40,09, emekli 49,42 ve esnaf ise 49,46 şeklinde tespit edilmiştir (Tablo 3.14).

Tablo 3.15. CittaSlow'un Turizme Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi

	Aylık Gelir	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	Asgari Ücret ve Altı	186	42,04	10,203	13	65	0,001
	1401-2500 TL Arası	167	48,28	10,679	13	65	
	2501-4500 TL Arası	133	48,14	10,533	13	65	
	4501-6000 TL Arası	45	47,98	10,887	18	65	
	6000 TL ve Üzeri	25	44,56	10,038	17	60	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

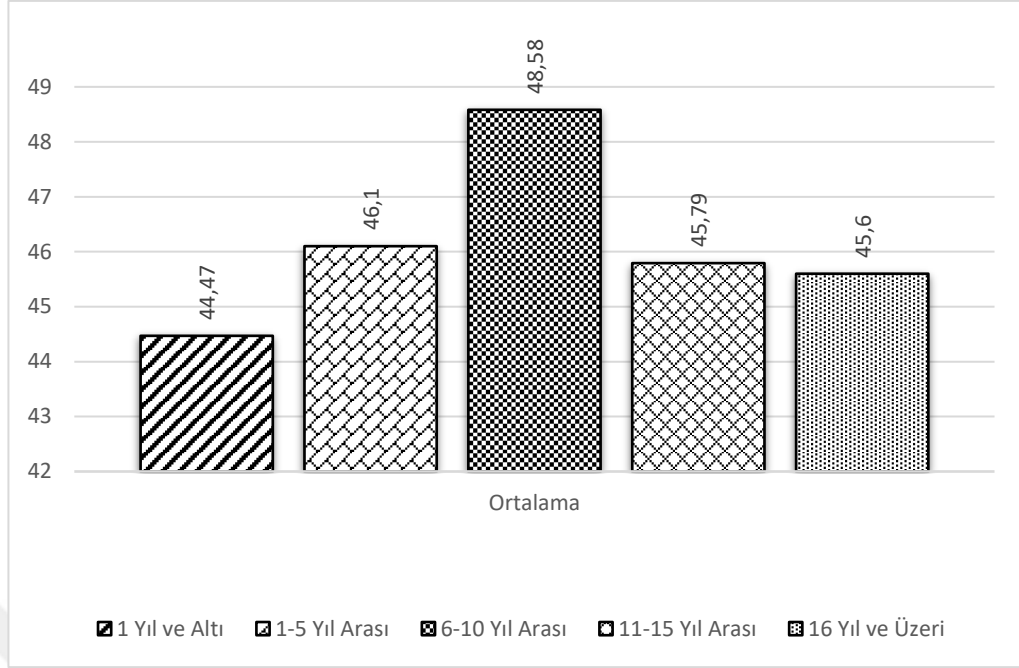

Şekil 3.16. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği

Turizmi etkileyen cittaslow akımının, katılımcıların gelir durumları ile ilişkisinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan aylık gelir durumlarına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla asgari ücret ve altı 42,04, 1401-2500 TL arası 48,28, 2501-4500 TL arası 48,14, 4501-6000 TL arası 47,98 ve 6000 TL üzeri için ise 44,56 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.15).

Tablo 3.16. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi

	İkamet süresi	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	1 Yıl ve Altı	62	44,47	11,541	13	63	0,212
	1-5 Yıl Arası	81	46,10	10,721	18	65	
	6-10 Yıl Arası	74	48,58	10,682	15	65	
	11-15 Yıl Arası	68	45,79	10,891	13	65	
	16 Yıl ve Üzeri	271	45,60	10,680	13	65	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

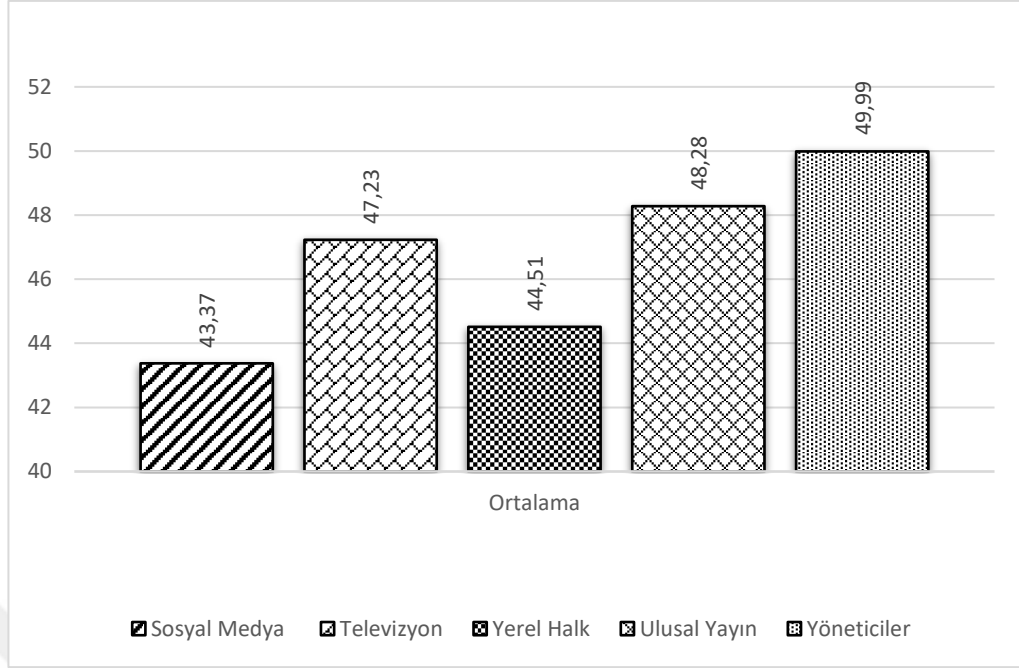

Şekil 3.17. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği

Citaslow un Turizm üzerindeki etkisinin Uzundere'de ikamet süresi ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri anlamlılık ifade etmeyen 0,212 olarak bulunmuştur (Tablo 3.16).

Tablo 3.17. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi

	Bilgi kaynağı	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Turizm	Sosyal Medya	123	43,37	11,454	13	65	0,001
	Televizyon	43	47,23	10,761	15	65	
	Yerel Halk	228	44,51	10,665	13	65	
	Ulusal Yayın	32	48,28	11,419	20	65	
	Yöneticiler	130	49,99	9,102	17	65	
	Toplam	556	45,97	10,829	13	65	

Şekil 3.18. Cittaslow'un Turizme Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un turizm üzerindeki etkisinin bilgi kaynağı ile ilişkisinin tespitine yönelik gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (Ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan Uzundere'de sakin şehir hakkında nereden bilgi edinme durumlarına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla sosyal medya 43,37, televizyon 47,23, yerel halk 44,51, ulusal yayın 48,23 ve yöneticiler ise 49,99 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.17).

3.2.7. Cittaslow'un Ekonomi Üzerindeki Etki Analizi

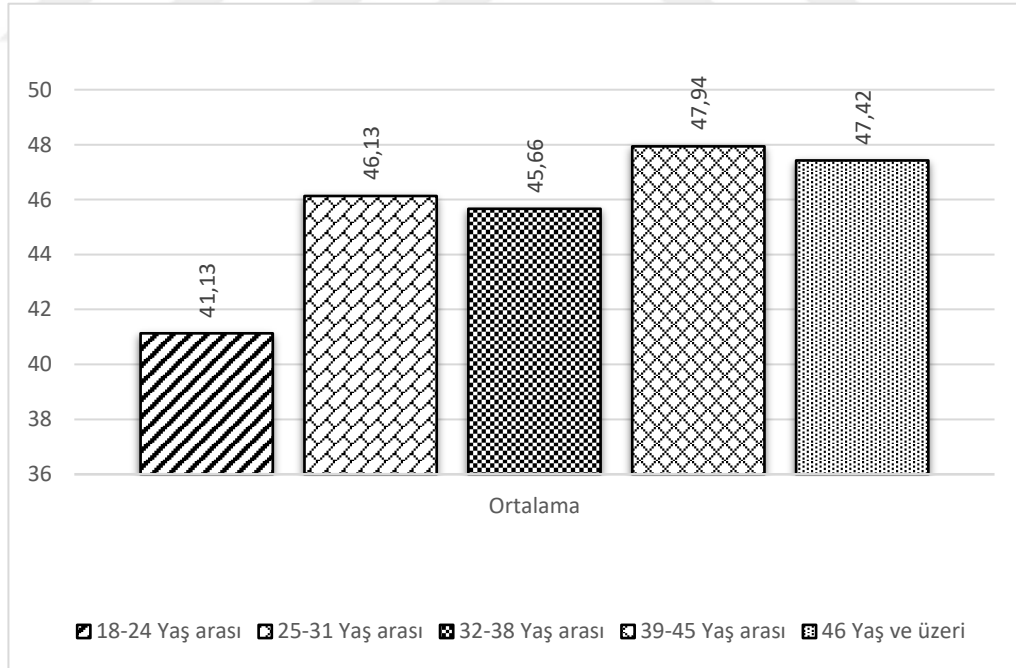
Tablo 3.18. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Cinsiyet ile İlişkisi

	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	Erkek	363	44,48	11,109	13	65	0,594
	Kadın	193	44,99	9,991	13	65	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

Cittaslow'un ekonomiye etkisinin demografik özelliklerden olan cinsiyet ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı, bu kısım için yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde elde edilen verilerden olan p değeri 0,05 den büyük (0,594) olduğundan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 3.18).

Tablo 3.19. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Yaş ile İlişkisi

	Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	18-24 Yaş arası	210	41,13	9,876	13	65	0,001
	25-31 Yaş arası	85	46,13	11,769	13	65	
	32-38 Yaş arası	76	45,66	11,048	23	65	
	39-45 Yaş arası	52	47,94	9,781	17	65	
	46 Yaş ve üzeri	133	47,42	10,063	13	65	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

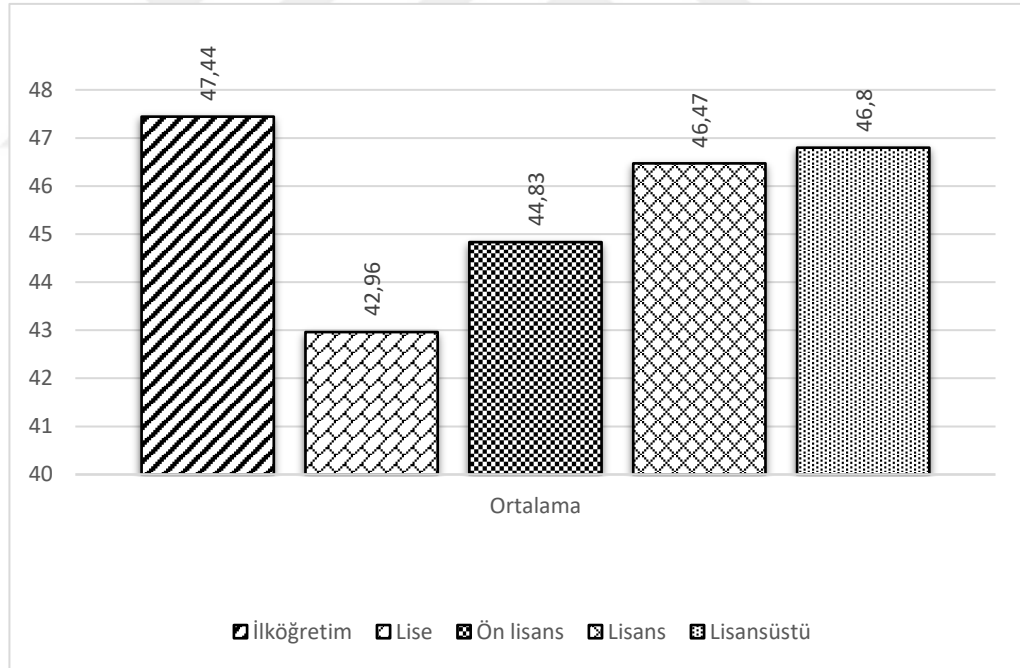
Şekil 3.19. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Yaş ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un ekonomiye etkisinin yaş ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece

anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan yaş aralığına göre puanlamasına baktığında, ortalamaların sırasıyla 18-24 yaş arası 41,13, 25-31 yaş arası 46,13, 32-38 yaş arası 45,66, 39-45 yaş arası 47,94 ve 46 yaş ve üzeri ise 47,42 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.19).

Tablo 3.20. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi

	Öğrenim Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	İlköğretim	113	47,44	9,632	17	65	0,001
	Lise	290	42,96	10,434	13	65	
	Ön lisans	64	44,83	12,103	13	65	
	Lisans	74	46,47	10,940	18	65	
	Lisansüstü	15	46,80	12,007	23	61	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

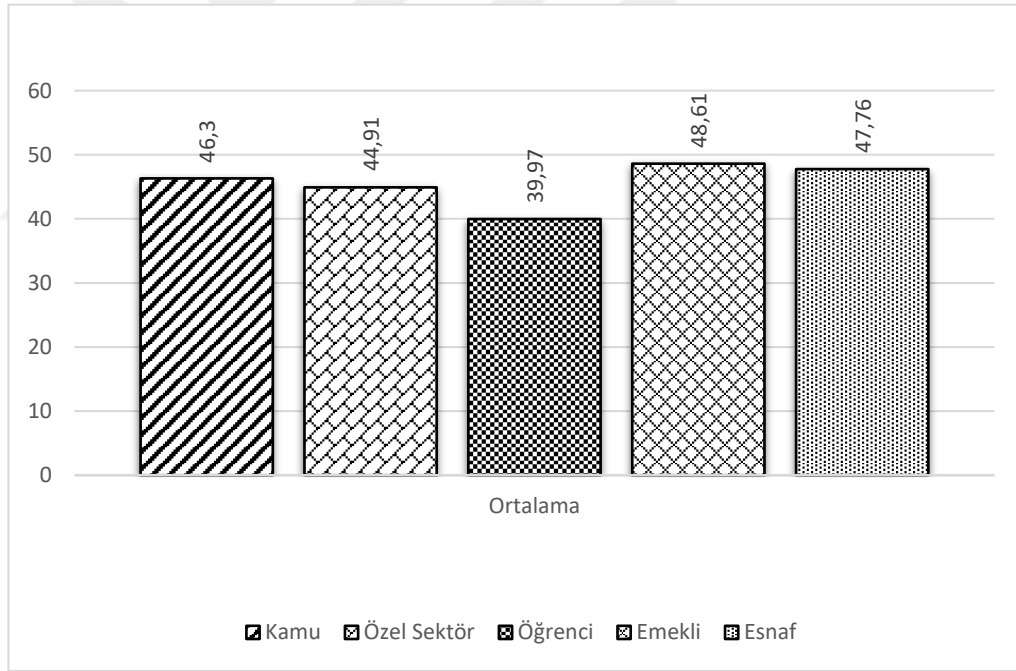
Şekil 3.20. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow felsefesinin ekonomi üzerindeki etkisinin katılımcıların öğrenim durumu ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde yapılan istatistiksel analizler (Ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden

0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına baktığında, ortalamaların sırasıyla ilköğretim, 47,44, lise 42,96, ön lisans 44,83, lisans 46,47 ve lisansüstü ise 46,80 şeklinde hesaplanmıştır (Tablo 3.20).

Tablo 3.21. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Meslek ile İlişkisi

	Meslek	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	Kamu	147	46,30	11,103	16	65	0,001
	Özel Sektör	114	44,91	12,119	13	65	
	Öğrenci	159	39,97	8,872	13	65	
	Emekli	62	48,61	8,404	13	63	
	Esnaf	74	47,76	9,756	13	65	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

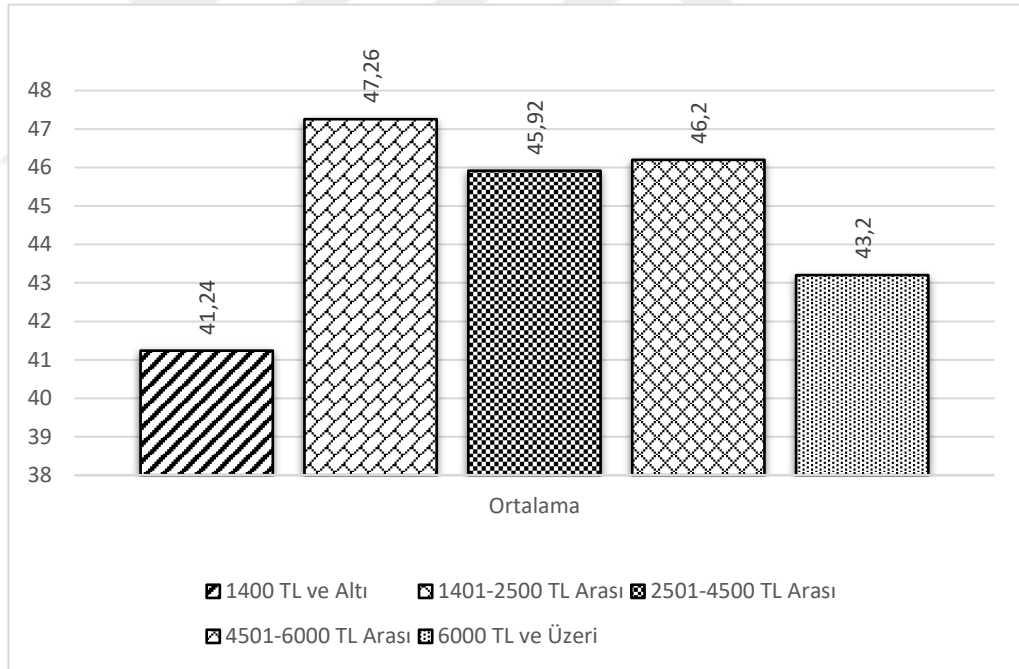
Şekil 3.21. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow hareketinin ekonomi üzerindeki etkisinin katılımcıların meslekleri ile ilişkisinin tespitine yönelik yapılan araştırmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla kamu 46,30, özel

sektör 44,91, öğrenci 39,97, emekli 48,61 ve esnaf ise 47,76 şeklinde belirlenmiştir (Tablo 3.31).

Tablo 3.22. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi

	Aylık Gelir	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	Asgari Ücret ve Altı	186	41,24	9,627	13	65	0,001
	1401-2500 TL Arası	167	47,26	10,368	13	65	
	2501-4500 TL Arası	133	45,92	11,682	13	65	
	4501-6000 TL Arası	45	46,20	10,614	18	64	
	6000 TL ve Üzeri	25	43,20	9,631	22	59	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

Şekil 3.22. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği

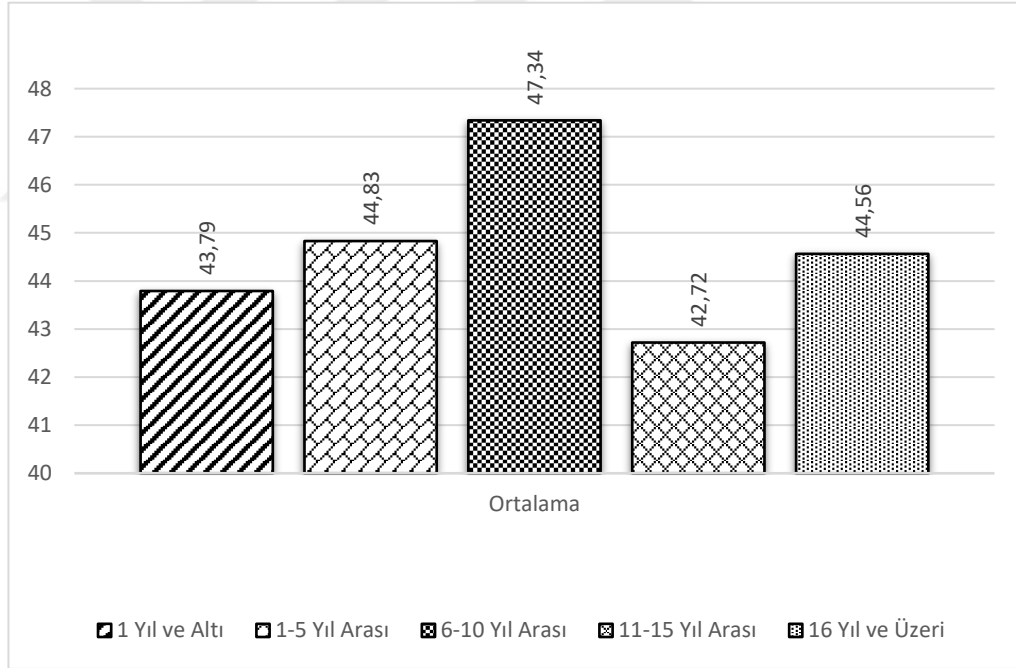
Ekonomik göstergeleri etkileyen cittaslow akımının, katılımcıların gelir durumları ile ilişkisinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırmanın bu bölümünde yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel

açından aylık gelir durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla asgari ücret ve altı 41,24, 1401-2500 TL arası 47,26, 2501-4500 TL arası 45,92, 4501-6000 TL arası 46,20 ve 6000 TL üzeri için ise 43,20 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.22).

Tablo 3.23. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi

	İkamet süresi	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	1 Yıl ve Altı	62	43,79	11,521	13	65	0,121
	1-5 Yıl Arası	81	44,83	10,337	18	65	
	6-10 Yıl Arası	74	47,34	11,262	16	65	
	11-15 Yıl Arası	68	42,72	10,501	13	65	
	16 Yıl ve Üzeri	271	44,56	10,495	13	65	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

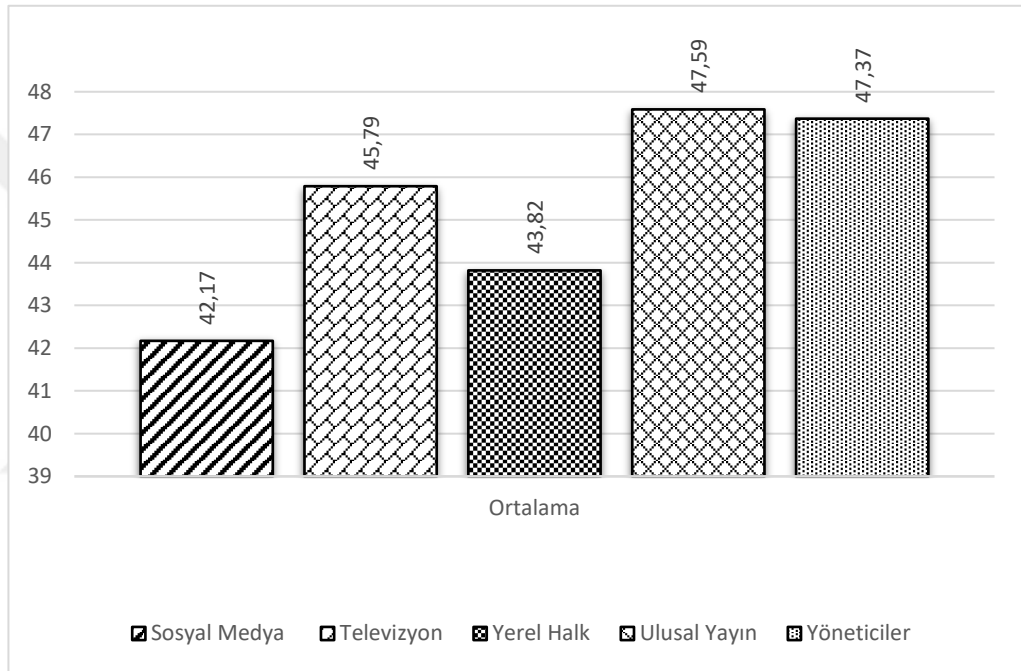

Şekil 3.23. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un ekonomi üzerindeki etkisinin Uzundere'de ikamet süresi ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri anlamlılık ifade etmeyen 0,121 olarak bulunmuştur (Tablo 3.23).

Tablo 3.24. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi

	Bilgi kaynağı	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Ekonomi	Sosyal Medya	123	42,17	11,961	13	65	0,001
	Televizyon	43	45,79	10,923	16	65	
	Yerel Halk	228	43,82	10,087	13	65	
	Ulusal Yayın	32	47,59	11,897	21	65	
	Yöneticiler	130	47,37	9,528	13	65	
	Toplam	556	44,66	10,727	13	65	

Şekil 3.24. Cittaslow'un Ekonomiye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un ekonomi üzerindeki etkisinin bilgi kaynağı ile ilişkisinin tespitine yönelik gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan Uzundere'de sakin şehir hakkında nereden bilgi edinme durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla sosyal medya 42,17 televizyon 45,79, yerel halk 43, 82, ulusal yayın 47,59 ve yöneticiler ise 47,37 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.24).

3.2.8. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşam Üzerindeki Etki Analizi

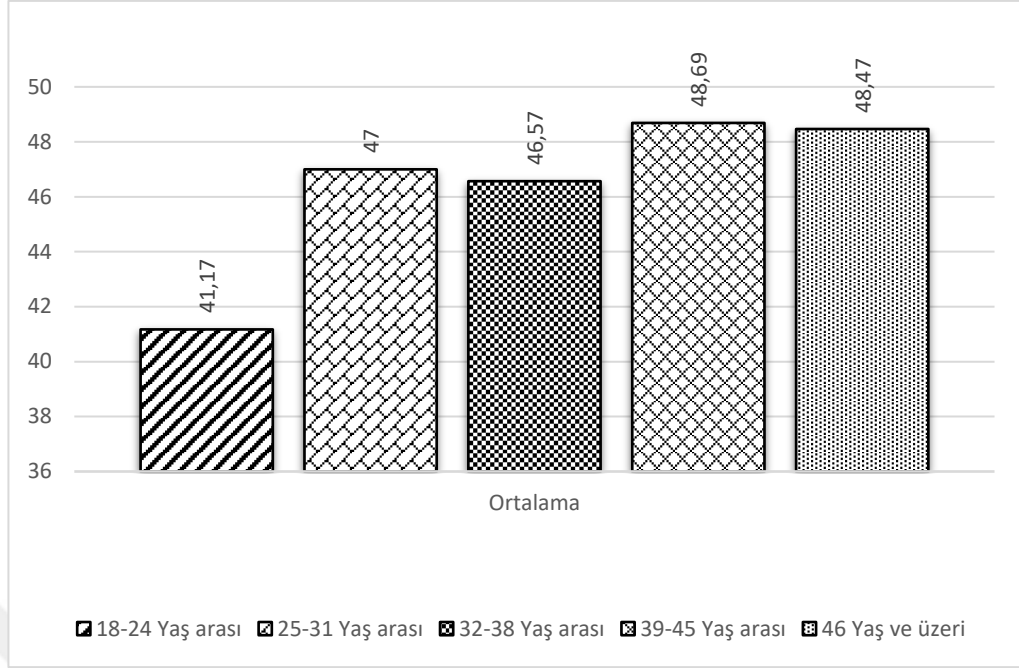
Tablo 3.25. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Cinsiyet ile İlişkisi

	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo - Kültürel Yaşam	Erkek	363	45,20	11,016	13	65	0,894
	Kadın	193	45,33	10,136	13	65	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

Cittaslow'un Sosyo-kültürel yaşama etkisinin demografik özelliklerden olan cinsiyet ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı bu kısım için, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, elde edilen verilerden olan p değeri 0,05 den büyük (0,894) olduğundan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 3.25).

Tablo 3.26. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Yaş ile İlişkisi

	Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo Kültürel Yaşam	18-24 Yaş arası	210	41,17	10,162	13	63	0,001
	25-31 Yaş arası	85	47,00	11,209	13	65	
	32-38 Yaş arası	76	46,57	10,982	16	65	
	39-45 Yaş arası	52	48,69	9,609	23	65	
	46 Yaş ve üzeri	133	48,47	9,491	14	65	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

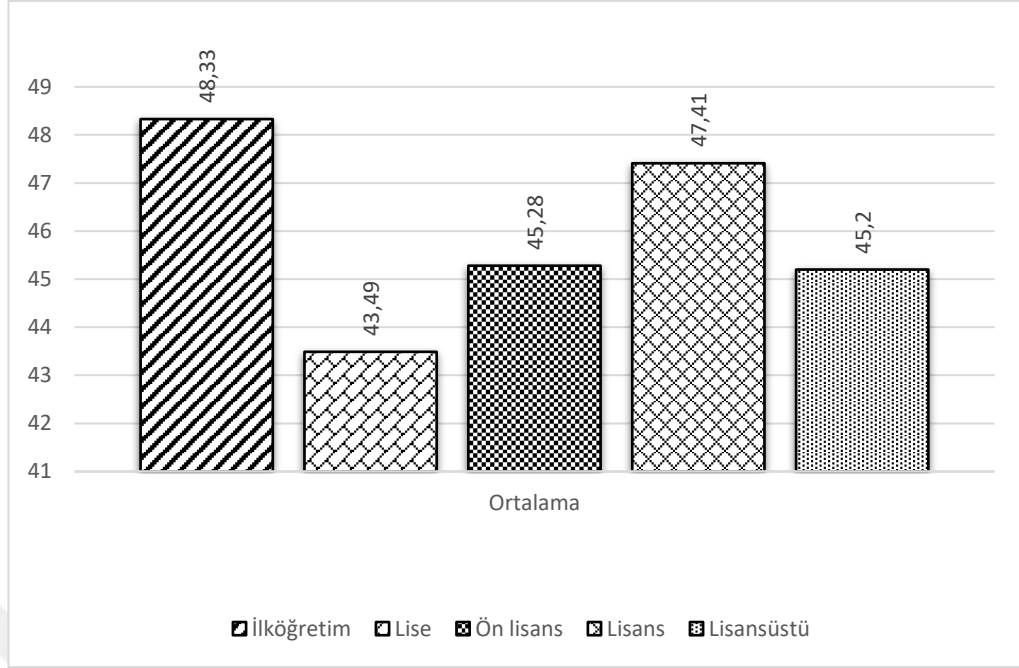

Şekil 3.25. Cittaşlow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Yaş ile İlişkisi Grafiği

Cittaşlow'un sosyo-kültürel yaşama etkisinin yaş ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan yaş aralığına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla 18-24 yaş arası 41,17, 25-31 yaş arası 47,00, 32-38 yaş arası 46,57, 39-45 yaş arası 48,69 ve 46 yaş ve üzeri ise 48,47 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.26).

Tablo 3.27. Cittaşlow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi

	Öğrenim Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo Kültürel Yaşam	İlköğretim	113	48,33	8,727	23	65	0,001
	Lise	290	43,49	10,913	13	65	
	Ön lisans	64	45,28	11,560	13	65	
	Lisans	74	47,41	10,436	21	65	
	Lisansüstü	15	45,20	12,049	17	60	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

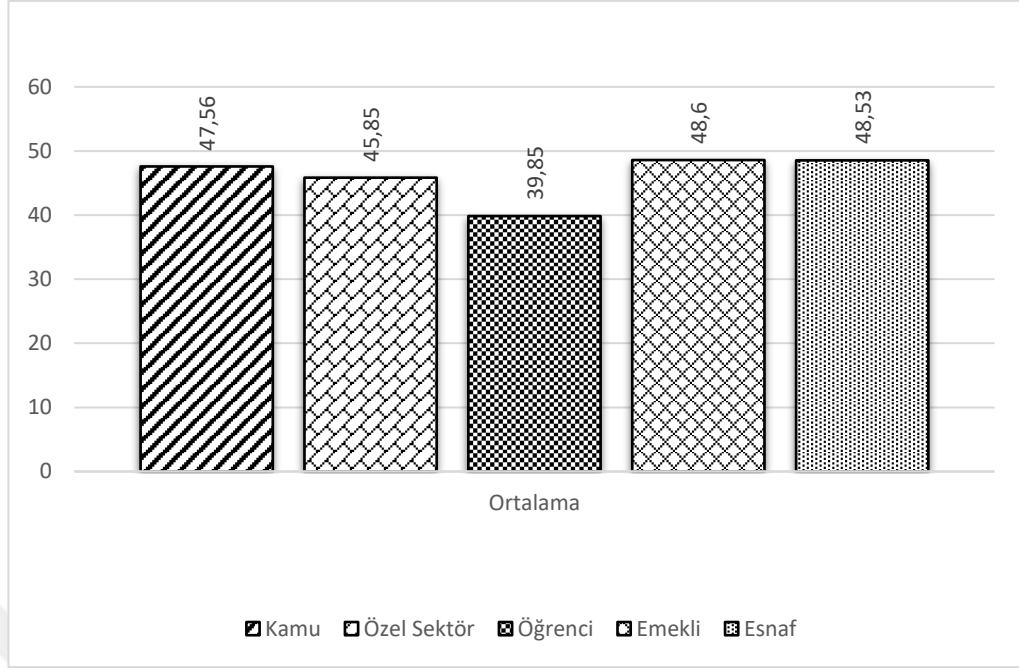

Şekil 3.26. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow felsefesinin sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisinin katılımcıların öğrenim durumu ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla ilköğretim, 48,33, lise 43,49, ön lisans 45,28, lisans 47,41 ve lisansüstü ise 45,20 şeklinde hesaplanmıştır (Tablo 3.27).

Tablo 3.28. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Meslek ile İlişkisi

	Meslek	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo Kültürel Yaşam	Kamu	147	47,56	10,644	14	65	0,001
	Özel Sektör	114	45,85	11,869	13	65	
	Öğrenci	159	39,85	9,212	13	65	
	Emekli	62	48,60	7,511	15	62	
	Esnaf	74	48,53	10,067	13	65	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

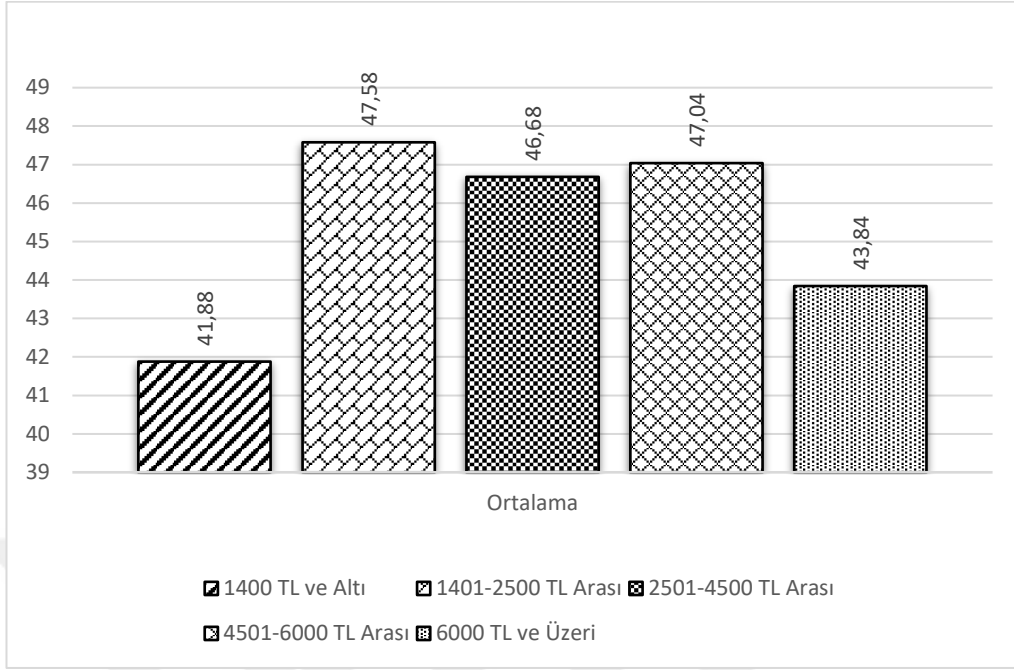

Şekil 3.27. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafığı

Cittaslow hareketinin sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisinin katılımcıların meslekleri ile ilişkisinin tespitine yönelik yapılan araştırmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla kamu 47,56, özel sektör 45,85, öğrenci 39,85, emekli 48,60 ve esnaf ise 48,53 şeklinde belirlenmiştir. (Tablo 3.26).

Tablo 3.29. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi

	Aylık Gelir	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo Kültürel Yaşam	Asgari Ücret ve Altı	186	41,88	10,199	13	65	0,001
	1401-2500 TL Arası	167	47,58	10,209	13	65	
	2501-4500 TL Arası	133	46,68	11,181	13	65	
	4501-6000 TL Arası	45	47,04	10,081	21	65	
	6000 TL ve Üzeri	25	43,84	10,511	17	61	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

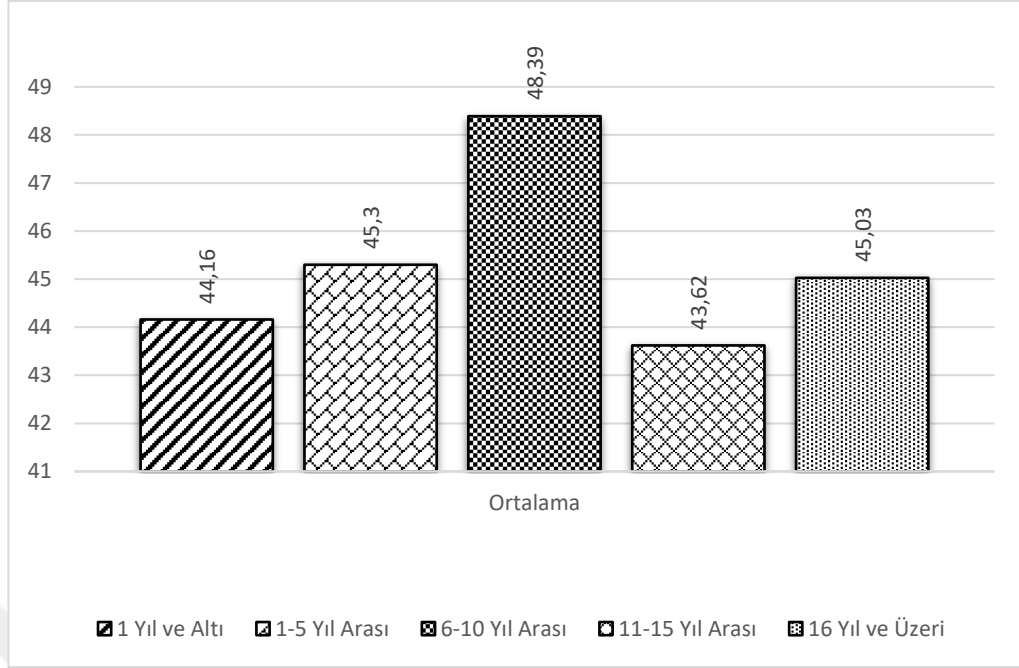

Şekil 3.28. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği

Sosyo-kültürel yaşamı etkileyen cittaslow akımının, katılımcıların gelir durumları ile ilişkisinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan aylık gelir durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla asgari ücret ve altı 41,88, 1401-2500 TL arası 47,58, 2501-4500 TL arası 46,68, 4501-6000 TL arası 47,04 ve 6000 TL üzeri için ise 43,84 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.29).

Tablo 3.30. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi

	İkamet süresi	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo Kültürel Yaşam	1 Yıl ve Altı	62	44,16	11,019	13	63	0,068
	1-5 Yıl Arası	81	45,30	10,582	18	65	
	6-10 Yıl Arası	74	48,39	10,345	14	65	
	11-15 Yıl Arası	68	43,62	11,883	13	65	
	16 Yıl ve Üzeri	271	45,03	10,368	13	65	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

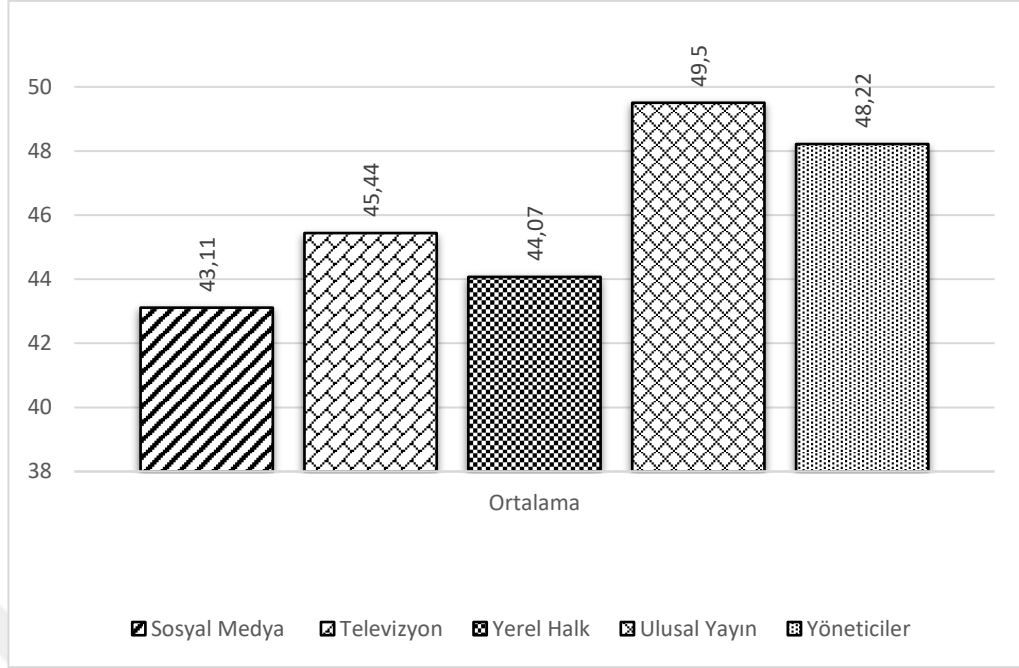
Şekil 3.29. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisinin Uzundere'de ikamet süresi ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri anlamlılık ifade etmeyen 0,068 olarak bulunmuştur (Tablo 3.30).

Tablo 3.31. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi

	Bilgi kaynağı	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Sosyo Kültürel Yaşam	Sosyal Medya	123	43,11	11,254	13	65	0,001
	Televizyon	43	45,44	11,919	14	65	
	Yerel Halk	228	44,07	10,446	13	65	
	Ulusal Yayın	32	49,50	11,147	22	65	
	Yöneticiler	130	48,22	9,243	15	65	
	Toplam	556	45,25	10,710	13	65	

Şekil 3.30. Cittaslow'un Sosyo-Kültürel Yaşama Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisinin bilgi kaynağı ile ilişkisinin tespitine yönelik gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan Uzundere'de sakin şehir hakkında nereden bilgi edinme durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla sosyal medya 43,11 televizyon 45,44, yerel halk 44,07, ulusal yayın 49,50 ve yöneticiler ise 48,22 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.31).

3.2.9. Cittaslow'un Çevre Üzerindeki Etki Analizi

Tablo 3.32. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Cinsiyet ile İlişkisi

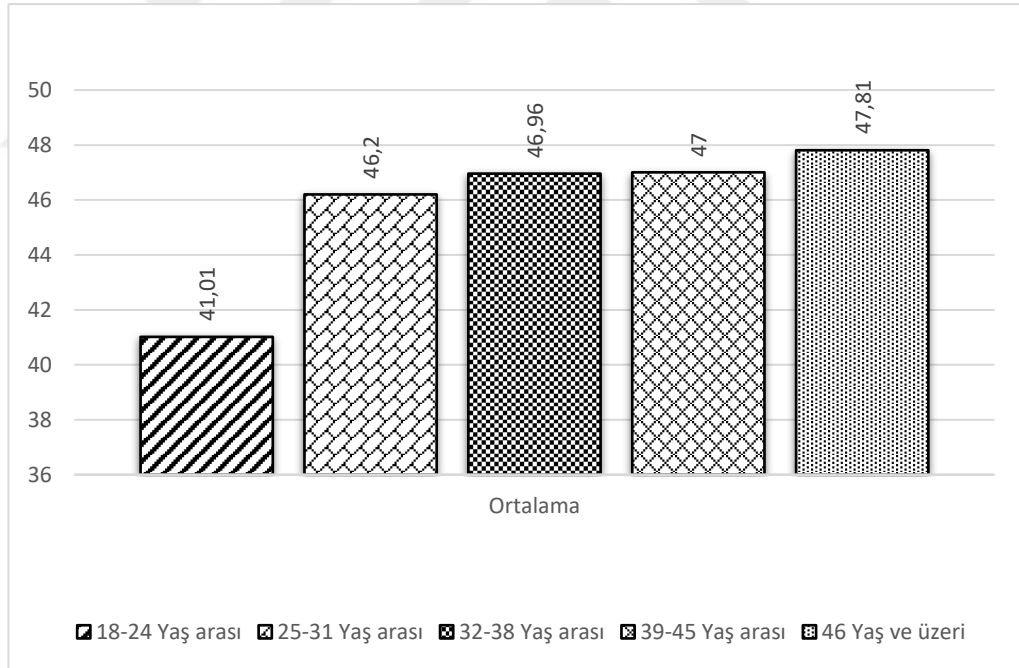
	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	Erkek	363	44,99	11,363	13	65	0,582
	Kadın	193	44,45	10,332	13	65	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

Cittaslow'un çevreye etkisinin demografik özelliklerden olan cinsiyet ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı bu kısım için, yapılan istatistiksel analizler (ki kare)

neticesinde, elde edilen verilerden olan p değeri 0,05 den büyük (0,582) olduğundan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 3.32).

Tablo 3.33. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Yaş ile İlişkisi

	Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	18-24 Yaş arası	210	41,01	10,419	13	65	0,001
	25-31 Yaş arası	85	46,20	12,321	13	65	
	32-38 Yaş arası	76	46,96	11,466	18	65	
	39-45 Yaş arası	52	47,00	9,994	21	65	
	46 Yaş ve üzeri	133	47,81	9,489	19	65	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

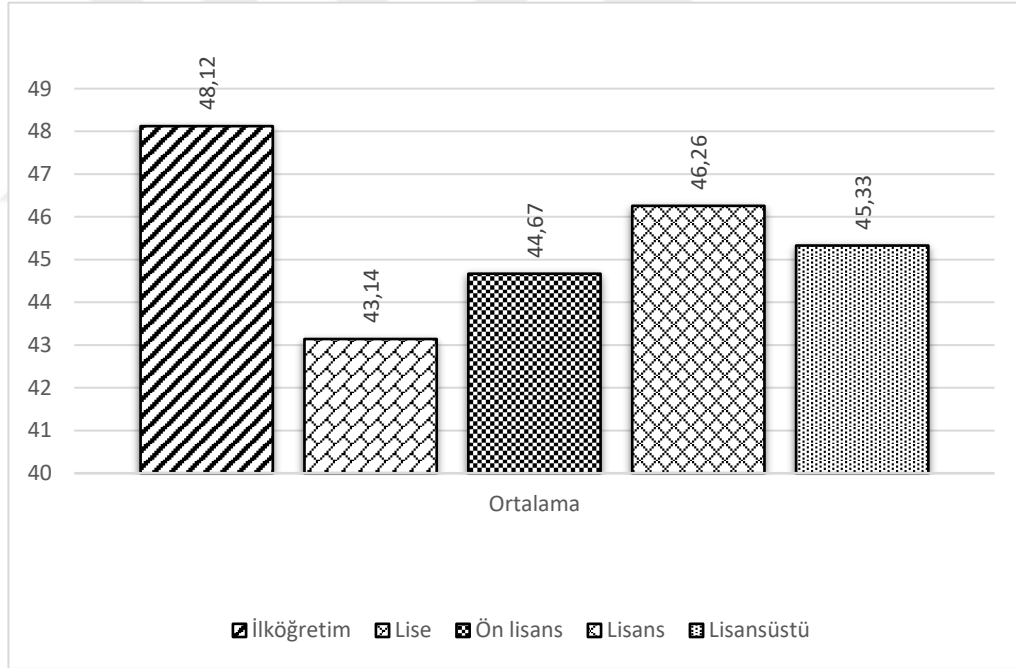
Şekil 3.31. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Yaş ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un çevre üzerindeki etkisinin yaş ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri

cevapların istatistiksel açıdan yaş aralığına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla 18-24 yaş arası 41,01, 25-31 yaş arası 46,20, 32-38 yaş arası 46,96, 39-45 yaş arası 47,00 ve 46 yaş ve üzeri ise 47,81 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.33).

Tablo 3.34. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi

	Öğrenim Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	İlköğretim	113	48,12	9,385	23	65	0,001
	Lise	290	43,14	11,024	13	65	
	Ön lisans	64	44,67	11,564	13	65	
	Lisans	74	46,26	11,490	21	65	
	Lisansüstü	15	45,33	12,046	17	60	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

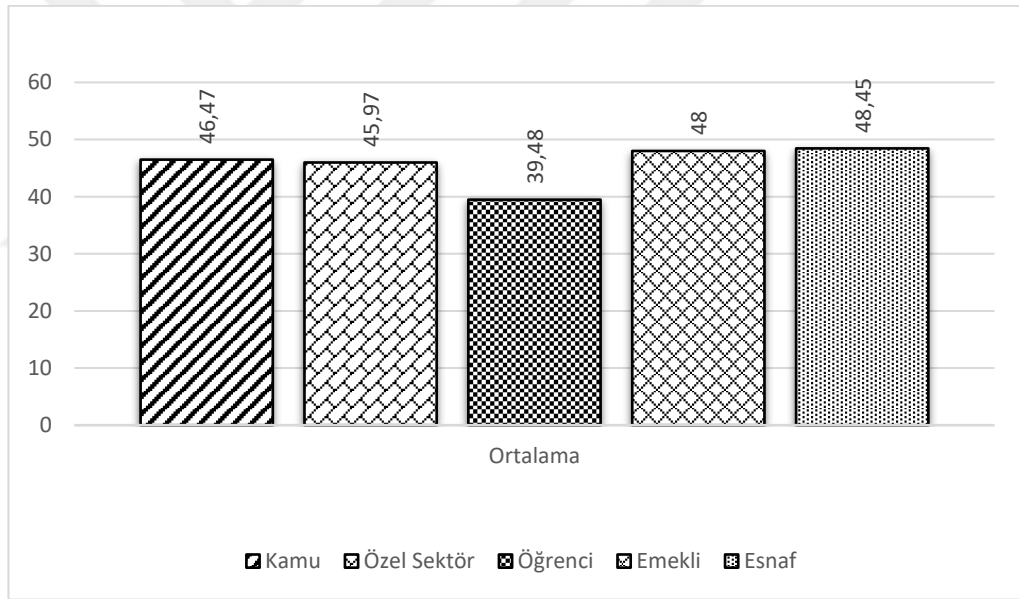
Şekil 3.32. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Öğrenim Durumu ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow felsefesinin çevre üzerindeki etkisinin katılımcıların öğrenim durumu ile ilişkisinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim

durumlarına göre puanlamasına bakıldığında ortalamaların sırasıyla ilköğretim, 48,12, lise 43,14, ön lisans 44,67, lisans 46,26 ve lisansüstü ise 45,33 şeklinde hesaplanmıştır (Tablo 3.34).

Tablo 3.35. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Meslek ile İlişkisi

	Meslek	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	Kamu	147	46,47	11,207	19	65	0,001
	Özel Sektör	114	45,97	11,857	13	65	
	Öğrenci	159	39,48	9,631	13	65	
	Emekli	62	48,00	8,198	19	64	
	Esnaf	74	48,45	10,216	13	65	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

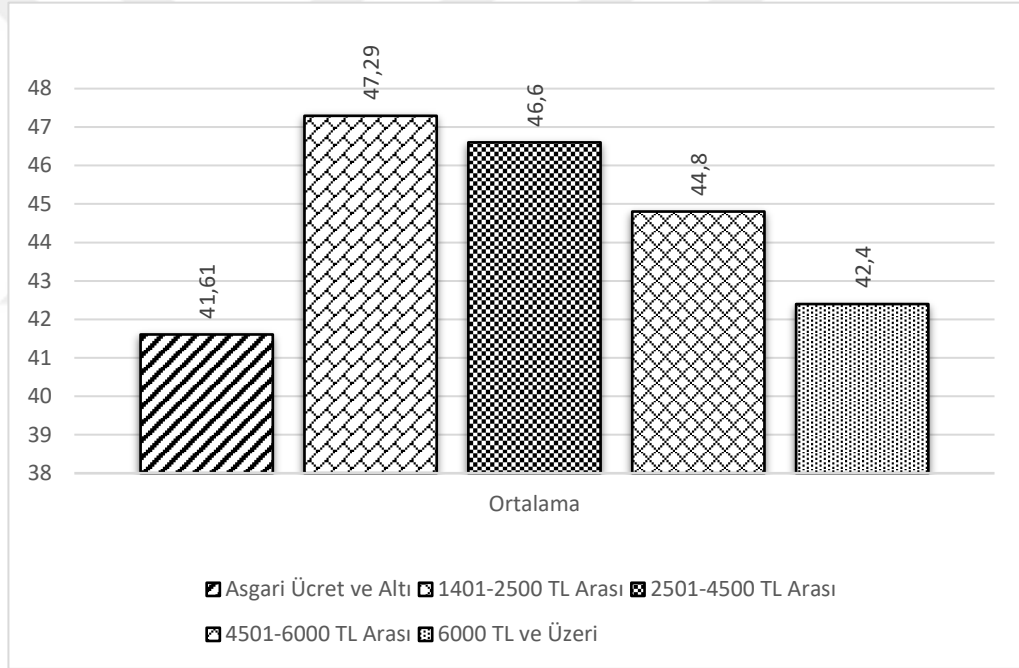

Şekil 3.33. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Meslek ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow hareketinin çevre üzerindeki etkisinin katılımcıların meslekleri ile ilişkisinin tespitine yönelik yapılan araştırmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan öğrenim durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla kamu 46,47, özel sektör 45,97, öğrenci 39,48, emekli 48,00 ve esnaf ise 48,45 şeklinde belirlenmiştir (Tablo 3.35).

Tablo 3.36. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi

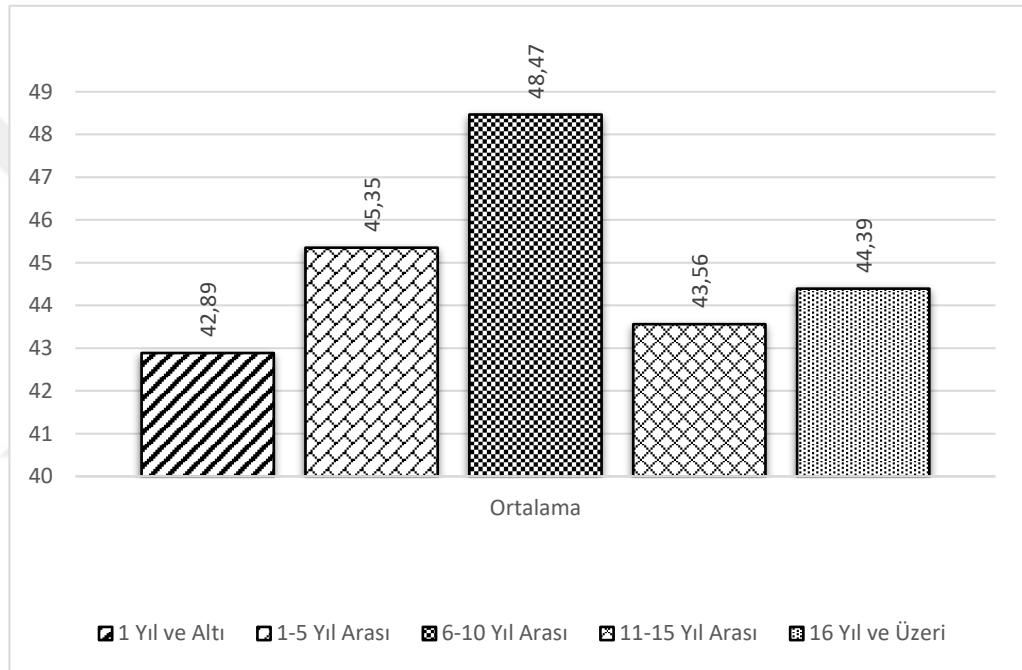
	Aylık Gelir	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	Asgari Ücret ve Altı	186	41,61	10,081	13	65	0,001
	1401-2500 TL Arası	167	47,29	10,504	13	65	
	2501-4500 TL Arası	133	46,60	11,573	13	65	
	4501-6000 TL Arası	45	44,80	11,725	18	65	
	6000 TL ve Üzeri	25	42,40	11,057	18	64	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

Şekil 3.34. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Aylık Gelir ile İlişkisi Grafiği

Çevreyi etkileyen Cittaslow akımının, katılımcıların gelir durumları ile ilişkisinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan aylık gelir durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla asgari ücret ve altı 41,61, 1401-2500 TL arası 47,29, 2501-4500 TL arası 46,60, 4501-6000 TL arası 44,80 ve 6000 TL üzeri için ise 42,40 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.36).

Tablo 3.37. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi

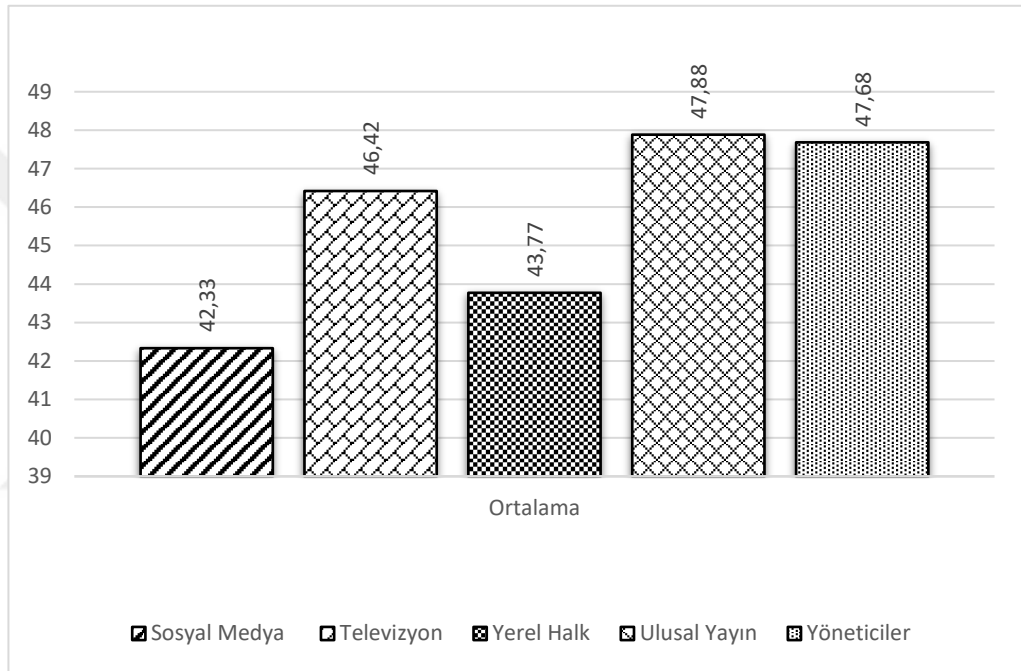
	İkamet süresi	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	1 Yıl ve Altı	62	42,89	11,618	13	62	0,021
	1-5 Yıl Arası	81	45,35	11,087	18	65	
	6-10 Yıl Arası	74	48,47	11,043	19	65	
	11-15 Yıl Arası	68	43,56	11,380	13	65	
	16 Yıl ve Üzeri	271	44,39	10,581	13	65	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

Şekil 3.35. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Uzundere'de İkamet Süresi ile İlişkisi Grafiği

Citaslow'un çevre üzerindeki etkisinin Uzundere'de ikamet süresi ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın bu kısmında, yapılan istatistiksel analizler (ki kare) neticesinde, p değeri 0,05 den küçük olan ve anlamlılık ifade eden 0,021 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan Uzundere'de ikamet süresine göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla 1 yıl ve altı 42,89, 1-5 yıl arası 45,35, 6-10 yıl arası 48,47, 11-15 yıl arası 43,56 ve 16 yıl üzeri ise 44,39 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.37).

Tablo 3.38. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi

	Bilgi kaynağı	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	P Değeri
Çevre	Sosyal Medya	123	42,33	11,660	13	65	0,001
	Televizyon	43	46,42	11,046	20	65	
	Yerel Halk	228	43,77	10,726	13	65	
	Ulusal Yayın	32	47,88	11,080	23	65	
	Yöneticiler	130	47,68	10,100	17	65	
	Toplam	556	44,80	11,010	13	65	

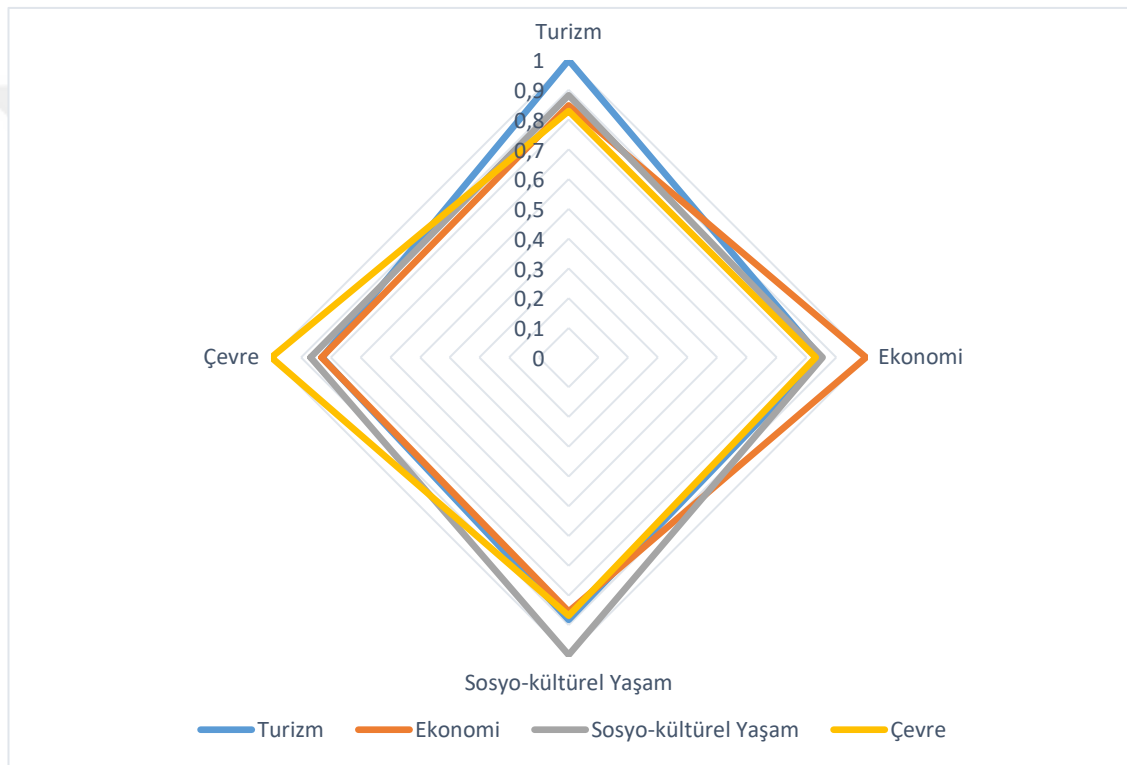
Şekil 3.36. Cittaslow'un Çevreye Etkisinin Bilgi Kaynağı ile İlişkisi Grafiği

Cittaslow'un çevre üzerindeki etkisinin bilgi kaynağı ile ilişkisinin tespitine yönelik gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde, yapılan istatistiksel analizler (Ki kare) neticesinde, p değeri ileri derece anlamlılık ifade eden 0,001 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevapların istatistiksel açıdan Uzundere'de sakin şehir hakkında nereden bilgi edinme durumlarına göre puanlamasına bakıldığında, ortalamaların sırasıyla sosyal medya 43,33, televizyon 46,42, yerel halk 43,77, ulusal yayın 47,88 ve yöneticiler ise 47,68 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3.38).

3.2.10. Verilerin Korelasyon Analizi

Tablo 3.39. Cittaslow'un Etkilediği Boyutların Korelasyon Analizi

	Turizm	Ekonomi	Sosyo-kültürel Yaşam	Çevre
Turizm	1	0,848**	0,882**	0,829**
Ekonomi	0,848**	1	0,854**	0,831**
Sosyo-kültürel Yaşam	0,882**	0,854**	1	0,868**
Çevre	0,829**	0,831**	0,868**	1

Şekil 3.36. Cittaslow'un Etkilediği Boyutların Korelasyon Grafiği

Cittaslow'un etkilediği turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre boyutlarının birbirileri ile ilişkinin tespitine yönelik, gerçekleştirilen istatistiksel korelasyon analiz sonuçlarına bakıldığında, tüm boyutların birbirleri ile yüksek düzeyli bir ilişki içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu boyutların ilişki düzeyi sırasıyla turizm-ekonomi 0,848, turizm-sosyo-kültürel yaşam 0,882, turizm-çevre 0,829, ekonomi-sosyo-kültürel yaşam 0,854, ekonomi-çevre 0,831 ve sosyo-kültürel yaşam- çevre ise 0,868 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca analizler neticesinde anlamlı bulunan sonuçlar, pozitif yönde anlamlılığı ifade etmektedir (Tablo 3.39).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşme ve modernite olgusu kentler üzerinde turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre bağlamında toplumsal hayatı doğrudan etkileyen bir çok sorun ortaya çıkarmıştır. Bu sorunlar, toplumları geleneksel değerlerini kaybeden ve standartlaşan sisteminin bir parçası haline getirmiştir. Sanayi devrimi ile birlikte kentlerin kendine özgü değerlerinde görülen değişim ve dönüşümler globalleşmenin etkisiyle giderek hızlanmıştır.

Turistik değerlere haiz kentlerin tüketimin bir parçası haline getirilmesi, hızlı yaşama kültürünün bir neticesi olarak, kentlerdeki tarihi doku ve yöresel mimarinin korunamaması, çarpık kentleşme ve çevre kirliliği gibi sorunlar sürdürülebilir kentsel turizmi olumsuz etkilemektedir.

Küreselleşmenin toplumlarda oluşturduğu olumsuz etkilerine karşı, farklı tepkisel alternatif hareketler ortaya atılmıştır. İnsanların refah düzeyinin artırılmasında "kimlikli şehirler"e dikkat çeken, yerel ölçekten, küresel ölçeğe bütünsel bir sistem içerisine alan, kullanımında altyapıyı, kentsel mekânı, sosyo-ekonomik yapıyı tümünden irdeleyen, insanların yaşam kalitesini yükseltmeyi temel alan akımlardan birisi de İtalya'da 1999 yılında başlayan cittaslow (sakin şehir) felsefesidir.

Cittaslow akımı, küreselleşme ile birlikte, şehirlerin dokusunda, yaşam tarzında, standartlaşmanın ve yerel özelliklerin kaybolmasını engellemek, çevre odaklı ve turizm merkezli yerel kalkınmayı amaçlayan, yaşam standartlarını yükseltmeyi temel alan, nüfusça belli bir büyüklüğe sahip olmayan kentler için öne sürülmüş, sürdürülebilir bir yerel kalkınma modelidir.

Kentin tarihi dokusunu muhafaza etmek, çevreye duyarlı teknolojilerden maksimum seviyede faydalanabilmek ve şehri yönetim anlayışı ile yönetebilmek amacıyla ortaya çıkan cittaslow, yerel gastronomiye, sanatlara, zanaatlara ve kültürel değerlere sahip çıkmak, ekolojik dengeyi korumak, insanca yaşanabilir ve sürdürülebilir bir geleceği paydaşlarla birlikte inşa etmeyi hedefleyen bir yaklaşım tarzıdır.

Sakin kent ünvanına sahip olmak, nüfus bakımından çok büyük olmayan, turizm ve ticaret bölgelerinin sağladığı avantajlardan yeteri dercede faydalanamayan bölgeler açısından ulusal ve küresel anlamda büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Doğal ve çevresel değerlerin korunmasını, sanayi ve ticari faaliyetlerin sürdürülebilir çevreye uyumlu bir şekilde planlanmasını, kentsel altyapı standartlarının yükseltmesini, biyoçeşitliliğin korunmasını, çevreye yönelik farkındalığın oluşmasını, şehrin tarihi dokusunun muhafaza edilmesini, hava, su, toprak, ses ve görüntü kirliliğinin büyük ölçüde önlenmesini esas gaye edinen cittaslow akımı, küreselleşmenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine karşı sistematik ve bütüncül çözüm önerileri sunmaktadır.

Sakin şehir yaklaşımı sosyo-kültürel yaşam, turizm ve çevre üzerindeki sürdürülebilir olumlu etkisini yerel ve ulusal ekonomi üzerinde de göstermektedir. Özel sektörde küçük işletmelerin sayısının artması ile birlikte yeni iş sahaları açılması yerelde istihdamın artırılması, ulusal boyutta işsizliğin azaltılması ile ülke ekonomisini olumlu yönde etkilemektedir. Gerek kadın gerekse erkek girişimcilerin önündeki en büyük engel olarak görülen sermaye yersizliği ve şirketleşme, cittaslow hareketi ile birlikte kooperatifleşmeye, üretici birliklerine ve dernekleşmeye katkı sağlayarak küçük ölçekli işletmelerin sayısının artırılmasına destek olmuştur. Özellikle kadın girişimciler için görülmemiş bir fırsat olan bu hareket, kadınları evde oturmaktan alıp, iş hayatının içine çekerek ev ekonomilerine destek olmakla kalmayıp, ekonomik kalkınma konusunda hem yaşadıkları şehre hayat verecek hem de ülke ekonomisine önemli katkı sağlayacaktır.

“Cittaslow gibi uluslararası bilinirliğe ve değere sahip bir markanın, destinasyonu geliştirmesi ve destinasyona kendiliğinden bir marka değeri sağlaması oldukça önemli bir avantajdır. Ancak cittaslow markasının sürdürülebilirliği, ilkelerinin korunmasına ve geliştirilmesine bağlıdır. Turizm gelişimi kontrolsüz bir biçimde ve kendiliğinden bir sürece bırakılırsa olumlu süreçler tersine dönebilir ve hassas kıyı destinasyonları, bu durumdan oldukça olumsuz etkilenebilir. Bu süreç cittaslow markasının sağlamış olduğu olumlu etkileri de geri götürebilir. Marka değerinin korunması, imajın olumlu seyri, destinasyon itibarının oluşmasını destekleyecektir. Sonuç olarak her şey de olduğu olumlu gelişen bir şeyin devam etmesi yani sürdürülebilirliği çok önemlidir. Bu sürdürülebilirlik için bölge halkı ve yöneticilerin çok daha dikkatli olması gerekmektedir” (M. Doğan et al., 2014).

Bu araştırma 2016 yılında sakin kent ağına katılan Erzurum/Uzundere’de cittaslow hareketinin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisini araştırmak için bölge sakinleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu katılımcılar

örneklemin homojen ve temsil edilebilir olması amacıyla gençler, esnaf, kadın girişimciler, turizm işletmecileri, kamu çalışanları ve yerel halk arasından seçilmiştir. Çalışmanın güvenilirliği ve doğrulanabilirliğini artırmak amacıyla 384 olan minimum anket sayısı aşılmış olup, toplamda 556 anket üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde önce oluşturulan veri toplama aracında yer alan, cittaslow'un turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ankette yer alan soruların herbirisi için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış olup, ankette bulunan her bir ifadenin anketin bütünüyle olan ilişkisi test edilmiştir. Testlerden elde edilen Cronbach Alpha katsayısının 0,95 gibi yüksek bir değer çıkması anketimizin güvenirlik düzeyinin mükemmel seviyede olduğunu göstermiştir. Bu verilerden çalışma sonuçlarımızın güvenilirliği ispat edilmiş olup, kullanılan anketin benzer çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Sakin şehir Uzundere'de cittaslow hareketinin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, demografik bilgilere bakıldığında, katılımcıların çoğunluğunun erkek (%65,3) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların yaş aralığına bakıldığında, genç grup olarak değerlendirilen 18-24 yaş aralığında %37,8 gibi yüksek bir katılım sağlandığı gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılanlar öğrenim durumu yönü ile incelendiğinde, %52,2'lik bir oranla ilk sırayı lise eğitimi almış bireylerin oluşturduğu saptanmıştır. Demografik özelliklerden mesleki durum incelendiğinde, ilk sırayı %28,6 ile öğrenciler, ikinci sırada %26,4 ile kamu çalışanları yer almaktadır. Aylık gelir durumu ile ilgili verilere bakıldığında, ilk sırayı %33,5 ile asgari ücret ve altı gelire sahip bireylerin oluşturduğu görülmektedir. Önemli bir kriter olarak düşünülen Uzundere'de ikamet süresi için verilen cevaplara dayanılarak elde edilen veriler neticesinde, %48,7 lik bir oranla 16 yıl ve üzeri süreyle ikamet eden kişilerin oluşturduğu bulunmuştur. Uzundere'de sakin şehir hareketi hakkında hangi bilgi kaynağından veri elde edildiğinin araştırıldığı bu çalışmada, %41 gibi yüksek bir oranla yerel halkın olduğu sonucuna varılmıştır.

Cinsiyet ile ilgili elde edilen verilerimiz ışığında, bölgede erkek egemen bir toplumun hakim olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla araştırmaya katılanların çoğunluğunun erkek olması pek de büyük sürpriz değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarına

dayanarak, kadının sosyalleşmesinin bölgede halen istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir.

Araştırmaya veri kaynağı olan bireylerin büyük bir kısmının genç kesim olması, cittaslow hareketinin benimsenmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Özellikle genç kitlede oluşan farkındalığın sonraki kuşaklara aktarılmasının daha etkili olacağı değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada ortaöğretim seviyesi olarak değerlendirilen lise düzeyi eğitime sahip katılımcıların sayıca fazla olması, araştırma açısından önemli bir bulgu olmakla birlikte, lise sonrası eğitim düzeyine sahip katılımcıların sayıca azlığı bölgedeki eğitim faaliyet ve planlamaların tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların mesleki durumları değerlendirildiğinde, öğrenci ve kamu çalışanlarının ilk sırada olması araştırmamızın güvenilirliği ve kapsayıcılığı üzerinde olumlu bir etki oluşturmuştur.

Bölgenin ekonomik göstergelerinden olan bireylerin ortalama aylık gelir seviyelerine bakıldığında, araştırmaya katılanların 1/3 lük kısmının alt gelir grubunda yer aldığı belirlenmiştir. Bu duruma etki eden faktörler arasında bölgenin coğrafik yapısı, ulaşım imkânları, sanayi ve ticari yatırımların olmayışının olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılanların büyük kısmının Uzundere'de 16 yıl ve üzeri süredir ikamet etmesi, çalışma açısından büyük bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın hedef kitlesi arasında yer alan, uzun süre bölgede ikamet eden yerel halkın görüşlerinin alınması, araştırma sonuçlarının sağlıklı olması açısından büyük önem arz etmektedir.

Cittaslow hareketinin bölgedeki bilgi kaynağına yönelik elde edilen veriler değerlendirildiğinde, etkili iletişim araçları olan sosyal medya ve televizyona kıyasla yerel halkın daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Cittaslow felsefesinin yerel halk tarafından benimsenip anlaşılması, sürdürülebilir yerel kalkınmayı hedefleyen Uzundere gibi küçük yerleşim yerleri için şaşırtıcı bir sonuç değildir.

Sakin şehirlerin amaçlarının Uzundere açısından değerlendirildiği araştırmanın bu kısmında, çalışmaya katılan bireylerin sayısı 556 olmasına rağmen, bazı katılımcıların çalışma için sunulan kriterlerden bazılarını aynı seviyede değerlendirdikleri ve soruların

bir kısmında tek bir puanlama yaptıkları görülmüştür. Söz konusu sebepten dolayı anketimizin bu kısmının değerlendirilmesinde 708 seçenek dikkate alınmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilere bakıldığında, sakin şehirlerin en önemli amacının yerel kalkınmayı sağlamak olduğunu düşünenlerin %37,8, yerel halkın kentsel yaşam kalitesini artırmak olduğunu düşünenlerin %24,5, çevreyi korumak olduğunu düşünenlerin %21,9, turizmi geliştirmek olduğunu düşünenlerin %21,4, destinasyonun tarihi dokusunu korumak olduğunu düşünenlerin %12,9 ve destinasyonu sürekli olarak pazarlamak olduğunu düşünenlerin oranı ise %8,8 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuçlar cittaslow felsefesinin temel amaçları arasında yer alan yerel kalkınmayı sağlamak, kentsel yaşam kalitesini artırmak ve çevreyi korumak gibi faktörlerin halk tarafından benimsendiğinin bir göstergesidir. Ayrıca bazı katılımcıların soruda yer alan seçeneklerin bazılarında aynı anda 1 gibi en yüksek puanı vermeleri cittaslow'un amaçlarının çoğunun şehrin yaşantısına etki ettiğini ve amaçlarının birbirinden ayırtedilemez düzeyde olduğunu göstermiştir.

Sakin şehir kriterlerini Uzundere açısından zorluk derecesinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen bu çalışmada, katılımcıların sayısı 556 olmasına rağmen, bazı katılımcıların çalışma için sunulan zorluk kriterlerinden bazılarını aynı seviyede değerlendirdikleri ve soruların bir kısmında tek bir puanlama yaptıkları görülmüştür. Söz konusu sebepten dolayı anketimizin bu kısmının değerlendirilmesinde 732 seçenek dikkate alınmıştır. Çalışma verilerinin istatistiksel analizleri sonucu, sakin şehir kriterlerinin Uzundere açısından zorluk düzeyi sırasıyla çevre politikaları %35,8, kent kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler %20,7, misafirperverlik/konukseverlik %17,3, altyapı politikaları %16,5, yerel ürünlerin ve üretimin desteklenmesi %14,6, yavaş yemek faaliyet ve projelerinin desteklenmesi %13,8 ve farkındalık kriteri ise %12,9 olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında Uzundere'de gerek yerel yönetimler, gerekse kamu kurum ve kuruluşları, bölge sakinlerinin çevre sorunlarının çözümüne yönelik projeler üretmesi gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Cittaslow felsefesi bir süreç olarak değerlendirildiğinde, sürdürülebilir çevre politikalarının Uzundere'nin sakin şehir ünvanını uzun yıllar muhafaza edebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Cittaslow'un etkilediği boyutlardan olan turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, elde edilen verilere göre ortalamalar sırasıyla; turizm 45,97 (%70,72), ekonomi 44,66 (% 68,70), sosyo-kültürel

yaşam 45,25 (%69,61) ve çevre ise 44,80 (% 68,92) olduğu görülmüştür. Ulaşılan bulgular ışığında, çalışmamıza konu teşkil eden 4 adet hipotezimizin doğruluğu teyit edilmiştir. Bu hipotezlerimizden olan (H1): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde turizm üzerinde pozitif etkisinin, Hipotez 2 (H2): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde ekonomi üzerinde pozitif etkisinin, Hipotez 3 (H3): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde sosyo-kültürel yaşam üzerinde pozitif etkisinin ve Hipotez (H4): Sakin şehrin (cittaslow) Uzundere örneğinde çevre üzerinde pozitif etkisinin olduğu güçlü bir şekilde ispatlanmıştır.

Cittaslow'un turizme etkisinin çeşitli yönleri ile araştırıldığı çalışmada, elde edilen veriler doğrultusunda, katılımcıların cinsiyet ve Uzundere'de ikamet süresi faktörlerinin istatistiksel açıdan bir anlamlılık ifade etmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir ve bilgi kaynağının sakin şehrin turizmi üzerindeki etkisi ile ileri dercede anlamlı ($p:0,001 < 0,05$) bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Elde edilen veriler detaylı bir açıdan değerlendirildiğinde, sırasıyla yaş grubunda 39-45 yaş arası bireylerin puan ortalamasının 50,10, öğrenim düzeyi itibari ile ilköğretim seviyesinin puan ortalaması 48,91, mesleki açıdan bakıldığında esnafların puan ortalamasının 49,46, aylık gelir gruplarına bakıldığında 1401- 2500 TL arası grubun 48,28 ve son olarak bilgi kaynağı yönüyle bakıldığında, yöneticilerin 49,99 ile en yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçların çalışmamız açısından "katılıyorum" ile "kesinlikle katılıyorum" arasında bir değere denk gelmesi araştırma açısından iyi bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Cittaslow'un Uzundere turizmine başlıca olumlu etkilerini sıralayacak olursak; turizmin canlanması, Uzundere'nin tanıtılmasını, turizm ile ilgili kamu hizmet standartlarının yükselmesini, turizme yönelik faaliyetlerin sayısının artmasını, turizme büyük katkı sağlayan kentin yöresel dokusunun korunmasını, turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin sayısının artmasını, yöresel ürünler ve el sanatları faaliyetlerinin artmasını, alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasını, turizm sektöründeki istihdam oranının büyük ölçüde artmasını, Uzundere'nin diğer şehirlere kıyasla rekabet avantajı elde etmesini, restoranların ve otellerin hizmet kalitesinin iyileşmesini sağladığı yapılan araştırma sonuçlarına göre doğrulanmıştır.

Cittaslow felsefesinin ekonomi üzerindeki etkisinin çeşitli yönleri ile araştırıldığı çalışmamızda, elde edilen veriler doğrultusunda, katılımcıların cinsiyet ve Uzundere'de ikamet süresi faktörlerinin istatistiksel açıdan bir anlamlılık ifade etmediği tespit

edilmiştir. Bununla birlikte yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir ve bilgi kaynağının sakin şehrin ekonomi üzerindeki etkisi ile ileri derecede anlamlı ($p:0,001<0,05$) bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere detaylı bir perspektiften bakıldığında, sırasıyla yaş grubunda 39-45 yaş arası bireylerin puan ortalamasının 47,94, öğrenim düzeyi itibari ile ilköğretim seviyesinin puan ortalaması 47,44, mesleki açıdan bakıldığında emeklilerin puan ortalamasının 48,61, aylık gelir gruplarına bakıldığında 1401-2500 TL arası grubun 47,26 ve son olarak bilgi kaynağı yönüyle bakıldığında ulusal yayınların 47,59 ile en yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçların çalışmamız açısından “katılıyorum” ile “kesinlikle katılıyorum” arasında bir değere denk gelmesi araştırmamız açısından iyi bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Cittaslow’un Uzundere ekonomisine başlıca katkılarını sıralayacak olursak; bu hareketin yerel kalkınmaya desteği, yöre halkının daha fazla ekonomik kazanç elde etmesi, yeni iş sahalarının açılması ile birlikte istihdamın artması, şehrin yatırımcılar için cazip hale gelmesi, yerel ve kadın girişimciliğinin artması ve bölgede sürdürülebilir ekonomik modellere dayalı faaliyetlerin artması araştırma sonucunda teyit edilmiştir.

Cittaslow hareketinin sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisinin farklı yönleri ile tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmada, elde edilen veriler ışığında araştırmaya katılanların, cinsiyet ve Uzundere’de ikamet süresi faktörlerinin istatistiksel açıdan bir anlamlılık ifade etmediği tespit edilmiştir. Ayrıca yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir ve bilgi kaynağının sakin şehrin sosyo-kültürel yaşam üzerindeki etkisi ile ileri derecede anlamlı ($p:0,001<0,05$) bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere ayrıntılı bir şekilde bakıldığında, sırasıyla yaş grubunda 39-45 yaş arası bireylerin puan ortalamasının 48,69, öğrenim düzeyi itibari ile ilköğretim seviyesinin puan ortalaması 48,33, mesleki açıdan bakıldığında, emeklilerin puan ortalamasının 48,60, aylık gelir gruplarına bakıldığında 1401-2500 TL arası grubun 47,58 ve son olarak bilgi kaynağı yönüyle bakıldığında ulusal yayınların 49,50 ile en yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçların çalışma açısından “katılıyorum” ile “kesinlikle katılıyorum” arasında bir değere denk gelmesi araştırma açısından iyi bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Cittaslow’un Uzundere’de sosyo-kültürel yaşama başlıca katkılarını sıralayacak olursak bu hareketin; yerel halkın yaşam kalitesini yükselttiği bölgenin tarihi ve kültürel mirasının korunmasına vesile olduğu, kültür ve sanat faaliyetlerinde kayda değer artış sağladığı, geleneksel yeme-içme alışkanlıklarının

korunmasına destek olduğu, farklı kültürlerin buluşmasını sağlayarak evrensel bir diyalog gelişmesine vesile olduğu, yabancı ülke insanların bölge ve ülkemiz hakkındaki olumsuz ön yargılarını olumlu yönde değiştirdiği, sosyal sorumluluk projelerini artırdığı ve misafirperverlik-konukseverlik standartlarının yükselmesine katkı sağladığı araştırma sonuçlarına göre doğrulanmıştır.

Sakin şehir hareketinin çevre üzerindeki etkisinin çeşitli yönleri ile tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmamızda, elde edilen veriler değerlendirildiğinde, araştırmaya katılanların, cinsiyet faktörü ile ilişkisinin istatistiksel açıdan bir anlamlılık ifade etmediği tespit edilmiştir. Ayrıca yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir ve bilgi kaynağının sakin şehrin çevre üzerindeki etkisi ile ileri dercede anlamlı ($p:0,001<0,05$) bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Uzundere’de ikamet süresi açısından bakıldığında, normal bir anlamlılık ($p: 0,021<0,05$) düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen veriler ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, sırasıyla yaş grubunda 46 yaş ve üzeri bireylerin puan ortalamasının 47,81, öğrenim düzeyi itibari ile ilköğretim seviyesinin puan ortalaması 48,12, mesleki açıdan bakıldığında esnafın puan ortalamasının 48,45, aylık gelir gruplarına bakıldığında 1401-2500 TL arası grubun 47,29, Uzundere’de ikamet süresi açısından 6-10 yılları için 48,47 ve son olarak bilgi kaynağı yönüyle bakıldığında ulusal yayınların 47,88 ile en yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçların çalışmamız açısından “katılıyorum” ile “kesinlikle katılıyorum” arasında bir değere denk gelmesi araştırmamıza anlamlılık katmaktadır. Sakin şehir hareketinin Uzundere’de çevre üzerinde; çevre ve doğanın korunmasına, ses kirliliğinin çözümüne, kentsel dokunun korunmasına, sanayi ve ticari faaliyetlerin çevreye uyumlu bir şekilde planlanmasına, destinasyonun sürdürülebilirliğine, biyoçeşitliliğin artmasına, çevreye yönelik farkındalığın oluşmasına, şehrin altyapı sorunlarının azalmasına ve doğal kaynakların korunmasına katkı sağladığı araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Üzerinde saha araştırması yapılan Erzurum/Uzundere’de, 556 kişi üzerinde gerçekleştirilen anket çalışması analiz sonuçlarına göre, çalışma konusu olan ve detaylı bir şekilde irdelenen 4 adet hipotez doğrulanmıştır. Yazar, 2014-2016 yılları arasında Uzundere kaymakamı olarak görev yapmış olup, Uzundere’nin üyelik süreci kendisi tarafından yürütülmüştür. Bununla birlikte ilçenin güçlü ve zayıf yönleri, yazar tarafından bilinmiş ve tecrübe edilmiştir. Bu çerçevede elde edilen sonuç, bulgu, gözlem ve deneyimlerden yola çıkılarak, aşağıda belirtilen genel öneriler sunulabilir:

- ❖ Türkiye sahip olduğu potansiyeli iyi derecede kullanabilme kabiliyetine sahiptir. Ülkemizin mevcut turizm potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, sakin şehir ağına dahil olmak, kentlerin sahip olduğu potansillerini kullanabilmeleri ve yeni vizyon geliştirmeleri açısından son derece önemlidir. Bu bağlamda ülkemizdeki 15 olan sakin şehir sayısının artırılmasına yönelik çalışmalara gereken önem verilmelidir.
- ❖ Çevreye duyarlı enerji kaynaklarının varlığı bakımından büyük bir potansiyele sahip olan Uzundere’de, söz konusu kaynakların envanteri çıkarılmalı ve yerel yönetimlerin stratejik planları içerisine dahil edilmelidir.
- ❖ Sakin şehir felsefesini benimseyen şehirlerin artması ve sakin şehirlerin ön plana çıkması, şüphesiz mevcut sakin şehirlerin başarısına bağlıdır. Bu nedenle sakin şehirlerin cittaslow uygulamalarını teorikte değil de pratikte benimsemeleri gerekmektedir.
- ❖ Yavaş yemek hareketi ile başlayan ve dünyada hızlı bir yayılım gösteren cittaslow felsefesinin geliştirilmesi için özel sektör, STK’lar, yerel işletmeler, bölge halkı ve üniversiteler ile birlikte etkili bir şekilde hareket edilmelidir. Sakin kentler yerel ürünlerin sunulacağı yerel pazarlar kurarak, kendilerini bu anlamda tanıtmasına fırsat veren aktivite ve faaliyetlerin sayısı artırılabilir.
- ❖ Gastronomik gelenek ve kültürü korumayı felsefesinde barındıran sakin şehirler, uygulamaları kapsamında şehirdeki yemek hizmetlerinde organik, yerel ve özgün ürünlerin kullanılmasını destekleyici faaliyetlerde bulunmalıdır. Bu amaçla yavaş yemek felsefesine uygun olarak geleneksel özgün organik tatların üretimini ve pazarlamasını teşvik etmek amacıyla Uzundere gastronomi festivali düzenlenebilir. Bu uygulama yerelden genele sakin kent olan 15 şehir arasında ortak ulusal gastronomi festivallerine dönüştürülebilir.
- ❖ Uzundere’nin turistik değer taşıyan rotalarının belirlenerek, gelen turistlere uzman rehberler eşliğinde gezdirilmesi için geleneksel otantik bir ulaşım aracı tasarlanıp, hizmete sunulabilir. Bu tür hizmetlerde yerel yönetimler aktif rol alabilir.
- ❖ Sürdürülebilir ve sağlıklı bir çevre için çevre dostu kentsel ulaşım sistemleri yaygınlaştırılabilir. Bu bağlamda şehrin yaya ve bisiklet yollarının envanteri çıkarılarak, rotalar belirlenebilir ve halkın kullanımı için özendirilebilir. Bu

amaçla Türkiye'nin çeşitli bisiklet kulüpleri ile görüşülerek ve yerel halkın katılımını sağlayarak Uzundere bisiklet festivali organize edilebilir.

- ❖ Cittaslow felsefesinin anlamı ve içeriği hakkında bilgilendirilme ve bilinçlendirme için Uzundere'de halkın tüm kesimlerini kapsayıcı konferans, seminer, sempozyum ve eğitim çalışmaları düzenlenebilir. Ayrıca kitle iletişim araçları ile halka etkili bir şekilde duyurulabilir.
- ❖ Yerel kalkınma modeli olarak tanımlanan cittaslow hareketinin en önemli paydaşları yerel yönetimler, turizm işletmeleri, üretici kooperatif ve birlikleri, KOBİ'ler ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Söz konusu paydaşların cittaslow hareketinin topluma benimsetilmesinde yakın bir diyalog içerisinde çalışılması faydalı olabilir.
- ❖ Unutulmaya yüz tutmuş el sanatları ve zanaatların (mintaş, çepik, çamurdan tandır yapımı vb.) yeni kuşaklara aktarılması için eğitici kurs programlarının, planlanma ve yerel halka uygulanmasına devam edilebilir ve bu kurslar sakin kent felsefesine uygun bir şekilde geliştirilebilir.
- ❖ Cittaslow hareketi eko-turizmin yaygınlaşmasında da büyük bir öneme sahiptir. Eko-turizmin gelişmesi için ev pansiyonculuğu, butik otel ve küçük ölçekli turizm işletmelerinin sayısı ve niteliğinin artması gerekmektedir. Bu kapsamda işletmelerin belli bir standarda kavuşması için bir envanter çalışması yapılabilir. Söz konusu çalışmanın yerel yönetimler tarafından başlatılması ve desteklenmesi iyi olacaktır.
- ❖ Günümüzde çarpık kentleşme ile birlikte doğal yapının korunamadığı ve yöresel mimarinin tahrip edildiği, yapılaşma stoğu karşımıza çıkmaktadır. Bu olumsuzluklara karşı sakin kent felsefesi ile şehrin tarihi dokusunun korunması ve kültürel mirasların restorasyon çalışmaları ile gelecek nesillere transferi sağlanabilir. Bu bağlamda yerel yönetimler tarafından yöreye özgü kentsel mimarinin geliştirilmesi için sokak sağlıklılaştırması ve kültür sokağı gibi projeler uygulanabilir. Bu projeler için gerekli mali destek kalkınma ajansları, ulusal ve uluslararası fonlardan temin edilebilir.
- ❖ İnsan sağlığı açısından büyük bir tehlike arz eden GDO'lu tarımsal ürünlerin yaşama hakim olduğu bir süreçte, cittaslow felsefesine uygun olarak yöresel organik tarım ürünlerinin üretimi ve sunumu desteklenebilir. Bu kapsamda yerel

yönetimler önderliğinde tohum takas merkezleri kurularak, yöreye özgü tarımsal ürünlerin muhafaza edilmesi temin edilebilir.

- ❖ Uzundere ilçesi coğrafik yapısı ve iklim koşulları göz önünde bulundurulduğunda, turizm faaliyetlerinin yılın sadece belli aylarında yapılabildiği görülmektedir. Yılın her ayına çeşitli turizm aktivite ve faaliyetleri planlanarak, turizmin yılın 4 mevsimine yaygınlaştırılması sağlanabilir. Örneğin kış mevsiminde buz tırmanışı festivali ile Uzundere'ye çok sayıda yerli ve yabancı turist gelmektedir.
- ❖ Toplumda dezavantajlı grup olarak görülen engellilere yönelik kamu binaları başta olmak üzere tüm yapıların ve yaya kaldırımlarının engellilerin erişimine uygun hale getirilebilir.
- ❖ Gürültü ve görsel kirliliğin önlenmesine yönelik yerel halkın bilinçlendirilmesi çalışmalarına önem verilebilir. Bu kapsamda çeşitli sloganlar geliştirilerek şehrin farklı yerlerinde görünümü sağlanabilir. Örneğin; sakin şehir Uzundere'de "*burası sakin şehir, burada korna çalınmaz*" sloganı belirlenmiş ve şehrin muhtelif noktalarına yazılarak görünümü sağlanmıştır.
- ❖ Evsel ve kimyasal atıkların bertarafının güç olduğu günümüz dünyasında geri dönüşüm sistemi çok daha önem kazanmıştır. Özellikle atık su arıtma tesisi ve katı atık bertaraf tesisinin kurulumu sağlanabilir. Ayrıca kağıt, cam, plastik ve metal atıkların ekonomiye geri kazandırılması için yerel yönetimlerce şehrin muhtelif yerlerine geri dönüşüm kutuları konularak, yerel halkın bilinçlendirilmesi ve teşviki sağlanabilir.
- ❖ Cittaslow üyeliği ile birlikte yerel halkın ekonomik ve sosyal yönden daha iyi bir konuma gelmesi beklenmektedir. Sakin şehrin ulusal veya uluslararası herhangi bir organizasyona ev sahipliği yapması, gerek yöre insanının tanıtımı gerekse şehrin marka bir destinasyon olarak tanıtılmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda, Türkiye'deki sakin şehirlerin ortak katılımı ile çeşitli festivaller ve organizasyonlar düzenlenebilir. Bu organizasyonlar kültürel diyalogun gelişmesinde de etkili olacaktır.
- ❖ Şehirlerin sürekli gelişimi ve kentsel yaşam kalitesinin sürekli artması bakımından cittaslow felsefesi ile Japonlarca geliştirilmiş kaizen modeli arasında yakın ilişki olduğu düşünülmektedir. Cittaslow markasının bir sonuç değil süreç olması, insanın sürekli değişimi ve gelişimini öngörmesi bu ilişkinin bir kanıtıdır.

Kalite yolculuğuna çıkan cittaslow üyesi olan Őehirlerdeki yerel yönetimler, söz konusu süreci yönetmek için insan hayatını kolaylaştırıcı ve toplumsal refahı artıran proje ve faaliyetleri sürekli olarak yapılabilir.

- ❖ Sakin Şehir hareketi yerelliği teşvik edip insanlardaki mevcut potansiyeli ortaya çıkararak, bu potansiyelin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamaktadır. Bu amaçla sürdürülebilir yerel kalkınmanın itici gücü olan cittaslow akımı hakkında, farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- ❖ Kadın girişimciliğini teşvik eden cittaslow, özellikle ev yemekleri, el sanatları gibi somut olmayan kültürel mirasın geliştirilmesini kooperatifleşmeyi sağlayarak kolaylaştırmıştır. Bu durumun diğer ev kadınlarına örnek teşkil etmesi ve söz konusu kadınların ekonomideki rollerinin artırılması için çeşitli projeler hayata geçirilebilir.
- ❖ Son olarak sakin Şehir felsefesi küreselleşmenin getirdiği olumsuzluklara karşı geliştirilmiş hareket olmakla birlikte yeterli ulusal ve uluslararası denetim mekanizması kurulamaz ise sakin Őehirle ön görülen faydaların tersine dönebileceği kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Cittaslow tüzüğünde üye kentlerin 5 yılda bir denetleneceği bilgisi olmasına rağmen mevcut soruna çözüm için süreklilik arz eden bir mekanizma ile birlikte ciddi yaptırımlar uygulamaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Ak, D. (2017). "Yavaş Kent (Cittaslow) "Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine bir Değerlendirme". *The Journal of International Social Research*, 10(52).
- Akat, Ö. (1997). *Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği*, Bursa: Ekin Kitabevi.
- Akkuş, G. (2017). "Kış Turizmi Destinasyonunda Yaşanan Unutulmaz Turizm Deneyimleri: Kültürlerarası Karşılaştırma". *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 223-236.
- Aksoy, H. H., ve Elmacı, D. (2006). "Örnekleme Seçimi ve Hesaplaması", Ders Notu
- Altinkaynak, A. (2002). *Erzurum İli Uzundere İlçesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Tarımsal Yayım Açısından Kalkınma Olanakları* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Erzurum.
- Andarabi, F. (2012). *Cittaslow Markasına Sahip Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı Üzerine Bir Analiz Seferihisar Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aslan, E., ve Güneş, G. (2016). "Sakin Şehirler İçin Sürdürülebilir Turizmin Önemi: Sakarya-Taraklı Örneği". *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3, 17.
- Ateş, Ş. (2015). *Uzundere: Doğa, Tarih, Turizm, Kültür, Uzundere*. Uzundere Belediyesi Kültür Yayınları.
- Aydoğan, S. (2015). *Sürdürülebilir Mimarlıkta sakin Şehir (cittaslow) Yaklaşımı*. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi.Fen Bilimleri Enstitüsü,
- Bahar, O., ve Kozak, M. (2006). *Turizm Ekonomisi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2014). *Modernite, Kapitalizm, Sosyalizm Küresel Çağda Sosyal Eşitsizlik*, Say Yayınları
- Bilgi, M. G. (2013). "Türkiye'nin sakin şehirlerinde permakültürel koruma, planlama, yönetim ve eğitim pratikleri". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(29), 45-59.

- Birsen, Ö., Birsen, H., Yüksel Özmen, Ş., ve Oğur, O. (2017). "Sakin şehirler üzerine yapılan çalışmaları yeniden okumak". *1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı*
- Burgan, B ve Mules, T (1992). "Economic Impact of Sporting Events". *Annals of Tourism Research, 19(4), 700-710.*
- Ceylan, A. (2008). *Doğu Anadolu araştırmaları: Erzurum, Erzincan, Kars, Iğdır (1998-2008): Güneş Vakfı.*
- Cook, R., Hsu, C., Marqua, J., ve Tuna, M. (2016). *Konaklama ve Seyahat İşletmeciliği.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Coşar, Y. (2013). *Yavaş şehir (cittaslow) olgusunun turist davranışları ve yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algısına etkileri.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Crouch, G., ve Ritchie, J. B. (1999). "Tourism, competitiveness, and societal prosperity". *Journal of business research, 44(3), 137-152.*
- Çakıcı, A. C., Yenipinar, U., ve Benli, S. (2014). "Yavaş Şehir Hareketi: Seferihisar Halkının Tutum ve Algıları İle Yaşam Doyumları". *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 11(3).*
- Çerçi, A. (2013). *Destinasyon Markalama ve Yavaş Şehir Seferihisar'ın Destinasyon Marka İmajı.* (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Çetin, B. N. (2008). "Küreselleşme Karşıtlarına Göre Küreselleşme Karşıtı Hareketlerin Nitelikleri". *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 7(1), 94-104.*
- Çetinkaya, M., Serçeoğlu, N., ve Uzan, H. (2016). "Yavaş Şehir Hareketinin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi: Erzurum-Uzundere Halkının Tutum ve Algıları Üzerine Bir Araştırma". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C, 9, 1065-1073.*
- Çıtak, Ş. (2016). "Sakin Şehirler Hızlı Turistler". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5(8), 2692-2706.*

- Çiçek, D. (2017). *Bir kalkınma modeli olarak sakin şehirlerde yerel halkın turizm desteği: Ege-Marmara Bölgesi örneği*. (Doktora Tezi) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
- Demir, C. (2002). "Turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin olumsuz çevresel etkileri: Türkiye'deki milli parklara yönelik bir uygulama". *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2).
- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006). *Turizm ve çevre yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*: Nobel Yayınevi
- Dinçer Şen, S. (2010). *Turizmin Çevresel Etkileri Ve Bir Çözüm Olarak Ekoturizm*. (Yüksek Lisans Tezi) Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dindar, M. (2002). "Turizm ve çevre ilişkileri". *II. Turizm Şurası Bildirileri . II. Cilt*, 263-265.
- Doğan, M., Murat, A., Çelik, Ö., ve Kaymak, H. (2014). "Cittaslow Markasının Turizme Etkisi: Seferihisar'daki Konaklama İşletmeleri Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma." *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*(2), 6-11.
- Doğan, T. (2012). "Turizm ve çevre ilişkisi bağlamında ekoturizmin çevre üzerine etkileri." *Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Avrupa Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara*.
- Doğanay, H. (1994). "Tortum (Uzundere) Çağlayanı ve Turistik Potansiyeli (Coğrafi Bir Tanıtım)." *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı, Ankara*, 85.
- Donat, O., ve Yavuzçehre, P. S. (2016). "Sakin Kent Hareketinin Türkiye'deki Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme." *Journal of International Social Research*, 9(42).
- DPT. (2004). İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması.
- Ekincek, S. (2014). *Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketine Ve Sürdürülebilirliğe Yönelik Değerlendirmeleri* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ekinci, M. B. (2014). "The Cittaslow philosophy in the context of sustainable tourism development; the case of Turkey." *Tourism Management*, 41, 178-189.
- Er, A. (2011). "Salyangoz Hızında Yaşamak." *National Geographic Türkiye*.

- Ercan, İ., ve İsmet, K. (2004). "Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik." *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erdavletov, S. (2000). "Geografia turizma." *Uchebnoe posobie. Almaty, Kazakh University.*
- Erdoğan, N. (2003). "Kitle turizmi, alternatif turizm ve eko turizmde sürdürülebilirlik üzerine bir değerlendirme." *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı*, 3-4.
- Ergüven, M. H. (2011). "Cittaslow–yaşamaya değer şehirlerin uluslararası birliği: vize örneği." *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi* 3(2).
- Ertaş, M., Can, B. K., Yeşilyurt, H., ve Koçak, N. (2018). "Konaklama İşletmelerinin Yeşil Yıldız Uygulamaları Kapsamında Çevreye Duyarlılığının Değerlendirilmesi." *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(1), 102-119.
- Garda, B., ve Temizel, M. (2016). "Sürdürülebilir Turizm Çeşitleri." *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*(12), 83-103.
- Giddens, A. (1997). *Sociology (3rd edn)*. Cambridge: Polity Press.
- Grzelak-Kostulska, E., Hołowiecka, B., ve Kwiatkowski, G. (2011). "Cittaslow International Network: An Example of a Globalization Idea" Scale of Globalization: Think Globally, Act Locally (conference Proceedings),
- Güler, Ç., ve Çobanoğlu, Z. (1994). *Sosyal Çevre*. Sağlık Bakanlığı Yayınları.
- Gündüz, C. (2012). *Pragmatism and Utopia Under the Auspices of Neoliberalism: Turning Out to Be Cittaslow of Seferihisar*. (Doktora Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güneş, G., Arisoy, E. Ç., ve Aslan, E. (2015). Cittaslow Ağına Dâhil Kentler ve Sürdürülebilir Turizm Kriterlerine Yönelik Bir Analiz. <https://www.researchgate.net/>
- <http://cittaslowturkiye.org/>. (2018).
- <https://www.slowfood.com>. (2018).

- İnbaşı, M. (2008). "Osmanlı idaresinde Tortum sancağı" Yeditepe Yayınevi. 1549-1650 (Vol. 81):
- İnovasyona Dayalı Turizm Stratejisi ve Eylem Planı 2012-2023
- İşcan, Ö. F. (2002). *Küresel işletmecilikte dönüştürücü liderlik anlayışı-büyük ölçekli işletmelerde bir uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum:
- Kadıoğlu, D. Y. (2009). "Yavaşlığın keyfi bu şehirlerde." *Yolculuk Dergisi*, 6(2), 65-82.
- Kahraman, N. (2009). "Turizm ve çevre" *Detay Yayıncılık*.
- Kar, M., Zorkirişçi, E., ve Yildirim, M. (2004). "Turizmin Ekonomiye Katkisi Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme." *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(8).
- Karadeniz, C. B. (2014). "Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Sakin Şehir Perşembe." *The Journal of International Social Research*, 7(29).
- Karahan, F., Kopar, I., Orhan, T., ve Çakir, E. (2011). "The Geopark Potential of Tortum Valley (Erzurum-Turkey) and its Surroundings. In *Natural Environment and Culture in the Mediterranean Region II Cambridge Scholars Publishing in association with GSE Research*. (Vol. 395, pp. 395-406):
- Karahan, F., ve Orhan, T. (2008). "Uzundere Vadisi Tarımsal Faaliyetlerinin Peyzaj Çeşitliliğine Etkileri." *Alın Teri Ziraat Bilimler Dergisi*, 15(2), 26-32.
- Karakas, A., ve Yusuf Güngör, H. (2015). "Turizm Faaliyetlerinin Çevreye Etkisi." *Researchgate.net*.
- Karakaş, M. (2015). *Modernlik Küreselleşme ve Türkiye'nin Kimlikler Evreni*. Küre Yayınları
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, . Ankara: Nobel Yayınları.
- Kardeş, M. (2008). "Uzundere." *Uzundere Belediyesi Kültür Yayınları*.(2).
- Kaya, A. (1996). *Uzundere (Kargapazarı Dağları) ve Çevresi (Erzurum) Florası Üzerine Bir Ön Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi)Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, , Van.

- Kaypak, Ş. (2012). "Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma." *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1), 11-29.
- Keskin, E. (2012). "Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler" *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi (Cittaslow)*, 8(1), 81-99.
- Keskin, E. B. (2010). *Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği*. (Yayımlanmamış.Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılırmak, İ., ve Kurtuldu, H. (2005). "Kültürel turizmin önemi ve tüketici tercihlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma." *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 100-120.
- Kilic, Selim. (2016). "Cronbachs Alpha Reliability Coefficient." *Journal of Mood Disorders*. 6. 1. 10.5455/jmood.20160307122823.
- Knox, P. L. (2005). "Creating ordinary places: Slow cities in a fast world." *J Journal of urban design*, 10(1), 1-11.
- Kopar, İ., ve Çakır, Ç. (2012). "Tortum Gölü (Uzundere-Erzurum) Kıyı Kuşağındaki Badlands Topografyası ve Peribacaları." *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü I. Ulusal Coğrafya Sempozyumu -Coğrafya-Bildiriler Kitabı*, 1013-1027.
- Korkmaz, H., Mercan, O., ve Atay, L. (2014). "The Role of Cittaslow in Destination Branding: the Case of Seferihisar." *Current Issues of Tourism Research*, 4(1), 5-10.
- Kozak, N. (2001). *Genel turizm: İlkeler-Kavramlar*, Detay Yayıncılık.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M., ve Kozak, M. J. B., (2009). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kundera, M., ve İnce, Ö. (1995)., *Yavaşlık*. Can Yayınları İstanbul.
- Küçükali, A., ve Şen, U. (2017). Sakin Kent Hareketinin Çalışanlara Etkisi: Uzundere Örneği. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6(15)
- Kültür Turizm, ve Bakanlığı. (2016). Turizm çeşitleri.

- Mayer, H., ve Knox, P. L. (2006). "Slow cities: sustainable places in a fast world." *Journal of urban affairs*, 28(4), 321-334.
- Mayer, H., ve Knox, P. L. (2009). "Pace of life and quality of life: The slow city charter." In *Community quality-of-life indicators: Best cases III* (pp. 21-40)
- Meydan, S. (1998). "Sürdürülebilir Turizm Gelişimi ve Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi Alanya Yönelik Bir Anket Uygulaması Sonuçları." *Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 82-95.
- Miele, M. (2008). "Cittaslow: Producing slowness against the fast life." *J. of Space and Polity* 12(1), 135-156.
- Nakilcioğlu-Taş, E., ve Ötleş, S. "Slow-Food Manifestosu ve Dünya Üzerindeki Yansımaları." *Sunum Notları*
- Nilsson, J. H., Svärd, A.-C., Widarsson, Å., ve Wirell, T. (2011). "Cittaslow'eco-gastronomic heritage as a tool for destination development." *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386.
- Onaran, D. C. (2013). *Yavaş Şehirlerde Kentsel Kimlik*. (Yüksek Lisans Tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özbek, D. A., ve Erikci, S. N. (2014). "There definition of the city in the slowcity movement: The example of Akyaka in Turkey." <https://www.researchgate.net>
- Özdemir, S. (1998). *Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme*, Timaş Yayınları.
- Özgen, Ö. (2012). Seferihisar: A sustainable place in a fast world. *Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi* 24(95).
- Özgenç, Ö. (2012). *İdeal toplum düzeni arayışında kurgulanan kentsel planlamalar, ütopyalar ve yavaş şehir akımı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Sorunları Programı, İstanbul.
- Özkan, H. (1994). *Erzurum ve İlçelerindeki Hristiyan Mimarisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Erzurum.

- Özsoy, H. (2005). *Uzundere İlçesi (Tarih-Coğrafya-Etnografya)*. Uzundere Belediyesi Kültür Yayınları.
- Öztürk, A. (2012). *Bir Yerleşim Birimi Olarak Kent Anlayışında Yeni Politika: Yükselen Değer Olarak Yavaş Kent*. (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Panizzon, D., ve Boulton, A. (2000). "Biodiversity in Australia: What, where, and for how long?" *Australian Science Teachers Journal*, 46(4), 17.
- Parkins, W. (2004). "Out of time: Fast subjects and slow living." *Time & Society Journal* 13(2-3), 363-382.
- Petrini, C. (2003). *Slow food: The case for taste*: Columbia University Press.
- Pink, S. (2007). "Sensing Cittaslow: slow living and the constitution of the sensory city." *The Senses and Society* 2(1), 59-77.
- Presenza, A., Abbate, T., ve Micera, R. (2015). "The cittaslow movement: opportunities and challenges for the governance of tourism destinations." *Tourism Planning Development*, 12(4), 479-488.
- Radstrom, S. (2006). *An urban identity movement rooted in the sustainability of place: A case study of slow cities and their application in rural Manitoba*. (Master Of City Planning) The university of manitoba faculty of graduate studies
- Ritzer, G. (2011). *Modern sosyoloji kuramları (çev. Himmet Hüür)*. Basım Yayım LTD. Ankara
- Sarıbaş, Ö., Kömürcü, S., ve Güler, M. (2015). "Yavaş şehirlerde Yaşayan Gençlerin Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Algıları: Seferihisar Örneği." *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*, 301-310.
- Selçuk, G. N. (2015). *Turizm Ekonomisi*. Salkımsöğüt Yayınevi.
- Semmens, J., ve Freeman, C. (2012). "The value of Cittaslow as an approach to local sustainable development: A New Zealand perspective." *International Planning Studies*, 17(4), 353-375.
- Sezer, M. S. (2010). *Türkiye turizm sektöründe müze turizminin payının değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi.) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı

- Sırım, V. (2012). "Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Şehir Hareketi Ve Türkiye'nin Potansiyeli/Cittaslow Movement as an Example of a Local Administration Integrated with Environment and Turkey's Potential." *Journal of History Culture Art Research*, 1(4), 119-131.
- Sivil, İ. H. (2007). *Avrupa Birliği Turizm Politikaları ve Türkiye Turizmi*. (Yüksek Lisans Tezi), Ege Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Stynes, D. J. (1997). "Economic impacts of tourism: a handbook for tourism professionals." *Urbana, IL: University of Illinois, Tourism Research Laboratory*, 1-32.
- Sünnetçioğlu, S., Korkmaz, H., ve Özkök, F. (2014). "Yerel Halkın Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Açısından Sakin Şehir Değerlendirmesi: Seferihisar Örneği." *Eko-Gastronomi Dergisi*, 1(1), 143-161.
- Şahin, İ., ve Kutlu, S. Z. (2014). "Cittaslow: Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Bir Değerlendirme" *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 2/1 (2014) 55-63
- Tayfun, A., & Acuner, E. (2014). "A cittaslow: A comparative research Turkey and the world." *Paper presented at the Conference of the International Journal of Arts ve Science*.
- Tosun, E. K. (2013). "Yaşam kalitesi ekseninde şekillenen alternatif bir kentsel yaşam modeli: yavaş kentleşme hareketi." *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1), 215-237.
- Tuyluoğlu, T. (2003). *Türkiye'de Turizm Eğitiminin Niteliği*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Uçal, H. (2013). *Sosyo-kültürel ve politik faktörlerin seçilmiş makroekonomik değişkenler üzerine etkisi*. (Doktora Tezi), Adnan menderes üniversitesi Sosyal bilimler enstitüsü İktisat anabilim dali

- Usta, Ö. (1988). *Turizm: Turizm Olayına ve Türk Turizm Politikalarına Yapısal Yaklaşım: Altın Kitaplar Yayınevi.*
- Ünal, M., ve Zavalı, Y. S. (2016). "Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi." *Journal of the Human and Social Science Researches*, 5(4).
- Yalçın, A. Y.-S. (2013). "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma için Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi?" *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1).
- Yıldız, Z. (2007). *Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Sağladığı Katkılar ve Göller Bölgesi Uygulaması*. Basılmamış (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalı.
- Yıldırım, A. (2013). "Yavaş Şehir Hareketinin Kent İmajına Katkısı: Ordu-Perşembe Örneğinin Yerel Basın Üzerinden Analizi." *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1).
- Yurtseven, H. R., ve Karakaş, N. (2013). "Creating a sustainable gastronomic destination: The case of Cittaslow Gokceada-Turkey." *American International Journal of Contemporary Research*, 3(3), 91-100.
- Zengin, B., ve Genç, K. Yavaş Şehirlerin (Citta-Slow) Pazarlanması: Göynük Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi* 7, 2

EKLER

EK 1.

ANKET FORMU

Bu anket formu Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü'nde yürütülmekte olan "Sakin Şehir (cittaslow) Bağlamında Turizmin Ekonomik, Sosyo - Kültürel ve Çevresel Analizi : Erzurum / Uzundere Örneği" başlıklı Doktora tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.
Araştırmacı: **Hacı Arslan UZAN / Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gökalp Nuri SELÇUK / e-Posta : haciarslanuzan@gmail.com**

1	Cinsiyetiniz	Erkek ( )	Kadın ( )			
2	Yaşınız	18-24 ( )	25-31 ( )	32-38 ( )	39-45 ( )	46 ve Üstü ( )
3	Öğrenim Durumunuz	İlköğretim ( )	Lise ( )	Ön Lisans ( )	Lisans ( )	Lisansüstü ( )
4	Mesleğiniz	Kamu ( )	Özel Sektör ( )	Öğrenci ( )	Emekli ( )	Esnaf ( )
5	Aylık Gelir	1400 TL altı ( )	1401-2500 ( )	2501-4500 ( )	4501-6000 ( )	6000 - + ( )
6	Uzundere'de ne kadar süredir ikamet ediyorsunuz.	1 Yıl'dan az ( )	1-5 Yıl ( )	6-10 Yıl ( )	11-15 Yıl ( )	16 Yıl ve üzeri ( )
7	Sakin şehir hareketi hakkında nasıl bilgi sahibi oldunuz.	Sosyal medya ( )	Televizyon ( )	Yerel Halk ( )	Ulusal yayın ( )	Yöneticiler ( )

8. Sakin şehirlerin amaçlarını 1'den 6'ya kadar sıralayınız.(En önemli amaç = 1, en son amaç = 6'ya işaretleyiniz.)

- Yerel kalkınmayı sağlamak ( )
 Yerel halkın kentsel yaşam kalitesini arttırmak ( )
 Çevreyi korumak ( )
 Destinasyonu sürekli olarak pazarlamak ( )
 Turizmi geliştirmek ( )
 Destinasyonun tarihi dokusunu korumak ( )

9. Sakin şehir kriterlerini bulunduğunuz şehir açısından zorluk derecesine göre sıralayınız. (En zor = 1, en kolay için = 7'yi işaretleyiniz.)

- Çevre politikaları ( )
 Kent kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler ( )
 Misafirperverlik/Konukseverlik ( )
 Altyapı politikaları ( )
 Yerel ürünlerin ve üretimin desteklenmesi ( )
 Farkındalık ( )
 Yavaş yemek faaliyet ve projelerinin desteklenmesi ( )

	Lütfen aşağıda belirtilen ifadelerde size en uygun seçeneği (X) ile işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
10	Turizmin canlanmasını sağlamıştır.					
11	Yerel kalkınmaya destek sağlamıştır.					
12	Yerel halkın yaşam kalitesi yükselmiştir.					
13	Uzundere'nin tanıtılmasında gözle görünür katkı sağlamıştır.					
14	Yöre halkının daha fazla ekonomik kazanç elde etmesini sağlamıştır.					
15	Yörede yeni iş sahalarının açılması ile birlikte istihdamı arttırmıştır.					
16	Yöresel ürünleri ve el sanatlarını teşvik etmiştir.					
17	Bölgenin tarihi ve kültürel mirasının korunmasına vesile olmuştur.					
18	Turizm ile ilgili kamu hizmet standartlarının yükselmesini sağlamıştır.					
19	Kültür ve sanat faaliyetlerinde kayda değer artış görülmüştür.					
20	Geleneksel yeme - içme alışkanlıklarının korunmasına destek olmuştur.					
21	Çevre ve doğanın korunmasına yardımcı olmuştur.					
22	Bölgedeki ses kirliliğinin çözümünde rol almıştır.					
23	Bölgenin kentsel dokusunun korunmasına destek sağlamıştır.					

	Lütfen aşağıda belirtilen ifadelerde size en uygun seçeneği (X) ile işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
24	Sanayi ve ticari faaliyetlerin çevreye uyumlu bir şekilde planlanmasına öncülük etmiştir.					
25	Yörede altyapı standartlarının yükselmesine katkı sağlamıştır.					
26	Bölgede turizme yönelik faaliyetlerin sayısı artmıştır.					
27	Turizme büyük katkı sağlayan kentin yöresel dokusunun korunmasına katkıda bulunmuştur.					
28	Sakin şehir olmadan önceki yıllara oranla daha fazla turist gelmesini sağlamıştır.					
29	Turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin sayısı artmıştır.					
30	Bölgenin turizm ile reklamı sayesinde uluslararası düzeyde tanınması artmıştır.					
31	Turizmde büyük yer sağlayan yöresel ürünler ve el sanatları faaliyetlerinin artmasını teşvik etmiştir.					
32	Alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.					
33	Turizm sektöründeki istihdam oranı büyük ölçüde artmıştır.					
34	Turizmin en önemli çıktılarında olan, farklı kültürlerin buluşmasını sağlayarak evrensel bir diyalog gelişmesine vesile olmuştur.					
35	Yabancı ülke insanların bölge ve ülkemiz hakkındaki olumsuz ön yargıları olumlu yönde değişmiştir.					
36	Yerel halkın gelir düzeyi artmıştır.					
37	Bölgede yeni iş olanaklarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.					
38	Yerel tedarikçilerin sayısı artmıştır.					
39	Şehir yatırımcılar için cazip hale gelmiştir.					
40	Yerel girişimcilik artmıştır.					
41	Yöre halkının ekonomik kazancı artmıştır.					
42	Kadın girişimcilerin sayısı artmıştır.					
43	Bölgede sürdürülebilir ekonomik modellere dayalı faaliyetler artmıştır.					
44	Uzundere sakin şehir olması ile birlikte diğer şehirlere kıyasla rekabet avantajı elde etmiştir.					
45	Halkın kentsel yaşam kalitesi artmıştır.					
46	Destinasyonda kalabalıklaşmaya neden olmuştur.					
47	Destinasyonun sürdürülebilirliğine olumlu katkı sağlamıştır.					
48	Sosyal sorumluluk projeleri artmıştır.					
49	Şehirdeki kültür, sanat ve eğlence aktivitelerinin sayısı artmıştır.					
50	Şehirdeki asayiş ve güvenlik artmıştır.					
51	Gelenek ve göreneklerin korunmasına vesile olmuştur.					
52	Restoranların ve otellerin hizmet kalitelerinin iyileşmesini sağlamıştır.					
53	Misafirperverlik ve konukseverlik standartlarının yükselmesine katkı sağlamıştır.					
54	Biyçeşitliliğin artmasına yardımcı olmuştur.					
55	Çevreye yönelik farkındalığın oluşmasını sağlamıştır.					
56	Şehrin altyapı sorunları azalmıştır.					
57	İşletmelerin çevreye olan duyarlılığı artmıştır.					
58	Şehrin planlı gelişimine yönelik faaliyetler hız kazanmıştır.					
59	Çevre kirliliği kayda değer ölçüde azalmıştır.					
60	Doğal kaynakların ve yeşilliğin korunmasını sağlamıştır.					
61	Şehrin tarihi dokusunun korunmasına katkı sağlamıştır.					

İlginiz için teşekkür ederiz.

EK 2.

Toplantı:	Cittaslow Türkiye Koordinasyon Kurulu Toplantısı
No:	9
Tarih:	21.05.2016
Yer:	Seferihisar, İzmir

Katılanlar	
Tunç Soyer	Seferihisar Belediye Başkanı, Cittaslow Türkiye Koordinatörü
Prof. Dr. Murat Barkan	Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi Üyesi
Prof. Dr. Tayfun Özkaya	Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi Üyesi
İlker Ünsever	Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi Üyesi
Bülent Köstem	Cittaslow Türkiye Teknik Koordinatörü
Ertuğrul Eser	Gökçeada Belediye Başkan Vekili
Yrd. Doç. Dr. Aytaç Altın	Gökçeada Temsilcisi
Mustafa Bayram	Halfeti Belediye Başkanı
Nihat Özdal	Halfeti Temsilcisi
Nedim Saka	Perşembe Temsilcisi
Ahmet Sinan Öztürk	Şavşat Belediye Başkanı
Filiz Özcan	Şavşat Temsilcisi
Resul Çelik	Seferihisar Kaymakamı
Candaş Balta	Seferihisar Temsilcisi
Tacettin Özkaraman	Taraklı Belediye Başkanı
Şahin Akı	Taraklı Temsilcisi
Hacı Arslan Uzan	Uzundere Kaymakamı
Halis Özsoy	Uzundere Belediye Başkanı
Sedat Balkı	Vize Belediye Başkanı
Yavuz Tezcan	Vize Belediye Başkan Yardımcısı / Vize Temsilcisi
Halil Hilmi Tütüncü	Yalvaç Belediye Başkanı
Aziz Kaya	Lefke Belediye Başkanı
Cemil Sarıçizmeli	Mehmetçik Belediye Başkanı
Halil Hepşen	Mehmetçik Temsilcisi

Meryem Dalkıran	Yeniboğaziçi Temsilcisi
Candaş Balta	Sekreteryaya
Samet Akboğa	Sekreteryaya

Cittaslow hareketinin Türkiye'deki geleceğini ortak akılla şekillendirmek ve bu konuda kararlar almak için belli aralıklarla düzenlenen, Belediye Başkanlarından ve/veya onların eksikliğinde Cittaslow temsilcilerinden oluşan Koordinasyon Kurulu toplantısının dokuzuncusu Seferihisar'da gerçekleştirildi.

Toplantı Kararları

1. Kentlerin mevcut mimari dokularının korunabilmesi için Seferihisar'da uygulaması başlatılan Estetik Kurulun bütün Cittaslowlarda uygulanması hakkında Seferihisar Belediyesi'nin İçişleri Bakanlığı'na görüş sormasına,
2. Kentler arasında ortak dilin oluşturulmasına, bunun ilk ayağı olarak Uzundere'de yapılan "blok harf" tanıtım tabelalarının ve "Yavaşlayın" tabelalarının diğer kentlerde de uygulanmasına, ilgili ölçü ve diğer belgelerin kentlere iletilmesine,
3. Kentlerde ortak bisiklet kiralama sistemi kurulması için ön araştırma ve taslak maliyet çıkarılmasına, projenin maliyetinin Sağlık Bakanlık'ı tarafından karşılanması için iletişime geçilmesine,
4. Kentlerin internet sitelerinde Cittaslow logosu bulunmasına ve cittaslowturkiye.org sitesine bağlantı verilmesine,
5. Kentlerde gerçekleştirilen etkinlikler hakkında Cittaslow koordinasyonuna bilgi verilmesine
6. Cittaslow felsefesi doğrultusunda hazırlanan taahhünamenin kentler tarafından imzalanmasına,
7. Cittaslow üyeliğinin zorunluluğu olan senelik aidatların Portekiz'de 23-26 Haziran tarihlerinde düzenlenecek Genel Kurul'dan önce yatırılmasına,
8. Üyelik için başvuran kentlerin bir yıl sürebilecek aday kent statüsünde değerlendirilmesi, bilim komitesi ve koordinasyon tarafından değerlendirme ziyaretlerinde bulunulmasını içeren, internet sitesinde detayları bulunan değerlendirme sürecinin kabul edilmesine,
9. Gökçeada temsilcisi Aytaç Altın'ın önerisi doğrultusunda kentlerin arasındaki iletişimin artırılması için whatsapp grubu kurulmasına,
10. Kalkınma Ajanslarının kendi aralarında işbirliği içine bütün Cittaslowları kapsayan bir proje hazırlayıp Kalkınma Bakanlığından destek alınabileceğine, bu kapsamda Halis Başkan koordinasyonunda Başbakanla görüşülmesine,

11. Yeni üretici pazarları açılmasına, bu pazarların işleyebilmesi için Tayfun Hoca önderliğinde eğitici eğitimleri düzenlemesine,
12. Tüketici kooperatiflerinin (topluluk destekli tarım) İlker Hoca tarafından incelenmesine,
13. Vodafone'un dijitalleştirme faaliyetlerinin Cittaslowlara destek olması için görüşülmesine,
14. Kentler arası işbirliğinin artırılması ve yavaş turizmin başlatılması için, üç ayda bir kentlerde "yavaş" temalı şenlikler düzenlenmesine,
  - belediyelerin kent sakinlerini organize ederek şenliğe getirmelerine,
  - şenlikte her kentin stant açmasına, tanıtım yapmasına ve yerel ürünlerini satmasına,
  - şenliklerin düzenleneceği kentin yakınındaki büyük şehirde yaşayan insanları hedeflemesine, hedef kitleye kentlerin tanıtımının yapılmasına ve ürünlerin satılmasına,
  - şenliğin samimi ve sıcak bir şekilde ziyaretçilerle yerel halkın sosyalleşmesini sağlamasına, bunun için örneğin kent merkezinin trafiğe kapatılarak masaların yerleştirilerek düzenlenmesine,
  - kentlerin tanıdığı medya mensuplarının şenlikler davet edilmesine,
  - ilk şenliğin 19-20-21 Ağustos'ta Taraklı'da, 21-22-23 Ekim tarihlerinde Yalvaç'ta ve Mart ayında 3 kentin ortaklığında KKTC'de düzenlemesine,
  - Şenliğin içeriği, stantların tasarımı, düzenlenecek yer ve hazırlanacak program hakkında teknik ekipten bir kişinin kenti ziyaret ederek belediye ile birlikte program hazırlamasına,

EK 3.**CITTASLOW INTERNATIONAL ASSEMBLY**

25.06.2016 venue: Resort Quinta del rei, Rua Carreira CHÃ , 4 Locality Santa Eulalia, Vizela / Portugal

AGENDA

From 8.30 a.m. registrazione / *registration*

9.00 saluti del Sindaco di Vizela, Dinis Manuel da Silva Costa/ *welcome address from the Vizela Mayor, Dinis Manuel da Silva Costa*

9.15 seduta plenaria/ *plenary session*

- relazione introduttiva/ *introduction by the President of Cittaslow International Stefano Pisani*

- nomina nuove Cittaslow / *new Cittaslow members induction*

- relazione Vicepresidente / *report of Vice President Arnoud Rodenburg*
Cittaslow hymn working group proposal
report about Tourism 24 June Tourism conference at Instituto Politécnico da Maia

- discorso di saluto dei Vicepresidenti / *greetings of the Vice Presidents*

Hans Petter Thorbjørnsen - Ulvik (NO)
 Dehyun Sohn - Seoul (KR)
 Pierluigi Arrara - Abbiategrosso (IT)
 Tunç Soyer - Seferihisar (TR)

- saluto del Former President, Gian Luca Marconi

- relazione del Direttore Generale / *report of General Secretary Pier Giorgio Oliveti*
Projects:

 # Activities 2015

 # Finances

 # Cittaslow Logo and Logotype Trademark Registration

A new Cittaslow International Web & Social Web TV platform: presentation and updating

- relazione del Coordinatore Comitato Scientifico/ *report by Scientific Committee Coordinator, Giuseppe Roma*

- le relazioni tematiche 2016 / *main thematic report 2016* :
  - "Active citizenship path" from Clare Najarian/Cittaslow Sebastopol Usa
  - "Cittaslow Kids" - educational experience from Maria José Oliveira and Valéria Freitas Pereira /Cittaslow Vizela/Portugal
- interventi prenotati / *prearranged presentations by National Coordinators(AU,BE,KR,FR,GB,IT,NORDIC, PL, etc.), Mayors and Delegates*
- Presentazione Assemblea 2017 in Australia/Goolwa Cittaslow / *presentation of the 2017 Assembly in Australia/Goolwa Cittaslow*
- 13.30 : Cittaslow Awards 2016, Chiocciola Orange and Cittaslow Video Contest by Giuseppe Roma, Coordinator of Cittaslow Int'l Scientific Committee, description and awards
- approx. 14.00/14.15 - conclusione / *conclusions and Grand Portuguese Buffet*

ADDITIONAL MEETING ON SUNDAY 26 JUNE INTO THE CITTASLOW ASSEMBLY FRAMEWORK:

Invitation to all

to the round table conference at

26.06.2016

ore 9,00 / time 9.00 am to ore 11,30 / time 11,30

S. Miguel School, Amália Rodrigues Street, 153, Vizela

<< Cittaslow Education Project: ideas and planning >>

We have to create the new citizens of the easy living future, and Cittaslow can help that now

We will discuss first time together sharing the several good and high experiences in the Cittaslow, in many countries, starting from the positive activity that it was created in Vizela, by the schools and the Municipality. The aim is to create a working group with people from the Cittaslows, interested to share methodologies and best practices to improve the Cittaslow activities and projects in their schools.

CITTASLOW INTERNATIONAL
 Sede Centrale: c/o Comune di Orvieto, via Garibaldi, 8
 05018 Orvieto (TR) Italy- tel. 0039(0)763341818 – fax. 0039(0)763391292
info@cittaslow.net

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Hacı Arslan UZAN
Doğum Yeri ve Tarihi	Sungurlu/ÇORUM - 01.07.1984
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Çukurova Üniversitesi, İİBF, İşletme
Y. Lisans Öğrenimi	Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi
Bildiği Yabancı Diller	Fransızca
Bilimsel Faaliyetleri	<p>1. “Turizm İşletmelerinin Etik Anlayışına Yenilikçi Bakış Açısı: Uzundere Örneği” konulu bildiri, Erzincan Üniversitesi, 1.Alternatif Turizm Kongresi, Erzincan. (Journal of Tourism and Hospitality Management)</p> <p>2. “Yavaş Şehir Hareketinin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi : Erzurum-Uzundere Halkının Tutum ve Algıları Üzerine Bir Araştırma” adlı bir bildiri, 2.Ulusal Sürdürülebilir Turizm Kongresi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.</p> <p>3. “Motivasyonel Dil Kullanımı ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Erzurum Örneği” adlı bir bildiri, Atatürk Üniversitesi, 17.Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi, Erzurum.</p>
İş Deneyimi	
Stajlar	2009-2012 Ankara, Bitlis, Konya, Fransa
Projeler	-
Çalıştığı Kurumlar	İçişleri Bakanlığı
İletişim	
E-Posta Adresi	haciarslanuzan@gmail.com
Tarih	05/01/2019